

ДО
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ - СОПОТ

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ - СОПОТ

входящ № ДЗ-299
дата: 05.09.2022г.

Община Сопот
Общинска администрация
Изходящ № <u>С-4555</u>
Дата: <u>05.09.2022г.</u>

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от

Деян Филчев Дойнов
Кмет на Община Сопот

Разпределям за
глеждане и изготвяне
на постановище от
ПР, АПВ.
05.09.2022г.

Относно: Приемане на Програма за опазване на околната среда на община Сопот 2021- 2028 г. и, като неразделна част от нея, Програма за управление на отпадъците на община Сопот 2021- 2028 г.

Фактическо основание/ мотиви:

Настоящите Програма за опазване на околната среда и, като неразделна част от нея, Програма за управление на отпадъците, са разработени на основание чл.79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и чл. 52, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Програмите са с хоризонт 2021- 2028 г. и основните им цели са опазване, поддържане и подобряване компонентите на околната среда от замърсяване, подобряване качеството на живот на населението в общината, запазване на богатото природно наследство, чрез обединяване усилията на граждани, фирми и администрация.

Постигането им може да се осъществи чрез изпълнението на следните подцели: поддържане добро качество на атмосферния въздух, добро състояние на повърхностни и подземни води, рационално управление на отпадъците, насърчаване устойчивото икономическо развитие, доизграждане и обогатяване на зелената система на територията на общината, допринасяне за смекчаване на изменението на климата и адаптиране към климатичните промени, също така и свеждане до минимум популацията на безстопанствени животни.

При разработването на програмите са използвани и съобразени всички действащи към 2022 г. нормативни актове на територията на Р. България и ЕС; ЗООС и ЗУО и наредбите към тях; Указания; Методици; Ръководства на МОСВ и други, имащи отношение към опазването на околната среда.

Финансова част:

Финансовите средства свързани с дейностите за прилагане на Програмите, ще бъдат осигурени от общинския бюджет, републиканския бюджет, фондове на Европейския съюз, отчисления по чл. 64 от ЗУО.

Правно основание:

На основание чл.21, ал.2 в изпълнение на правомощията по чл. 21, ал. 1, т. 12 от Закона за местното самоуправление и местна администрация (ЗМСМА) във връзка с

чл. 79, ал. 4 от Закон за опазване околната среда (ЗООС), чл. 52, ал. 8 от Закон за управление на отпадъците (ЗУО).

**УВАЖАЕМА Г-ЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,**

Предвид гореизложеното, предлагам на Общински съвет Сопот

ПРОЕКТ

РЕШЕНИЕ:

1. Приема Програма за опазване на околната среда на община Сопот 2021- 2028 г., съгласно Приложение № 1;
2. Приема Програма за управление на отпадъците на община Сопот 2021- 2028 г., неразделна част от програмата по т. 1, съгласно Приложение № 2.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Програма за опазване на околната среда на община Сопот 2021- 2028 г.;
2. Програма за управление на отпадъците на община Сопот 2021- 2028 г.

ДРУГИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ:

ВНОСИТЕЛ:

ДЕЯН ДОЙНОВ
Кмет на Община Сопот

Съгласувал:

Инж. Николай Новаков
Зам. - кмет на Община Сопот

Йордан Кънчев
Главен юрисконсулт

Изготвил:
Костанда Василева
Специалист ЕЗГВР

ОБЩИНА СОПОТ

The coat of arms of the Municipality of Sopot is a shield divided into four quarters. The top-left quarter is yellow with a red cross. The top-right quarter is yellow with a red cross. The bottom-left quarter is blue with a white lyre. The bottom-right quarter is green with a yellow cross. The shield is surrounded by a yellow border.

**ПРОГРАМА
ЗА
ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
2021- 2028 г.**

**ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ №..... ВЗЕТО С ПРОТОКОЛ №..... НА
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ- СОПОТ**

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ	6
II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА	7
1. КРАТЪК ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКИ АНАЛИЗ	7
2. КРАТЪК СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ В КОНТЕКСТА НА ВЪПРОСИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	9
III. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ДИНАМИКАТА НА КОМПОНЕНТИТЕ И ФАКТОРИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	14
1. ВЪЗДУХ	14
2. ВОДИ	17
Обща оценка на хим. състояние на ПВТ	18
3. ОТПАДЪЦИ	20
4. ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ	22
5. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ	25
6. ШУМ	27
7. ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА	28
8. РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА И ВЛИЯНИЕ ОТ НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ	29
9. СТРАТЕГИЯ И ПЛАН ЗА АДАПТАЦИЯ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ НА ОБЩИНА СОПОТ	29
10. ОГРАНИЧАВАНЕ ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА И ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА КОНТРОЛ ВЪРХУ СОБСТВЕНИЦИТЕ НА ДОМАШНИ КУЧЕТА	31
УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА НА ОБЩИНА СОПОТ В КОНТЕКСТА НА ВЪПРОСИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	32
УСЛУГИ, ПРЕДОСТАВЯНИ ОТ ОБЩИНАТА И НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	32
ФИНАНСОВ АНАЛИЗ НА ОБЩИНА СОПОТ	32
ДЕМОГРАФСКО СЪСТОЯНИЕ НА ОБЩИНА СОПОТ, В КОНТЕКСТА НА ВЪПРОСИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	33
III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT/	35
IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА СОПОТ	37
V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ	37
VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	39
VII. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА	44
VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ	44

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АСЕКОБ	Асоциация на еколозите на общините в България
БВП	Брутен вътрешен продукт
БК	Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска конвенция)
БоК	Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни (Бонска конвенция)
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ГД	Главна дирекция
ГКПП	Граничен контролен пропускателен пункт
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ГСККЕ	Глобално споразумение на кметовете за климат и енергия
ДАМТН	Държавна агенция за метрологичен и технически надзор
ДБ	Държавен бюджет
ДГС	Държавно горско стопанство
ДЛС	Държавно ловно стопанство
ДМ	Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7) (Директива за местообитанията)
ЕЕО	Електрическо и електронно оборудване
ЕМП	Електромагнитни полета
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗГ	Закон за горите
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЗШОС	Закон за защита от шума в околната среда
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИЙЛ	Източници на йонизиращи лъчения

ИСПА	Инструмент за структурни политики за присъединяване
ИТ	Информационни технологии
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КПД	Коефициент на полезно действие
МВР	Министерство на вътрешните работи
МДК	Максимално допустима концентрация
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторни превозни средства
МРО	Масово разпространени отпадъци
НЕМ	Национална екологична мрежа
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НЦОЗА	Национален център по общественото здраве и анализи
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ООС	Опазване на околната среда
ОП	Общинско предприятие
ОСР	Отпадъци от строителство и разрушаване
ОУП	Общ устройствен план
ПАВ	Полициклически ароматни въглеводороди
ПДУЕК	План за действие за устойчива енергия и климат
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПП	Природен парк
ПС	Помпени станции
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДОС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУП	Подробен устройствен план
РАО	Радиоактивни отпадъци
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите

СКШ	Стратегическа карта за шум
ОС	Общински съвет
СРЗИ	Столична регионална здравна инспекция
ССЦ	Специфична стратегическа цел
ФПЧ10	Фини прахови частици с размери между 10 и 2,5 микрона
ФПЧ2.5	Фини прахови частици с размери под 2,5 микрона
ШЗЕ	Шумозащитен екран
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora /Конвенция по международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора/

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата програма за опазване на околната среда на община Сопот е разработена на основание чл.79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Програмата е насочена към постигане на целите на закона, като водещи при нейното разработване са принципите за опазване на околната среда по чл. 3 от ЗООС.

Програмата е с хоризонт 2021–2028 г. и предвижда възстановяване, опазване и подобряване състоянието на околната среда на територията на общината и насърчаване на устойчивото развитие през обхванатия период, при отчитане влиянието на социално-икономическите фактори.

Извършен е анализ на изпълнението на предходната програма с хоризонт 2018-2021 г., на настоящото състояние на всички компоненти на околната среда, включително съществуващите и потенциални рискове. Планирани са цели, приоритети и конкретни действия за тяхното изпълнение.

Документът е разработен при спазване изискването на чл. 17, ал. 1, т. 8 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА).

Програмата е координирана с всички приложими документи на национално, регионално и общинско ниво, както следва:

Документи на национално ниво:

- Национална стратегия за околна среда;
- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие;
- Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.;
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.;
- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020-2030 г.;
- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България 2021-2027 г.
- Националната стратегия за регионално развитие на Р България 2012-2022 г.;
- Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г.;
- Стратегия за развитие и управление на водоснабдяването и канализацията в Р България за периода 2014-2023 г.;
- Стратегия за децентрализация 2016-2025 г.;
- Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Р България.

Документи на регионално ниво:

- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021-2027 г.;
- Областна стратегия за развитие на област Пловдив.

Документи на общинско ниво:

- Общ устройствен план на община Сопот, 2019 г.;
- План за интегрирано развитие на община Сопот 2021-2027 г.;
- Програма за енергийна ефективност на община Сопот 2021-2027 г.;
- Дългосрочна програма на община Сопот за насърчаване използването на енергия от възобновяеми енергийни източници и биогорива, 2019-2029 г.;
- План за управление на отпадъците на община Сопот 2021-2028 г. (проект);

II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

В този раздел са представени изводите и препоръките от извършените анализи, вкл. анализ на средата и анализ на състоянието и динамиката на компонентите и факторите на околната среда, въз основа на които са определени конкретните действия за постигане на целите и приоритетите на настоящата програма.

1. КРАТЪК ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКИ АНАЛИЗ**Географско разположение и характеристики**

Община Сопот е разположена в южното подножие на Стара планина, в северозападната част на Пловдивска област. Нейната територия възлиза на 56,3 км² или 0,9 % от площта на Пловдивска област. Община Сопот има обща граница с Община Карлово от изток, запад и юг. На север тя граничи с Община Троян, която е част от Ловешка област. 11 от общо 18-те общини на Пловдивска област попадат в зоната на активно влияние на град Пловдив. Община Сопот обаче не попада непосредствено в тази зона. В селищната мрежа на Община Сопот попадат град Сопот и село Анево, които заемат около 5,5 % от територията на общината. Гъстотата на населението в тези населени места е изключително висока – 192,4 д./км². За сравнение – средният показател за страната е 74,6 д./км², а за Пловдивска област – 119,7 д./км². 90,3 % от населението на общината е концентрирано в град Сопот. Релефът на общината е равнинен в северната част и средно планински в южната. Територията ѝ попада в пределите на Горнотракийската низина и крайните северни части на Западните Родопи.

Релеф

Релефът на територията на Община Сопот е котловинно-планински. Тук попадат западната част на Карловската котловина и части от южните склонове на Стара планина. Средната надморска височина на разглежданата територия е 510 м. Част от старопланинските склонове са с ниска устойчивост, което крие опасност от оголването им

ПРОГРАМА ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021- 2028 Г.

и активиране на ерозионни процеси. Полезни изкопаеми – района на Община Сопот е беден на полезни изкопаеми. Съществува находище на лигнитни въглища югозападно от село Анево, което е на малка дълбочина, но не се експлоатира. Дебелината на въглищния пласт е между 1,4 м и 11,5 м. На територията на общината липсват кариерни дейности за добиване на инертни материали.

Климат

В климатично отношение Община Сопот попада в преходно-континенталната климатична област. Влияние върху климатичните условия в общината оказва котловинният характер на релефа. В сравнение с другите Подбалкански полета климатът на Община Сопот е по-топъл и мек. Рядко явление тук са температурните инверсии. Преграда за студените ветрове се явява планинският масив от север, докато ниската планинска ограда от юг, заедно с дефилетата и клисурите са естествен регулатор на въздушни маси. Средната годишна температура в общината е 12°C. Зимата е относително мека, със средна януарска температура от около 0-3 градуса. Средногодишният брой на дните със снежна покривка е между 20 и 25. Лятото е умерено топло, като има около 60 дни със средно дневна температура около 20 градуса. Максималните температури през летния сезон са характерни за месец юли, когато достигат до 34 – 36°C. Поради значително меката зима и не много горещото лято, средната годишна амплитуда на температурите в общината е около 20°C. Често явление през летния сезон са градушките и гръмотевичните бури. Есента в Община Сопот е сравнително продължителна и топла. До края на месец октомври средните температури се задържат под 10°C, а падат под 5°C – към средата на месец ноември. Обикновено сутрин през топлото полугодие се появяват температурни инверсии, чиято продължителност е няколко часа. През есента обаче, инверсиите са неустойчиви и могат да продължат в рамките на няколко дни. Те са предпоставка за продългото задържане на вредни вещества в атмосферата.

Валежите в Община Сопот са умерени, като средногодишното им количество варира между 650 и 1000 мм, в зависимост от надморската височина. Режимът на валежите има ясно изразен летен максимум (месец юни) и зимен минимум (месец февруари). Така очерталият се континентален характер на валежите има малка разлика между зимните и летните валежни суми – между 6 и 10% от годишната им сума. Средното количество на валежите през зимата е 110-145 мм, като около 30-35 % от тях са от сняг. Снежната покривка в района е с малка дебелина, като средногодишният брой на дните с валеж от сняг е 24 дни. В интервала 23-31 са дните с трайна снежна покривка. В сравнение с другите Подбалкански полета тук валежите от сняг са по-малко. Сумата на пролетните валежи е 160-180 мм, а на тези през лятото – между 190 и 230 мм. Около 152 мм са валежите през есента. Валежите от сняг и дъжд благоприятстват елиминирането на голяма част от атмосферните замърсители. Средногодишната скорост на вятъра в района е 2 м/сек. Преобладават западните и северозападните ветрове, но с по-голяма честота през студеното полугодие са източните ветрове.

Води

Хидрографската мрежа в района на Община Сопот е добре развита. По склоновете на оградните планински масиви се спускат редица малки реки. От Троянска Стара планина извира реките Коджа дере, Джафа дере, Дамлъ дере, Манастирска, Леевица и Стара река. Реките Леевица и Манастирска, протичат през територията на Община Сопот. Тези две

реки, заедно с техните притоци осигуряват условия за задоволяване на нуждите от вода в общината. Освен тях с добри питейни качества и висока чистота са подпочвените води по речните тераси. Те, както и речните води от горните течения на планинските потоци са основен ресурс за питейното и битовото водоснабдяване на населените места в Община Сопот. Нормалните потребности на населението на общината от питейни води се гарантира именно благодарение на използвания дебит на тези води. За съжаление обаче количеството на водите с високи питейни качества, което е предвидено като резерв за бъдещо потребление, е незначително. Общо на територията на Община Сопот има изградени 4 язовира – „Сопот – 1“, „Сопот – 2 – Мурла“, „Анево - 1“ и „Анево – 2“, с обща водовместимост от 830 000 м³.

Почви

На територията на Община Сопот се наблюдава разнообразие от почвени видове. С най-широко разпространение в района са делувиялно-ливадните и алувиално-ливадните – около 75%. 10-12 % от територията на общината са заети от канелените горски почви. По високите части на Стара планина се срещат още кафявите горски и планинско-ливадните почви. - делувиялно-ливадните почви се характеризират като едрочастични, често пъти и чакълести. Те се отличават с мек механичен състав, ниска водоемност и силна водопропускливост. Тези почви имат ниско плодородие, което обаче се компенсира от добрите им физически свойства, които благоприятстват отглеждането на трайни и културни насаждения, сред които лозя, маслодайна роза, житни растения, фуражни тревни и други. От гледна точка на напояването им следва да се вземат под внимание водните свойства на почвите, с цел избягване загубата на вода и възможното заблзяване в по-ниските места на района; - кафяви горски почви – те се характеризират за високите части на Стара планина, като се срещат тъмни и светли кафяви горски почви. От значение при тях е изложението на терена. Така например светлите кафяви горски почви са разпространени по ниските, южни и по-сухи райони на планината. Тези видове почви благоприятстват развитието на бук и иглолистни дървесни видове, както и отглеждането на ръж, картофи, пролетен ечемик, влакнодаен лен и различни видове тревисти растения; - канелени горски почви – характеризират се като глинесто-песъчливи с лек механичен състав. Сравнително лесно се обработват, с добра влагоемност и неголяма водопропускливост. Канелените горски почви се нуждаят от торене с фосфатни и азотни минерални торове, поради недостатъчното наличие на органични вещества и минерални химични елементи в тях. Успешно върху тях могат да виреят почти всички житни култури, слънчоглед, памук, царевица, тютюн, роза, зеленчуци и някои овощни видове; - планинско-ливадните почви са характерни само за високите части на Стара планина – над 1700 м н.в. Тези почви са покрити с ливади от алпийски и субалпийски тип, използвани за пасища на едър и дребен рогат добитък. Като цяло планинско-ливадните почви са слабо плодородни, като върху тях могат да се отглеждат картофи.

2. КРАТЪК СОЦИАЛНО- ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ В КОНТЕКСТА НА ВЪПРОСИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Община Сопот е един от районите за целенасочено въздействие в Област Пловдив. В Община Сопот самостоятелната икономическа активност не е основен източник на доходи. Тя се нарежда едва на трето място по значимост сред източниците на парични доходи на

лице – след доходите от работна заплата и пенсии. Високият дял на пенсиите сред източниците на доходи пък се дължи на възрастовата структура на населението в общината. Официалната статистическа информация за последните години очертава следните характеристики: - Рязко е спаднал обемът на производството на машини и оборудване. Процесът е съпроводен с увеличение на продукцията на отраслите от леката промишленост, ръстът на което обаче е все още недостатъчен; - По-голямата част от частните предприятия са микро и малки фирми, поради което не притежават потенциал да компенсират безработицата, генерирана от структурните промени в общественния сектор; - Слаба инвестиционна активност, което не позволява технологично обновление на производствата, както и планиране на нова продуктова стратегия, съобразена с външните пазари; - Предлагането на туристически услуги е слабо и неубедително, в сравнение с потенциала на общината, определен от природните и културно-исторически дадености.

Туристическата инфраструктура е все още недостатъчно развита. Липсват навици и умения за предлагане на завършен туристически продукт.

Общински разходи на човек от населението за 2019 г. възлизат на 892 лв. на човек, като изравнителна субсидия за общината на човек от населението 2021 г. е 25 лева на човек.

Към момента в общината функционират 324 предприятия.

Аграрният сектор е свързан с развитието на интензивни производства: зеленчукопроизводство (включително и на ранни зеленчуци); овощарство; лозарство; зърнени и технически култури. По отношение на основните икономически показатели аграрния сектор в Община Сопот в момента отстъпва от средните показатели за Област Пловдив, но е с добри възможности за развитие. Поземленият фонд на общината включва 28077 дка селскостопански и други имоти. Обработваемата земя е 9827 дка (ок. 16,5% от общия поземлен фонд), но едва 6% от нея са поливни площи. Категорията на земеделските земи в общината е от 7 до 9. Отглеждат се зърнени култури: ечемик, пшеница, царевича. Добивите от тях обаче са много по-ниски от средните за страната. Добри възможности има за интензивни производства и по-специално за зеленчукопроизводство (включително оранжерийното – на ранни зеленчуци). За да бъде стимулирано развитието на зеленчукопроизводството обаче е необходимо да се развие пазара на селскостопанска продукция. Трябва да се предприемат мерки и за привличането на повече инвестиции, което ще повиши конкурентоспособността на селското стопанство и ще увеличи усвояването на пустеещата обработваема земя. Трайните насаждения заемат 3,5% от територията на общината. Те са представени от лозя и овощни (вишни, череши, сливи, орехи). Малка част от земите са заети с ливади и с етерично-маслени култури (лавандула, мента и рози). Малкият дял на земеделските земи в Община Сопот прави особено важна задачата за тяхното рационално използване и отглеждането на рентабилни култури съответстващи на региона. Макар че селскостопанската земя е ограничена по площ, поради специфичните климатични условия в региона е благоприятствано отглеждането на етерично-маслени култури (розови насаждения, лавандула и др.) Тенденцията в последните години е за разширяване на площите с лавандула и маслодайна роза в цялата Розова долина. Поради своята специфика и ограничения капацитет на вътрешния пазар да оползотвори продуктите на тези производства, за развитието на този дял от селското стопанство е изключително важно осигуряването на добри външни пазари. Собствеността върху земеделските земи е възстановена почти изцяло. Възстановените земеделски земи на частни стопани са с малки площи. Част от земите са обединени в селскостопански кооперации: Земеделска кооперация „Добрила” – гр. Сопот и Земеделска кооперация „Зорница” – с. Анево. Предстои определянето на регулационните граници на държавния горски фонд и възстановяване на собствеността върху горите. Селскостопанската техника

ПРОГРАМА ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ОКОЛИНАТА СРЕДА 2021- 2028 Г.

е физически остаряла. Механизацията не се използва рационално в селското стопанство, причина за което е и разпокъсаността на земеделските имоти. Животновъдството е с второстепенно значение в аграрния сектор – отглеждат се говеда, овце, кози, свине. Отглежданите животни са в частния сектор и, с малки изключения, са предназначени основно за задоволяване на личните нужди.

Промишлено животновъдство развиват една свинеферма и една кравеферма. Горския фонд в Община Сопот заема 15480 дка или 27,5% от територията ѝ. Горските насаждения обаче нямат голямо стопанско значение за общината. Залесяването се е утвърдило като едно от основните горскостопански мероприятия за подобряване продуктивността и устойчивостта на горите, ограничаване на ерозионните процеси и за съхраняване на най-ценните горски генетични ресурси. Горския фонд на Община Сопот се стопанисва от подразделение на Държавно лесничество „Карлово“. Докато в Пловдивска област като цяло поливните площи обхващат над 40% от обработваемата земя, едва 6% от обработваемата земя в Община Сопот е поливна. Макар да има достатъчен воден ресурс за водообезпечаване, хидромелиоративния фонд е силно амортизиран (по-голямата част от съоръженията са строени през 60 - 70 години на XX в.) изисква инвестиции за ремонт и поддръжка. Поради ниските си доходи и ниската си покупателна способност и при нарастващата цена на водата, собствениците на имоти не могат да осигурят достатъчно средства за частни инвестиции в ремонтно - възстановителни работи на каналната мрежа и съоръженията.

Промишлеността на Община Сопот е с моноотраслов характер: водешо е производството на машини и оборудване. Сопот е сред традиционно оформилите се промишлени центрове в Пловдивска област. Действащите индустриални фирми работят в момента с намален капацитет. Общия брой на регистрираните фирми в Община Сопот е 1740, от които действащи са едва 509. По-голямата част от тях са микро и малки фирми, които не притежават потенциал да компенсират безработицата, генерирана от структурните промени в общественния сектор. Едва 35,9% от заетите лица в Община Сопот работят в частния сектор. Най-голямото и структуроопределящо предприятие е “ВМЗ” ЕАД, специализирано в производството на военна и гражданска продукция (сред които: машини за хранително-вкусовата промишленост, авиационна и селскостопанска техника, нестандартни машини и съоръжения, големи номенклатури газови уреди и съдове за втечнен газ, инструментална екипировка, абразивни и диамантени инструменти и др.). То е 100% държавна собственост и е сред стоте най-големи компании в България, въпреки че понастоящем работи със значително намален капацитет. Производственият капацитет на “ВМЗ” ЕАД е изключително голям. Фирмата има две действащи производствени звена – в Сопот и в с. Иганово (Община Карлово) и други 2 производствени площадки, извън експлоатация (в с. Церетелево, и с. Медово); Има пет площадки за складови бази (в с. Иганово, с. Кърнаре, с. Христо Даново, с. Горни Домлян, гр. Клисуре) и площадка на изпитателен полигон в с. Анево. Общата площ на терените с производствени площадки е 5 608 дка. Освен тях “ВМЗ” ЕАД притежава и терени, върху които са изградени обекти със социално предназначение, от които тези в град Сопот са с обща площ 115 495 кв.м. В сферата на машиностроенето в Община Сопот е дейността и на фирмите „Боннер“ ООД (производство на машини за хранително-вкусовата промишленост), “СМАРТ-ВМЗ” и “SKF Берингс– България”, собственост на най-големият производител в света на лагери, машинни части и автоматични технологии – шведската фирма SKF. Анализът на данните показва, че сред останалите подотрасли най-голям е дялът на фирмите от сферата на леката и хранително-вкусовата промишленост, търговията и услугите. В общината работят 5 шивашки, 3 обувни, 2 месодобивни и месопрееработващи предприятия, 2 предприятия за

производство на хляб и на хляб и сладкарски изделия. Шивашките и обувните фирми разширяват своето производство. Преобладаващо място в шивашката промишленост, заема производството на горно облекло.

Развитие бележат хотелиерството и ресторантьорството, макар че са необходими качествени промени в нивото на обслужването. Сред стопанските отрасли туризмът има най-добри перспективи за развитие и ще придобива все по-голямо значение за икономиката на общината като източник на приходи и генератор на алтернативна трудова заетост. Една от основните туристически атракции в общината е къщата-музей „Иван Вазов”. Родната къща на писателя се намира в централната част на града, на площад “Иван Вазов”. Действителната къща е разрушена в годините преди Освобождението на България от турско робство и реконструирана през 1932 година. Музеят е открит през 1935 г. Годишно гр. Сопот се посещава от около 25000 организирани туристи, на които в момента се предлагат ограничен брой туристически продукти – посещение на къщата-музей на Иван Вазов и свързани с неговия живот и творчество места в града и околностите. Посещение на някои от културно-историческите обекти, свързани с периода на Възраждането, каквито са Фратевата, Шошевата, Бъдината, Жаджи Манчовата и Тумбалиевата къща. Важни исторически забележителности са също - „Занаятчийски еснафъ“, Девическо (Радино) училище и Дядо Стояновата воденица. Прочута туристическа атракция на общината е и Аневското кале, наричано „Копсис“ от времето на Второто българско царство. Територията пази следи на живот от преди 5000 години, с останки на древни римски селища.

Необходимо е да се търсят нови форми и продукти в туризма, които по-пълноценно използват природния, културния, аграрния и бизнес потенциал на общината. Общината има потенциал за разширяване на палитрата от туристически продукти с предлагането на посещения до археологическите обекти в района, разработването на нови и нетрадиционни видове туризъм, свързани с местните занаяти, културни традиции и обичаи, и т.н. Наличието на много природни забележителности и културно - историческо наследство, както и удобното местоположение в центъра на страната са предпоставка за развитие на туризма, чийто потенциал все още не е напълно оползотворен поради липса на добра туристическа инфраструктура, както и на умения за предлагане на завършен и комплексен туристически продукт.

Секторът на услугите повтаря тенденциите, валидни като цяло за страната, а именно към нарастване на неговия принос в БДС, за сметка на останалите сектори. Най-голям дял от общия брой фирми са тези, които осъществяват дейност в сферата на търговията и услугите. Те съставляват около 50% от работещите стопански единици в Община Сопот (данните за общината са близки до дела, който този сектор има в областната икономика). Като правило те са представители на дребния частен бизнес: повечето са микрофирми, а едва 4 влизат в групата на малките предприятия (с 11 до 50 работни места). Най-добре представена е търговията с хранителни стоки, облекла и стоки за битови нужди. В Общината функционират и 2 склада за търговия на едро: за алкохол и безалкохолни напитки и за строителни материали. Десетки фирми предлагат услуги: ремонт на автомобили и битова техника, фотоуслуги, фризьорство, козметика, транспортни услуги и др. Освен от фирми, услуги се извършват и от физически лица, обединени в потребителска кооперации. В общината излъчва 1 частна кабелна телевизия. Секторът на дребните търговци, занаятчии и свободни професии в Община Сопот в последните години отчита растеж по всички показатели. Налице е трайна тенденция към увеличаване дела на заетите в малки предприятия и фирми.

Безработица и последици от COVID-19

Равнището на безработица е важен показател за цялостното развитие на всяка една административно-териториална единица. През 2016 г. броят на регистрираните безработни в община Сопот е 167 души, като равнището на безработица е най-ниското за област Пловдив –3,4%, при средни стойности от 5,8 % за област Пловдив и 8 % на национално ниво. Само за 2 г. броят на регистрираните безработни е намалял двойно, което се дължи на възстановяването на дейността на структуроопределящите за общината предприятия – „ВМЗ–Сопот“ ЕАД и „СКФ Берингс„България“ ЕООД.

През 2017 г. средномесечното равнище на безработица в община Сопот преди началото на пандемията е 2,6%, като в Бюро по труда –Карлово, филиал Сопот са били регистрирани 128 търсещи работа. Броят на безработните лица е намалял с 39 човека за сравнение 2016 –167 души. Значителна част от регистрираните безработни лица са със средно специално образование –63 души. Най-уязвимите групи на пазара на труда са лицата над 55 години, като регистрираните безработни за 2017 година са 38 души. От началото на 2020 г. пандемията от COVID-19 се разпространи с тревожна скорост, като зарази милиони и приведе икономическата активност в застой, Строгите ограничения за движение, с цел да се спре разпространението на вируса. Нанесоха най-големия икономически шок, който светът преживява от десетилетия. След като постигна по-висок от очаквания ръст на brutния вътрешен продукт (БВП) през 2019 г., българската икономика, в синхрон с останалите страни от ЕС, потъна в рецесия през 2020 в резултат от пандемията и нейното отражение върху износа и вътрешната активност. Съгласно данни от Институт за пазарна икономика налични на електонен адрес: <https://265obshtini.bg/map/117> - Изменение в коефициента на безработица между декември 2019 г. и декември 2020 г. е 1,6 процентни пункта. Брой безработни за едно свободно работно място към януари 2021 г. е 21 безработни за едно СРМ. Средна брутна месечна заплата в размер на 881 лв. за 2018 г. е по-висока от ограждащите я общини Карлово и Троян. Според пролетната икономическа прогноза на Световната банка за регион Европа и Централна Азия спадът на БВП се очакваше да достигне 3,7% през 2020 г. Юнската прогноза бе още по-негативна и предвиди 5,2-процентово свиване на глобалния БВП за 2020 г., което представлява най-дълбоката глобална рецесия от средата на миналият век, въпреки всички положени усилия от страна на правителствата да противодействат на кризата с фискална и парична политика. В по-дълг хоризонт се очаква рецесиите, предизвикани от пандемията, да оставят трайни белези чрез по-ниски инвестиции, ерозия на човешкия капитал чрез загуба на работа и образование и фрагментация на световните връзки в търговията и предлагането.

В допълнение на прогнозите за региона, в редовния икономически доклад се настоява за решителни политически мерки, които дават приоритет на инвестициите в здравни системи и осигуряват социална защита за населението и особено за най-уязвимите, за да се смекчи въздействието на пандемията COVID-19 в региона на Европа и Централна Азия. Последицата върху общината съгласно института за пазарна икономика са коефициент на безработица към края на май 2020 г. от 5,2%, като разликата в коефициента на безработица между 08.2019 и 08.2020 г. е 1,6 процентни пункта. Брой безработни за едно свободно работно място за януари 2021 г. е 21 безработни/ едно срм.¹

¹ План за интегрирано развитие на община Сопот, 2021 г.

III. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ДИНАМИКАТА НА КОМПОНЕНТИТЕ И ФАКТОРИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. ВЪЗДУХ

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ) се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (КАВ), като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число - подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

„Качество на атмосферния въздух“ (КАВ) е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените и съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход, съгласно определението на ЗЧАВ.

Съгласно чл. 4, ал. 1 на ЗЧАВ, основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой, са нивата на суспендирани частици; фини прахови частици; серен диоксид; азотен диоксид и/или азотни оксиди; въглероден оксид; озон; олово (аерозол); бензен; полициклични ароматни въглеводороди; тежки метали - кадмий, никел и живак; арсен. Качеството на атмосферния въздух се оценява чрез пределно допустими концентрации на вредните вещества в атмосферния въздух регистрирани за определен период от време.

Чистотата на въздуха се влияе най-вече от характерните за климата фактори на географската и топографската ситуация, особено от релефа, заселването и застрояването, както и отделяната топлина от транспорта, промишлеността, селското стопанство, домакинско отопление.

Относно ограничаване на емисиите, Регионална инспекция по околната среда и водите Пловдив (РИОСВ Пловдив) предприема необходимите превантивни и текущи мерки съгласно компетенциите, определени в Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и ЗЧАВ, с цел запазване на възможно най-доброто качество на въздуха в общината.

Община Сопот не е включена в Националната автоматизирана система за контрол качеството на въздуха. Оценката на КАВ в изпълнение на чл. 30 от Наредба №7 от 1997 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух се извършва чрез налични данни от мониторинговата мрежа или при липса на такива, чрез допълнителни действия за предварителна оценка КАВ. Съгласно „Инструкция за информиране на населението при превишаване на установените алармени прагове и показатели“ на министъра на околната среда и водите, при повишена концентрация РИОСВ Пловдив уведомява общинското ръководство и средства за масово осведомяване информация, съдържаща следните данни: дата и час на регистриране на превишението на пределно допустимата норма; прогноза относно очакваното изменение в нивото на замърсяване, причини за превишаването на пределно допустимите норми, засегнати географски области и времетраене на инцидента; чувствителни групи от населението; предпазни мерки, които следва да бъдат предприети от засегнатите чувствителни групи от населението.

Съгласно годишните доклади на РИОСВ Пловдив за състоянието на околната среда, към момента няма данни за замърсявания на атмосферния въздух над пределно допустимите концентрации (ПДК). Атмосферния въздух на община Сопот е с относително

висока степен на чистота. За това допринасят и метеорологичните параметри (скорост и посока на вятъра, атмосферно налягане, обща слънчева радиация, влажност и температура на въздуха), които влияят благоприятно върху самопречистващата способност на въздуха. С изключение на неустойчивите инверсии през есенния сезон, като цяло потенциалът на въздушния басейн е висок, не се създават предпоставки за продължително задържане на вредни вещества в приземния слой.

Замърсяване от битово отопление

За замърсяване на атмосферния въздух през зимния сезон в общината, най-голямо влияние оказват емисиите от битовото отопление (локални горивни източници на твърдо гориво: дърва и въглища). Поради липсата на централизирано топлоснабдяване, домакинствата на територията на общината използват отоплителни уреди на твърди и течни горива (типично за малките населени места на територията на Р България), което е предпоставка за замърсяване на въздуха с прах, сажди, серен диоксид, азотни оксиди, въглероден оксид, въглеводороди и др. вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух. Общината не разполага с информация относно количествата на използвани горива от населението за отопление и готвене. Няма данни за наднормено замърсяване на въздуха от този източник.

Към момента препоръчаното в предходната програма преминаване към централно топлофициране на природен газ е затруднено в условията на криза в доставките и цените на природния газ.

Замърсяване от автомобилен транспорт

Автомобилният транспорт в община Сопот не е интензивен. Използва се основно преминаващия през територията на общината участък от първокласен шосеен път I-6 София–Карлово–Бургас, който е част от международния път E871 и част от трансевропейски транспортен коридор №8 Дурас–Скопие–София–Бургас (Варна).

Завършването на магистрала Тракия през 20.. г. води до намаляване на транзитния трафик, съответно намаляват и рисковете от превишаване на нормите за азотни оксиди, въглероден оксид и прах в пиковите часове на денонощието. Концентрацията на оловни аерозоли в атмосферния въздух намалява поради използването на безоловен бензин и частична замяна на боите, съдържащи олово.

Влияние върху емисионните натоварвания оказва възрастта на използвания автомобилен парк. Средната възраст на автомобилния парк в Р България е висока. Превозните средства над 15 години представляват почти 63%, а тези над 20 години надхвърлят 30%. Средната възраст на леките автомобили е още по-висока. Близко 70% от тях са над 15 г. Превозните средства над 15 години представляват почти 63%, а тези над 20 години надхвърлят 30%. Средната възраст на леките автомобили е още по-висока. Близко 70% от тях са над 15 г.²

Няма точни данни за възрастта на автомобилите, регистрирани на територията на община Сопот.

Друг потенциален фактор за емисионни натоварвания е състоянието на общинската пътна мрежа, което в последните години е значително подобро.

² Национална стратегия за безопасност на движението по пътищата в Република България

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛИЩА СРЕЩА 2021- 2028 Г.

Независимо от очертаните предизвикателства, към момента няма данни за наднормено замърсяване на въздуха от този източник.

Замърсяване от промишлени и други източници

В община Сопот промишлената активност е сведена до два основни производствени обекти: „ВМЗ“ ЕАД (голяма горивна инсталация по Приложение №6 от Наредба -№10 от 2003 г. към ЗЧАВ) и „СКФ Берингс България“ ЕАД. След преминаване към гориво природен газ и дизелово гориво двата обекта не изпускат отпадъчни газове с концентрации на вредни вещества над определените норми. Настоящата ситуация, свързана с ограничените доставки и значително увеличаване на цените на природния газ за Р България създава риск от преминаване към по-замърсяващи горива, което ще се отрази неблагоприятно върху показателите за КАВ.

По данни от провеждан собствен мониторинг на „ВМЗ“ ЕАД площадка Сопот, съгласно Наредба №2 6 от 26.03.1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, е констатирано спазване нормите за допустими емисии.

На територията община Сопот попадат 3 броя бензиностанции в обхвата на Наредба №216 от 12.08.1999 г. за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини.

На територията на общината НЕ са констатирани следните потенциални източници на замърсяване на въздуха:

- регистрирани фирми извършващи нанасяне на покритие върху моторни превозни средства;
- регистрирани фирми с източници на емисии от ЛОС при употреба на разтворители.
- автосервизи, които зареждат с фреон климатици в автомобилите;
- източници на озоноразрушаващи вещества (фреони и халони);
- интензивно ново строителство.

Други източници на вредни газове и неприятни миризми са запалени битови отпадъци; разпространени от вятъра на полиетиленови и PVC отпадъци, неразпадащи се при нормални условия; газове от гниене на органични битови и животински отпадъци и др. Общината контролира нарушаването на забраните за изгарянето на отпадъци от бита, автомобилни гуми и др. материали (различни от стандартните горива) и класифицирани като отпадъци (опасни и неопасни) в домашните инсталации за отопление, както и за други цели; недопускане на самозапалването на битовите отпадъци в уличните контейнери като се спазват изискванията за разделно събиране и съхранение; да се води борба за предотвратяване възникването на горски и селскостопански пожари.

През последните години намаляват сигналите за нерегламентирано палене на отпадъци. Общината следва да предприеме необходимите мерки за отстраняване на нерегламентираните сметища, както и предотвратяване образуването на нови такива на нейната територия

Анализът на наличната информация за замърсителите на атмосферния въздух и неговото качество в община Сопот показва, че качеството на атмосферния въздух като цяло е добро.

2. ВОДИ

Води и водоснабдяване³

Хидрографската мрежа в района на Община Сопот е добре развита. По склоновете на оградните планински масиви се спускат редица малки реки. От Троянска Стара планина извира реките Коджа дере, Джафа дере, Дамлъ дере, Манастирска, Леевица и Стара река. Реките Леевица и Манастирска, протичат през територията на Община Сопот. Тези две реки, заедно с техните притоци осигуряват условия за задоволяване на нуждите от вода в общината. Освен тях с добри питейни качества и висока чистота са подпочвените води по речните тераси. Те, както и речните води от горните течения на планинските потоци са основен ресурс за питейното и битовото водоснабдяване на населените места в Община Сопот. Нормалните потребности на населението на общината от питейни води се гарантира именно благодарение на използвания дебит на тези води. За съжаление обаче количеството на водите с високи питейни качества, което е предвидено като резерв за бъдещо потребление, е незначително. Общо на територията на Община Сопот има изградени 4 язовира – „Сопот – 1“, „Сопот – 2 – Мурла“, „Анево - 1“ и „Анево – 2“, с обща водовместимост от 830 000 м³.

По проект по ОПОС 2007-2013 г., както и общински средства са подменени и модернизирани водоснабдителната мрежа на гр. Сопот и с. Анево.

Състояние на водните тела на територията на община Сопот

Оценката на екологичното състояние/ потенциал на повърхностните водни тела се извършва по класификационна система за биологични и физико-химични елементи за качество, и стандарти за качество на околната среда за химични елементи и специфични замърсители, включени в Наредба № Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностните води. Екологичното състояние на повърхностните водни тела се оценява в пет класа: отлично, добро, умерено, лошо и много лошо. Източници на отпадъчни води за които се осъществява контрол са:

- обектите, формиращи отпадъчни води;
- обектите, формиращи отпадъчни води с емисии на опасни и вредни вещества;
- изпълнението на условията и изискванията в издадените разрешителни за ползване на водни обекти за заустване на отпадъчни води, издадени по Закона за водите и комплексните разрешителни, издадени по ЗООС, в т.ч. собствения мониторинг на обектите.

Таблица № 1: Състояние на водните тела на територията на община Сопот

Код	Водно тяло	СМ/ ИВТ	Биологични и елементи	ФХ елементи	Еколог. състояние/ потенциал	Химично състояние
BG3MA400R098	Река Сопотска (Леевица)		Отлично	Добро	Добро	Добро

³ План за интегрирано развитие на община Сопот 2021-2027 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021- 2028 Г.

Таблица № 2: Състояние на повърхностните питейни водни тела в ИБР

Код на ЗТ	Код на водното тяло	Име на водното тяло	Водоизточник	Категория водоизточник	Състояние на водно тяло
BG3DSWMA39	BG3MA400R098	р.Сопотска (Леевица)	р. Манастирска	A2	A2
BG3DSWMA55	BG3MA400R097	Карловска река до гр. Карлово	р. Стара река, гр.Карлово	A2	A2

Националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води на територията на РИОСВ Пловдив включва 27 хидрогеоложки пункта, един от които е на територията на Община Сопот, а именно № 224- BG3GOOOPRQPM143 -Сондаж-ТЮ, гр. Сопот, общ. Сопот. В мониторинговия пункт при гр. Сопот - Сондаж - ТК 1 от извършените наблюдения върху химичното състояние се констатира добро състояние:

Таблица № 3: Обща оценка на химичното състояние на ПВТ на територията на РИОСВ Пловдив през 2021 г.

Код на ПВТ	Наимено-вание ПВТ	Тест: Обща оценка на химичното състояние на ПВТ (добро/лошо)	Тест: Влошаване на качествата на ПВТ, предназначени за ПБВ (добро/лошо)	Обща оценка на хим. състояние на ПВТ
BG3G00000NQ002	Порови води в Неоген – Кватернер – Карловска котловина	добро	добро	добро

На територията на община Сопот няма открити подземни водоизточници на минерална вода.

Битови отпадъчни води

По проект по ОПОС 2007-2013 г., както и с общински средства, са подменени и модернизираны канализационната мрежа на гр. Сопот и с. Анево и е изградена и въведена в редовна експлоатация през 2010 г. пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ Сопот). Проектният капацитет е $Q_{ср}=4\ 500\text{м}^3/\text{д}$. Станцията включва съоръжения за механично, биологично пречистване, съоръжение за отделяне на азот и фосфор, както съоръжения за третиране на утайките.

ПСОВ Сопот е включена в утвърдения План за контролната дейност на РИОСВ - Пловдив и в утвърдения от МОСВ списък с обекти, подлежащи на задължителен контрол (последно издадени заповеди № РД -821/ 2012 г. и № РД -970/ 2020 г. на министъра на околната среда и водите, които се отнасят до извършване на проверки с пробонабиране 2 пъти годишно (за сезонно работещи по време на кампания -1 път). През последните години са извършени всички планирани проверки. При проверките са взети и изследвани от РЛ - Пловдив проби отпадъчни води съгласно разрешителните за зауствания на обектите:

- Канализационна система на град Сопот, заустваща битово-фекални отпадъчни води след пречиствателна станция за отпадъчни води във воден обект река Манастирска, поречие на река Марица, водно тяло с код BG3MA400R083 - р. Стряма от Розино до вливане на река Пикла и притоци, за което има издадено разрешително за заустване от БДИБР с № 33110107/ 14.12.2010 г., с титуляр община Сопот. Извършени са планираните 2 проверки. Констатира се преустановено преливане на отпадъчни води от Дъждопреливник 1 в река Леевица в сухо време. Управителят на „ВиК“ ЕООД – Пловдив и кметът на Община Сопот са предприели действия за преустановяване на замърсяването на река Леевица, изпълнен е проект за рехабилитация на клон от канализационната мрежа в гр. Сопот, което осигурява отвеждане на цялото количество отпадъчна вода към ПСОВ-Сопот.

При извършените през последните години контролни проверки, както и от протоколите от проведен собствен мониторинг не е отчетено превишаване на пределно допустимите норми по показателите посочени в разрешителното за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води.

Производствени отпадъчни води:

Извършва се контрол на обекти, с емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества, общи и специфични замърсители, вкл. Вазовски машиностроителен завод в района на община Сопот. Обектът е включен в мониторинга на отпадъчните води съгласно чл.151 ал.4 т.1 от Закона за водите и на основание Заповед № РД-821/ 30.10.2012 г. и Заповед № РД-970/2020 г. на Министъра на околната среда и водите и през 2021 г. са проверени два пъти. Констатира се, че „ВМЗ“ ЕАД в Сопот е приключил модернизацията на пречиствателните съоръжения за производствени води през 2020 г., новите съоръжения успяват да пречистят ефективно производствените отпадъчни води, което е установено с проверки и пробовземания от Регионална лаборатория – Пловдив. Операторът е изпълнил писмено представените програми в РИОСВ - Пловдив за решаване на проблемите и преустановяване на замърсяването на водните обекти, в които заустват отпадъчните си води.

Управление на риска от наводнения

През послените години в БД ИБР няма данни за следните наводнения, настъпили на територията на община Сопот. От определените в Програмата от мерки на утвърден в края на 2016 г. от Министерски съвет План за управление на риска от наводнения (ПУРН) в Източнореломорски район 2016-2021 г. за територията на община Сопот към 31.12.2021 г. са стартирали следните мерки:

Таблица № 3: Предвидени дейности по ИН на територията на община Сопот

Предвидени дейности по ИН	Уникален код на мярката	Име на мярката	Описание на мярката
Обследване, анализ и извършване на ремонтно-възстановителни дейности на язовирна стена „Анево 2” и съоръженията към нея в поземлен имот с идентификатор No 00480.23.42 в землището на с. Анево, общ. Сопот	EARBD_28	Реконструкция и ремонт на язовири	Реконструкция и ремонт и рехабилитация на язовири общинска собственост по ОПОС
Обследване, анализ и извършване на ремонтно-възстановителни дейности на язовирна стена „Анево 3” и съоръженията към нея в поземлен имот с идентификатор No 00480.5.56 в землището на с. Анево, общ. Сопот	EARBD_28	Реконструкция и ремонт на язовири	Реконструкция и ремонт и рехабилитация на язовири общинска собственост по ОПОС
Обследване, анализ и извършване на ремонтно-възстановителни дейности на язовирна стена „Сопот 2 (Мурла)” и съоръженията към нея в поземлен имот ПИ No 68080.104.109, в землището на гр. Сопот, общ. Сопот	EARBD_28	Реконструкция и ремонт на язовири	Реконструкция и ремонт и рехабилитация на язовири общинска собственост по ОПОС

Като цяло състоянието на повърхностните и питейните води на територията на общината са в добро състояние.

3. ОТПАДЪЦИ

Основни изводи от анализа на състоянието относно отпадъците

В периода 2016-2020 г. изпълнението на заложените цели и изисквания на законодателството е все още частично. Необходим е задълбочен анализ и детайлно планиране на поетапното намаляване количеството на образуваните отпадъци и повишаване нивото на оползотворяване (вкл. рециклиране) и в крайна сметка значително намаляване и свеждане до минимум депонирането на битови отпадъци.

Общината следва да предприеме целенасочени действия и мерки за насърчаване на разделното събиране на масово разпространени отпадъци при източника на тяхното образуване, включително икономически стимули. Следва да се отбележим и съществената роля на оползотворяващата организация в процеса на повишаване на осведомеността и мотивиране на населението да разделя отпадъците от опаковки при източника на тяхното образуване.

Важно е общината да започне да прилага изискванията и да работи за изпълнение на целите, свързани с управление на биоразградимите отпадъци, както и изискванията за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, както и изискванията за влягане в строителството на все повече рециклирани материали.

Препоръчва се общината да планира дейности във връзка с хранителните и текстилни отпадъци (съответно 8% и 5% от общите образувани битови отпадъци на територията на община Сопот), съгласно резултатите от националното проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци), независимо че към момента все още няма поставени цели/ конкретни изисквания на европейско и национално ниво. Към 05.2022 г. има сключен договор за събиране и оползотворяване на текстилни отпадъци между общината и организация за оползотворяване на този поток отпадъци.

И накрая, но не на последно място, в общината следва да се създаде система за събиране на информация за всички образувани отпадъци, независимо от източника им и лицата, които ги събират/ третират. Продължава да е в сила препоръката за въвеждане на регулярни проверки за контрол върху дейността на площадките, на които се предават отпадъци, вкл. достоверност на данните.

Основни изводи от анализа на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците

В рамките на разглеждания период 2016-2020 г. основната установена практика по предотвратяване образуването на битови отпадъци на територията на община Сопот е повишаване на осведомеността на гражданите и фирмите относно йерархията за управление на отпадъците. В програмата за предходния период не са определени целеви средства за провеждане на мащабна целенасочена и дългосрочна кампания, така че общината е извършавала по-скоро отделни информационни събития и инициативи. Извършеният преглед на нормативните актове и изпълнените проекти на местно ниво показва, че общината не е планирала и прилагала нарочни административни мерки за стимулиране на физическите и юридическите лица да прилагат предотвратяване на отпадъците.

Основни изводи от анализа на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им

В резултат на анализа на приходите и разходите свързани с управление на отпадъците в периода 2016-2020 г. може да се заключи, че общината все още не успява да приложи успешно принципа „Замърсителят плаща“. Следва да се анализират причините за по-ниската събираемост, особено в определени години, както и да се преосмисли начина на формиране на такса битови отпадъци.

Анализът на данните показва, че заплащаната от населението такса за битови отпадъци надхвърля определения таван на поносимост (1.5% от средногодишните доходи на най-нискодоходните групи от населението). В този смисъл е важно общината да направи подробен анализ относно възможностите за оптимизирането на разходите за управление на отпадъците (по-конкретно разходите без тези за поддържане на чистота на обществени площи). Общината следва да положи усилия за прилагане на икономически принципи при управлението на битовите отпадъци. Препоръчва се извършване на документален анализ и експертиментално прилагане в малък мащаб, с цел определяне на най-справедлив и

подходящ за общината модел за формиране на таксите. Основните параметри на избрания модел следва да залежат в Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите в община Сопот.

Основни изводи от анализа на дейността на регионално сдружение за управление на отпадъците Карлово

Общото събрание на регионалното сдружение е взело решение относно разпределение на задълженията между отделните общини по отношение на двете цели по чл. 31, ал. 1, т. 1 и т. 2 (съгласно действащата тогава разпоредба на ЗУО), въз основа на изготвен анализ на необходимостта от изграждането на допълнителната инфраструктура както на ниво община, така и на ниво регион за ефективност на централизиран или децентрализиран подход за изграждане на инфраструктурата за управление на отпадъците, като за биоразградимите отпадъци е избран децентрализиран подход.

Следва да се анализира ефективността на определения подход, предвид незадоволителните резултати от изпълнението на поставените цели. При предстоящото разпределяне на задълженията във връзка с изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци (чл. 31, ал. 1, т. 3-6), в сила от 05.03.2021, следва да вземат предвид всички възможности за прилагане на регионалния принцип за управление на отпадъците, вкл. съвместно изпълнение на целите чрез централизирани решения.

За следващия програмен период се препоръчва разработване на регионална програма за управление на отпадъците, която да обхваща цялата регионална система. По този начин ще се постигне по-добра координация и ще се избегнат паралелните усилия на общините за извършване на анализ на общата инфраструктура и техническите възможности за третиране на отпадъците.

4. ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

Почви

На територията на Община Сопот се наблюдава разнообразие от почвени видове. С най-широко разпространение в района са делувиялно-ливадните и алувиално-ливадните – около 75%. 10-12 % от територията на общината са заети от канелените горски почви. По високите части на Стара планина се срещат още кафявите горски и планинско-ливадните почви. - делувиялно-ливадните почви се характеризират като едрочастични, често пъти и чакълести. Те се отличават с мек механичен състав, ниска водоемност и силна водопропускливост. Тези почви имат ниско плодородие, което обаче се компенсира от добрите им физически свойства, които благоприятстват отглеждането на трайни и културни насаждения, сред които лозя, маслодайна роза, житни растения, фуражни треви и други. От гледна точка на напояването им следва да се вземат под внимание водните свойства на почвите, с цел избягване загубата на вода и възможното заблатяване в по-ниските места на района; - кафяви горски почви – те се характерни за високите части на Стара планина, като се срещат тъмни и светли кафяви горски почви. От значение при тях е изложението на терена. Така например светлите кафяви горски почви са разпространени по ниските, южни и по-сухи райони на планината. Тези видове почви благоприятстват

развитието на бук и иглолистни дървесни видове, както и отглеждането на ръж, картофи, пролетен ечемик, влакнодаен лен и различни видове тревисти растения; - канелени горски почви – характеризират се като глинесто-песъчливи с лек механичен състав. Сравнително лесно се обработват, с добра влагемност и неголяма водопрпускливост. Канелените горски почви се нуждаят от торене с фосфатни и азотни минерални торове, поради недостатъчното наличие на органични вещества и минерални химични елементи в тях. Успешно върху тях могат да виреят почти всички житни култури, слънчоглед, памук, царевица, тютюн, роза, зеленчуци и някои овощни видове; - планинско-ливадните почви са характерни само за високите части на Стара планина – над 1700 м н.в. Тези почви са покрити с ливади от алпийски и субалпийски тип, използвани за пасища на едър и дребен рогат добитък. Като цяло планинско-ливадните почви са слабо плодородни, като върху тях могат да се отглеждат картофи.

Поземлени ресурси⁴

Поземлените ресурси на Община Сопот са с размер от 56 000 дка (56 кв. км.). 15 480 дка или 27,5% от територията на Община Сопот са заети от горския ѝ фонд. За съжаление обаче горските насаждения в общината нямат голямо стопанско значение. С цел подобряване устойчивостта и продуктивността на горите, съхраняване на ценните горски ресурси и ограничаване на ерозионните процеси, залесяването в общината се е утвърдило като основно горскостопанско мероприятие. Горите на територията на Община Сопот са държавен горски фонд, стопанисването им се извършва от подразделение на Държавно лесничество „Карлово“. Около 6% от обработваемата земя в общината е поливна. За сравнение – над 40% от обработваемата земя в Пловдивска област е заета от поливни площи. Община Сопот разполага с достатъчен воден ресурс за обезпечаване на обработваемата земя, въпреки това хидромелиоративният фонд е силно амортизиран, нуждаещ се от сериозни инвестиции за ремонт и поддръжка. За съжаление собствениците на имоти не са в състояние да осигурят достатъчно средства за инвестиции в ремонтно-възстановителните дейности на каналната мрежа и съоръженията.

Аграрен сектор⁵

Аграрният сектор е свързан с развитието на интензивни производства: зеленчукопроизводство (включително и на ранни зеленчуци); овощарство; лозарство; зърнени и технически култури. По отношение на основните икономически показатели аграрния сектор в Община Сопот в момента отстъпва от средните показатели за Област Пловдив, но е с добри възможности за развитие. Поземленият фонд на общината включва 28077 дка селскостопански и други имоти. Обработваемата земя е 9827 дка (ок. 16,5% от общия поземлен фонд), но едва 6% от нея са поливни площи. Категорията на земеделските земи в общината е от 7 до 9. Отглеждат се зърнени култури: ечемик, пшеница, царевица. Добивите от тях обаче са много по-ниски от средните за страната. Добри възможности има за интензивни производства и по-специално за зеленчукопроизводство (включително оранжерийното – на ранни зеленчуци). За да бъде стимулирано развитието на зеленчукопроизводството обаче е необходимо да се развие пазара на селскостопанска продукция. Трябва да се предприемат мерки и за привличането на повече инвестиции,

⁴ План за интегрирано развитие на община Сопот 2021-2027 г.

⁵ План за интегрирано развитие на община Сопот 2021-2027 г.

което ще повиши конкурентоспособността на селското стопанство и ще увеличи усвояването на пустеещата обработваема земя. Трайните насаждения заемат 3,5% от територията на общината. Те са представени от лозя и овощни (вишни, череши, сливи, орехи). Малка част от земите са заети с ливади и с етерично-маслени култури (лавандула, мента и рози). Малкият дял на земеделските земи в Община Сопот прави особено важна задачата за тяхното рационално използване и отглеждането на рентабилни култури съответстващи на региона. Макар че селскостопанската земя е ограничена по площ, поради специфичните климатични условия в региона е благоприятствано отглеждането на етерично-маслени култури (розови насаждения, лавандула и др.) Тенденцията в последните години е за разширяване на площите с лавандула и маслодайна роза в цялата Розова долина. Поради своята специфика и ограничения капацитет на вътрешния пазар да оползотвори продуктите на тези производства, за развитието на този дял от селското стопанство е изключително важно осигуряването на добри външни пазари. Собствеността върху земеделските земи е възстановена почти изцяло. Възстановените земеделски земи на частни стопани са с малки площи. Част от земите са обединени в селскостопански кооперации: Земеделска кооперация „Добрила” – гр. Сопот и Земеделска кооперация „Зорница” – с. Анево. Предстои определянето на регулационните граници на държавния горски фонд и възстановяване на собствеността върху горите. Селскостопанската техника е физически остаряла. Механизацията не се използва рационално в селското стопанство, причина за което е и разпокъсаността на земеделските имоти. Животновъдството е с второстепенно значение в аграрния сектор – отглеждат се говеда, овце, кози, свине. Отглежданите животни са в частния сектор и, с малки изключения, са предназначени основно за задоволяване на личните нужди.

Промислено животновъдство развиват една свинеферма и една кравеферма. Горския фонд в Община Сопот заема 15480 дка или 27,5% от територията ѝ. Горските насаждения обаче нямат голямо стопанско значение за общината. Залесяването се е утвърдило като едно от основните горскостопански мероприятия за подобряване продуктивността и устойчивостта на горите, ограничаване на ерозионните процеси и за съхраняване на най-ценните горски генетични ресурси. Горския фонд на Община Сопот се стопанисва от подразделение на Държавно лесничество „Карлово”. Докато в Пловдивска област като цяло поливните площи обхващат над 40% от обработваемата земя, едва 6% от обработваемата земя в Община Сопот е поливна. Макар да има достатъчен воден ресурс за водообезпечаване, хидромелиоративния фонд е силно амортизиран (по-голямата част от съоръженията са строени през 60 - 70 години на XX в.) изисква инвестиции за ремонт и поддръжка. Поради ниските си доходи и ниската си покупателна способност и при нарастващата цена на водата, собствениците на имоти не могат да осигурят достатъчно средства за частни инвестиции в ремонтно - възстановителни работи на каналната мрежа и съоръженията.

Промислени предприятия

На територията на община Сопот няма рудници и промишлени предприятия за дейности по добив и обогатяване на руди, което означава, че нямаме замърсени с тежки метали почви, както и нарушени терени от добивни дейности.

За територията на община Сопот няма регистрирани случаи на замърсявания на площи в резултат употребата на разрешени пестициди. Няма данни за превишаване на нормите за устойчиви органични замърсители и нефтопродукти.

Определящ обект на територията на общината е „ВМЗ“ЕАД. На обекта се спазват условията за съхранение на опасни химични вещества и смеси.

Нерегламентирани сметища

Що се отнася до нерегламентираните сметища, липсва цялостна и подробна информация относно техния брой, площ, приблизителни количества и видове отпадъци, динамика на образуване и почистване. Общинската администрация извършва проверки (периодични и по сигнал) за наличието на изхвърлени отпадъци на замърсени в миналото терени, както и за образуване на нови такива. Извършва се системен контрол от страна на РИОСВ по изпълнение на задълженията на кмета на общината, произтичащи от ЗУО относно нерегламентирано изхвърляне на отпадъци на неразрешени места, образуването на незаконни сметища/ замърсявания, тяхното почистване, както и предприемане на превантивни мерки за недопускане или ограничаване на възникването им. РИОСВ -

Пловдив прилага превантивен и последващ контрол при изпълнението на мерки заложи в решенията по ОВОС и Екологична оценка на инвестиционни предложения и планове.

Важно е общината да предприеме цялостен анализ на съществуващите нерегламентирани сметища и конкретен план-график с времево обвързани действия за тяхното почистване. Паралелно с това, общината следва да продължи да изпълнява определените в предходната програма превантивни мерки за предотвратяване и намаляване на риска от нерегламентирани замърсявания, вкл.: идентифициране и описване на всички ключови места, където е възможно образуването на локални замърсявания; поддържане на достатъчен брой контейнери; ограничаване достъпа на автомобили до крайпътни дерета и места, там където е възможно, с цел да не се изхвърлят отпадъци с автомобили, каруци, камиони и др.; подобряване на културата на населението, чрез разработване и прилагане на различни мерки, кампании, програми; увеличаване броя на служебните лица, имащи статут на контролни органи и правомощия за съставяне на актове за административни нарушения; поддържане на поставените предупредителни знаци за забрана за изхвърляне на отпадъци на определени места; ежегодно актуализиране и допълване на системите за организирано сметосъбиране и разделно събиране; уведомяване на населението за начина и местата за изхвърляне на различните видове отпадъци.

5. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ

На територията на Община Сопот попадат 15 480 дка от Националния парк „Централен Балкан“. Той е втората по големина защитена територия в страната (72 021, 07 ха), която разполага с дива природа, която е представителна както за нашата страна, така и за Европа. Тук се опазват саморегулиращи се екосистеми (заемащи 70% от територията на парка), отличаващи се със своето изключително биологично разнообразие. На територията на парка се срещат редица редки и застрашени видове. В границите на Национален парк „Централен Балкан“ попадат 9 резервата, заемащи обща площ от 20 019 ха или 28 % от парковата територия.

По отношение на флората, в парка са установени около 2300 вида и подвиди растения, сред които дървесни видове, висши растения, папрати, мъхове, гъби и лечебни растения. 12 от лечебните растения в парка са защитени от закона. Горите, разпространени

на територията на „Централен Балкан“ съставляват 1 % от всички гори в България. С най-голямо разпространение от дървесните видове е букът. Именно Стара планина се счита за царството на бука а в НП „Централен Балкан“ са най-запазените и величествени букови масиви.

Що се отнася до фауната, разнообразният релеф и климат на парка благоприятстват многообразието от местообитания, като го превръщат в съкровищница на животинския свят. Редица редки и застрашени животни живеят на територията на парка, който е едно от последните места в Европа с образци на дивата природа. Тук се срещат златка, вълк, дива котка, видра, трицветен нощник, дива коза, царски орел, ливаден дърдавец, различни видове прилепи и други. Паркът е най-важната в света защитена територия за южния белогръб кълвач, лалугера, полубеловратата мухоловка, планинското спящо куче и бежцайновия нощник. Освен това е място със световна значимост за птиците от алпийския биом.

Част от територията на Община Сопот попада в резерват „Стенето“. Той е вторият по големина (с площ от 3 578,8 ха) в НП „Централен Балкан“ след „Джендема“. Обхваща цялото горно течение на река Черни Осъм, като има за цел опазването на неповлияните от човека естествени екосистеми по течението на реката.

Резерватът е всепризнатото птиче царство —разполага с най-голямото разнообразие от горски и скални птици на Балканския полуостров.

Резерват „Стенето“ е обявен като народен парк през 1962 г., прекатегоризиран през 1979 г. Обхваща карстовия каньон на р. Черни Осъм с над 20 пещери и пропасти. Опазва вековни букови и смърчови гори, срещат се обикновен и воден габър, ела, явор, шестил. Флората включва над 1000 вида с голям брой ендемични, редки и застрашени растения — родопски силивряк, казашка хвойна, тис, лавровишна. Гнездят около 90 вида птици скален орел, ловен сокол, уралска улулица, пернатотога и врабчова кукумявка, планински кеклик, белогръб кълвач. „Стенето“ е убежище на мечки, вълци, златки, видри, диви котки, благородни елени, диви кози, прилепи.

Защитени зони „Натура 2000“

В европейската мрежа от защитени зони Натура 2000 попада голяма част от територията на Община Сопот. По Директивата за защита на птиците са определени следните зони: BG0000494 Централен балкан и BG 0002128 Централен Балкан буфер. По Директивата за защита на местообитанията са определени следните зони: BG0000494 Централен балкан и BG 0001493 Централен Балкан буфер.

Ролята на общинска администрация е да популяризира в обществото целите на Европейската мрежа от защитени зони и да подпомага компетентните органи за опазването ѝ.

Лечебни растения

Лечебните растения, определени като такива с приложение към Закона за лечебните растения, срещащи се в земеделски земи, гори, собственост на Община Сопот, и в границите на населените места, са показани в Приложение № 1 към програмата.

През последните години се наблюдава тенденция към намаляване на нарушенията, т.е. към повишено спазване от страна на билкозаготвителите на изискванията на Закона на лечебните растения. От извършените проверки се установи редовно водене на

документацията и не се констатира изкупуване и/или първична заготовка на защитени или под специален режим видове, както и на лечебни растения без разрешителни за ползване или удостоверения за култивирани билки. Относно контрола по издаване на разрешителни от общини и горски стопанства са извършени 8 проверки в районите, в които има най-засилено ползване на лечебни растения – общини Калояново, Карлово, Сопот и Хисар и Садово, както и ТП „ДГС – Карлово, ДГС-Хисаря и ДЛС-Клисура. При извършените проверки не са установени нарушения при издаването на разрешителни за ползване.⁶

6. ШУМ

Мониторинговата дейност в страната обхваща контрола на: транспортния шум; промишлен шум, шум от търговски и подобни на тях дейности. Класификация на източниците на шум е направена в Наредба № 4 за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума излъчван по време на строителството, издадена от Министерството на регионалното развитие и благоустройство (МРРБ) и МОСВ и в Наредба на Министерство на здравеопазването регламентираща допустимите нива на шум в жилищните райони.

Основните източници на шум в границите на гр. Сопот са средствата за транспорт - леки и товарни автомобили. Промислените източници на шум са разположени в промишлената зона на града.

Въпросите свързани с шума от транспортни източници се решават съгласно Закона за движение по пътищата и подзаконовите актове към него. От Общински съвет - Сопот е приета Наредба за движението на пътни превозни средства и ползването на общите територии на община Сопот. В Наредбата са регламентирани условията за извършване на дейностите, свързани с изграждането, ремонта, подържането и управлението на общинската пътна мрежа.

По реда на Закона за устройство на територията, разрешение за ползване (въвеждане на обекта в експлоатация) се издава, след съгласуване с компетентните органи. На всеки обект се извършват лабораторни изследвания и се съставя протокол за измерване на факторите на средата — за микроклимат, за осветление и за шум. Действащите промишлени предприятия „ВМЗ“ ЕАД и „СКФ Берингс България“ ЕАД провеждат мониторинг за шум на работното място. За тези строежи са издадени удостоверения за въвеждане в експлоатация, след измерване на контролните нива на шум и другите фактори на работната среда.

Всички инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии подлежат на преценка на влиянието върху околната среда и задължително се обявяват на определените места, с оглед уведомяване на населението и изпълнение на изискванията на Закона за опазване на околната среда и другите специални закони и подзаконов нормативни актове.

Осигуряването на обществения ред, опазването живота и здравето на хората и околната среда в община Сопот се уреждат с Наредба № 1, приета от Общински съвет. С

⁶ Доклад за състоянието на околната среда през 2021 г., РИОСВ Пловдив

разпоредбите на чл. 4 от наредбата са уредени часовете за извършване на дейностите от стопански и битов характер, предизвикващи шум, с оглед осигуряване спокойствието на гражданите от общината, като контрол по изпълнението ѝ е възложен на органите на РУП Карлово, както и на други лица определени със заповед на кмета на общината.

7. ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА

Устройството на озеленените територии в населените места се определят с общите и подробни устройствени планове. Зелената система включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, извънселищни, горски паркове и др.

Нормативите за площта на обществените озеленени площи за широко и специфично ползване, са определени в Наредба № 7 от 22.12.2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони.

Зелената растителност обхваща следните видове: ели, тополи, липи, конски кестен, брези, ела, туя, брези, смърч и др. Ежегодно през м.април-се провеждат залесителни инициативи за засаждане на нови дървесни видове в централната градска част.

Общинска администрация полага усилия за поддържане на зелените площи, като при отдаване на временни търговски обекти, които са разположени в и/или около озеленени площи в договора за стопанисване се поставя изрично условие за стопанисване и поддържане на прилежащите зелени площи.

Монтирани са пейки за отпих, паркови кошчета за отпадъци, детски уреди, оформени паркови алеи. Съществен проблем съществува с последващото поддържане на зелените площи и градинките за отпих. В това отношение трябва да се работи в посока на по-голяма активност и от страна на гражданите, относно полагане на грижи за опазването, поддържането им и замърсяване на зелените площи и реките.

В изпълнение на Наредба № 3/ 2005 г. за условията и реда за извършване на дезинфекции, дезинсекции и дератизации ежегодно от специализирана фирма се извършва двукратна обработка на зелените площи против кърлежи.

Анализа на състоянието на зелената система в община Сопот, показва, че общинското ръководство прави всичко възможно за поддържане на съществуващите зелени площи, следва да се обърне по-голямо внимание за създаване на нови зелени площи, както в гр. Сопот, така и в с. Анево. Един от приоритетите за реализация, залегнали в действащия Общ устройствен план на община Сопот от 2019 г. е „повишаване на инвестиционния потенциал на общината, чрез модернизация на местната техническа и социална инфраструктура“, вкл. „възстановяване, поддържане и съхраняване на зелените площи на общината“. Отбелязано е, че съществуващите жилищни комплекси в гр. Сопот, ситуирани по периферията, се отличават с ниска плътност и предлагат голям процент озеленяване, което може да се приема като дългосрочен резерв от зелени площи за широко обществено ползване.

В Плана за интегрирано развитие на община Сопот 2021-2027 г., в рамките на планираното развитие на културната, образователна, спортната и туристическа инфраструктура е заложено и благоустрояване на прилежащите зелени площи.

Развитието и разширяването на системата от зелени площи ще окажат положителен ефект върху качеството на въздуха и ще доведе до подобряване на общия изглед на общината.

8. РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА И ВЛИЯНИЕ ОТ НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

Радиационен контрол

Непрекъснатите и периодични наблюдения на радиационните параметри на основните компоненти на околната среда осигуряват актуална информация за държавните и местни органи на управление и обществеността и се базират на изпълнение на програма за радиологичен мониторинг, утвърдена от министъра на околната среда и водите със Заповед № РД-295/28.04.2017 г. Мониторингът на РЛ Пловдив включва 67 пункта с необработваеми терени-фонове и 28 броя в района на обекти потенциални замърсители, 3 пункта атмосферен въздух, 14 пункта за седименти и 25 пункта за повърхностни води.

На територията на община Сопот има един мониторингов пункт за радиологичен контрол на необработваеми терени - почви на Регионална лаборатория - Пловдив за радиологичен мониторинг на околната среда. Определените специфични активности на радионуклиди в почвите от пункта на територията на община Сопот са в естествения за страната фонев диапазон.

На територията на града радиационната обстановка се следи от оперативен дежурен при община Сопот. Три пъти дневно/в 5:00 ч. 13:00 ч. и 18:00 ч./ с рентгеномътер - радиомътер РР-51М се измерва бета и гама лъчение, отчитани в Р/час. Нормалният гамма-фон за България е около 0,030 мР/ч. За гр.Сопот показанията варират 0,020 — 0,021 мР/ч.

Няма данни за нейонизиращи лъчения и влияние върху хората и околната среда.

9. СТРАТЕГИЯ И ПЛАН ЗА АДАПТАЦИЯ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ НА ОБЩИНА СОПОТ

Тенденции в изменението на климата

За прогнозиране на настоящите и бъдещи климатични промени за община Сопот, са използвани два климатични сценария: умерен, предполагащ глобално затопляне с 2.4°C до края на века и екстремн, предполагащ 4.9°C глобално затопляне до края на века. Резултатите и за двата сценария показват следните статистически значими I устойчиви тенденции в климата:

- Покачване на средните температури, както и екстремално високите температури (дневни и нощни), вкл. и ръст в продължителността на горещите периоди;
- Затопляне пгез студентите периоди и спад в броя на дните на замръзване и обледяване, както и в продължителността на студентите вълни;
- по-редки, но по-интензивни валежи на годишна база, както и по-дълги периоди на засушаване;

- зими с по-малко, но по-интензивни валежи, като тази индикация е по-ясна при по-екстремния сценарий;
- по-сухи лета и по-редки валежи.

Климатични предизвикателства

Въз основа на гореописаните тенденции в изменението на климата за община Сопот, са идентифицирани основните рискове и предизвикателства пред града и жителите му, които са анализирани, от една страна по отношение на тяхната вероятност да се проявят и от друга, по отношение на тяхното потенциално въздействие.

Като най-сериозни и приоритетни за адресиране се очертаха следните рискове по сектори:

Градоустройство и благоустройство: намалена производителност на труда в секторите с работещи за открито, вследствие на по-високи температури и по-продължителни горещи периоди; щети от наводнения при интензивни валежи;

Здраве: повишена смъртност, вследствие на екстремно високи температури; обостряне и увеличение на болести на органите на кръвообращението, които водят до увеличен риск от сърдечно съдови заболявания и инсулти; повече грипни епидемии при повишени зимни температури; обостряне на алергии поради по-ранен и по-дълъг вегетационен период;

Енергетика: щети за енергопреносната инфраструктура -вследствие на по-интензивни валежи и наводнения; повишаване на дискомфорта в жилищни и публични сгради през топлите месеци; повишена нужда от охлаждане на помещенията, което ще доведе до повишаване на енергийното потребление през лятото;

Транспорт: нарушаване на транспортната настилка при високи температури и съответно повишен риск от катастрофи и аварии; повишаване на дискомфорта на гражданите в градския и извънградския транспорт; повече пътни инциденти вследствие на по-интензивни валежи; спиране на електрозахранването на градската транспортна мрежа

Управление на води: замърсяване на повърхностни и подпочвени води; риск от наводнения вследствие на преливане на водни количества от коритата на реки;

Околна среда: влошаване качеството на въздуха поради по-голямо запрашаване; възникване на пожари поради по-сухо време през топлите месеци; активизиране на свлачища и срутища поради по-интензивни валежи.

Мерки за смекчаване

Мерките за смекчаване измененията за климата са адресирани основно в Програмата за енергийна ефективност на община Сопот 2021-2027 г. и Дългосрочната програма на община Сопот за насърчаване използването на енергия от възобновяеми енергийни източници и биогорива, 2019-2029 г.

Мерки за адаптация

Необходимите действия за адаптация към измененията в климата имат интеграционен характер, т.е. изпълнението им следва да залегне във всяко едно направление, в което градът се развива.

- Развиване на политиките за адаптация към изменението на климата;
- Повишаване на институционалния капацитет в общината, вкл. координация и сътрудничество на общината с институции и заинтересовани страни;
- Извършване на насочена научно-изследователска дейност и мониторинг за събиране на липсващи данни;
- Повишаване на знанията и ангажираността на обществото към промените в климата;
- Извършване на проактивни дейности за превенция на риска и намаляване на уязвимостта, вкл. търсене на допълнителни ползи и синергии за устойчиво развитие на града.

Отчитайки специфичните нужди на всеки сектор в контекста на изменението на климата, се предлагат мерки, които да адресират приоритетните рискове в съответния сектор — градоустройство и благоустройство, здраве, енергетика, транспорт, управление на води, околна среда и туризъм.

10. ОГРАНИЧАВАНЕ ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА И ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА КОНТРОЛ ВЪРХУ СОБСТВЕНИЦИТЕ НА ДОМАШНИ КУЧЕТА

В началото на 2008 г. влиза в сила първият български закон за защита на животните. В глава V са включени мерките за овладяване на популацията на безстопанствените животни, основани на метода „кастрирай, ваксинирай и върни“ и съпътствани от строг контрол върху домашните кучета като единствен ефективен подход за трайното решаване на проблема. Независимо от предприеманите мерки, през последните години се увеличава популацията на уличните кучета в общината и зачестяват сигналите и оплакванията от граждани. Районите с най-висока популация са в периферията на града, защото често там се изоставят вече нежелани домашни любимци, техните потомства, както и навлизат животни от съседни общини.

Общината има приета „Програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета, 2021 - 2026 г.“ (Решение № 149 от 30.03.2021 г. на ОС - Сопот). На заседание от 13.03.2019 г., Министерски съвет приема Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на България. Съгласно чл. 40, ал. 2 от Закона за защита на животните, предстои Министърът на земеделието, храните и горите да издаде наредба за прилагане на националната програма и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност. Тогава ще са налични условията СО да приеме нова „Програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета“ с мерки, кореспондиращи с изпълнението на Националната програма и план за действие.

През 2022. общината подписва договор с организацията „Дог ми“, за извършване на манипулации с безстопанствени животни.

УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА НА ОБЩИНА СОПОТ В КОНТЕКСТА НА ВЪПРОСИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Община Сопот разполага с добре изградена административна структура, която се състои основно от две дирекции: Дирекция „Обща администрация“ и Дирекция „Специализирана администрация“. В състава на дирекция „Специализирана администрация“ е включен специалист „Екология, земеделие, гори и водни ресурси“.

Общински наредби в областта на околната среда са: Наредба № 21 за поддържане и опазване на обществения ред, околната среда безопасността на движението, чистотата и общественото имущество на територията на община Сопот и Наредба за управление на отпадъците на община Сопот. Наредбите се актуализират при необходимост.

Община Сопот попада в териториалния обхват на Регионална инспекция по околна среда и води — Пловдив и Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“ с център Пловдив.

За информиране на обществеността по отношение на околната среда се използва уебстраницата на общината, в която има отделна секция „Околна среда“⁷. Гражданите имат възможност да използват обявления „Зелен телефон“ на Община Сопот (e-mail: ekosopot@sopot-municipality.com), на който от 09:00 ч. до 17:00 ч. всеки ден могат да се подават сигнали за нарушения на нормативните екологични изисквания и нарушения на изискванията относно управлението на отпадъците на територията на община Сопот. В този раздел се публикуват седмични графици за сметосъбиране и сметоизвозване, както и друга релевантна информация. За информиране на обществеността се използват и информационните табла в общинска администрация, кметство с. Анево, както и местни електронни и печатни медии.

Наблюдението на качеството на водите и въздуха се извършва от мобилните лаборатории на Регионална лаборатория — Пловдив към Изпълнителната агенция по околна среда.

УСЛУГИ, ПРЕДОСТАВЯНИ ОТ ОБЩИНАТА И НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Услугите, предоставяни от общината, свързани с опазването на околната среда са: третиране на отпадъците, което се извършва от служители на Община Сопот; водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води, което се предоставя от „ВиК Пловдив“ ЕООД; поддържане на зелената система на община Сопот, което се извършва от служители на община Сопот.

ФИНАНСОВ АНАЛИЗ НА ОБЩИНА СОПОТ

В програмата за управление на отпадъците, която е разработена в рамките на и представлява неизменна част от настоящата програма, са разгледани подробно финансовите показатели, които имат отношение към управление на отпадъците за периода

⁷ [http://www.sopot-](http://www.sopot-municipality.com/joomla/index.php?option=com_content&view=article&id=873&Itemid=206)

[municipality.com/joomla/index.php?option=com_content&view=article&id=873&Itemid=206](http://www.sopot-municipality.com/joomla/index.php?option=com_content&view=article&id=873&Itemid=206)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021- 2028 Г.

2016-2020 г., направени са сравнения със средните стойности на тези показатели в ЕС, Р България, както и в „сходни“ общини в страната. Основните препоръки са свързани с въвеждане на икономически стимули за гражданите и анализиране на всички възможности за формиране на такса битови отпадъци въз основа на количеството на образуваните отпадъци от домакинствата.

Що се отнася до финансирането на останалите сектори на околната среда, информацията е представена в следващата таблица:

Таблица № 4: Финансиране на дейности, свързани с опазване на околната среда на територията на община Сопот

ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИ, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА СОПОТ					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Озеленяване, хил. лв.	40 732	94 414	146 083	163 124	184 334
Други дейности по опазване на околната среда, хил. лв.	72 306	75 058	271 547	9 746	–

Програмата за опазване на околната среда се изпълнява със средства от Общинския бюджет и Европейски програми.

ДЕМОГРАФСКО СЪСТОЯНИЕ НА ОБЩИНА СОПОТ, В КОНТЕКСТА НА ВЪПРОСИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

По данни на НСИ към 31.12.2020 г. общият брой на населението е 9098 души, а гъстотата на населението на община Сопот е значително висока 161.51 д./ км², като този показател е с прибл. 30% по-висок от средната стойност за Пловдивска област и с над 50% от средната за страната. Над 90 % от населението на общината е концентрирано в град Сопот.

По данни на НСИ през последните години населението на община Сопот намалява с по-бавни темпове, като за периода 2016 - 2020 г. (времевия хоризонт на предходната програма за управление на отпадъците) населението е намаляло с 204 души или едва с 2.19%. Населението на общинския център – гр. Сопот е намаляло със 176 души или 2.12%, а с. Анево с 28 души или с 2,75%. Това е почти наполовина по-малък процент спрямо предходния петгодишен период (2011-2015 г.).

В периода 2016-2020 г. коефициентът на безработица в община Сопот е под 3%, като подобни резултати имат едва пет общини в Р България. С това те се нареждат след Столична община и Божурище (с най-ниски стойности по този показател, под 2%). За справка стойностите на ниво район за планиране, област и национално ниво са както следва: ЮЦР – 3.2%, Област Пловдив – 3.2%, национално ниво 5.3%.

Ниската безработица и съответно висок коефициент на икономическа активност се обясняват с факта, че 84 % от наетите лица в общината са в сектор “Преработвателна

промишленост“, което още веднъж подчертава ролята на двете структуроопределящи предприятия за икономиката на община Сопот. Това са “Вазовски Машиностроителни заводи” ЕАД (предприятие 100% държавна собственост специализирано в производството на военна и гражданска продукция, сред които: машини за хранително-вкусовата промишленост, авиационна и селскостопанска техника, нестандартни машини и съоръжения, големи номенклатури газови уреди и съдове за втечнен газ, инструментална екипировка, абразивни и диамантени инструменти и др.) и „СКФ Берингс България“ ЕООД (собственост на най-големият производител в света на лагери, машинни части и автоматични технологии – шведската фирма SKF).

По данни от НСИ за 2020 г., БВП на жител за област Пловдив възлиза на 14648 лв. спрямо 17299 лв. на жител на национално ниво. Промисленият сектор формира над 88% от нетните приходи от продажби на територията на общината и дава заетост на над 84% от трудоспособното население. Отрасялът включва 41 предприятия, сред които „ВМЗ – Сопот“ ЕАД и „СКФ Берингс България“ ЕООД, а останалите в по-голямата част от дейността си са свързани или зависещи от двете структуроопределящи предприятия за местната икономика.

На настоящия етап община Сопот притежава по-голям дял население в трудоспособна възраст в сравнение със средните стойности за страната и Пловдивска област. Това заедно с доброто образователно равнище на трудоспособното население, създава известно предимство на общината по отношение на наличните човешки ресурси. В границите на Пловдивска област Сопот е сред общините със сравнително по-благоприятно отношение между населението под трудоспособна, трудоспособна и над трудоспособна възраст.

Така описаното демографско състояние на общината предполага добри възможности за работа с хората и повишаване на осведомеността по въпросите на опазване на околната среда и измененията в климата. Общината следва да провежда целенасочена комуникация с гражданите за повишаване на тяхното съзнание и ангажираност.

III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT/

Таблица № 5: Анализ на силните страни, слабите страни, възможностите и заплахите

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Наличие на природни територии и със защитен режим и исторически забележителности, подходящи за рекреационно-туристическа дейност	Недостатъчно осъзнаване на въздействието от развитието на туризма върху екологичното равновесие на чувствителните зони - планината, язовира, реките, подземните води
Сравнително чист атмосферен въздух — няма превишаване на пределно допустимите концентрации на основните замърсители	Увеличаващ се брой на употребявани автомобили, ниска енергийна ефективност и използване на отоплителни уреди на твърдо гориво
Изградена/ модернизирана водоснабдителна и канализационна система, както и пречиствателна станция за отпадъчни води в експлоатация от 2010 г.	Наличие на нерегламентирани сметища, които създават предпоставки за замърсяване на почвите, въздуха и водите на територията на общината
Подсигурено депо за крайно обезвреждане на смесени битови отпадъци и инсталация за сепариране; Изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки; Наличие на пунктове за събиране на масово разпространени отпадъци и регистрирани лица, които пускат на пазара МРО (основно гуми)	Липса на система за разделно събиране на биораградими и зелени отпадъци; Нужда от разширяване на системите за разделно събиране на рециклируеми битови отпадъци, различни от отпадъците от опаковки; Нужда от модернизиране на инсталацията за сепариране, независимо че такова не е предвидено съгласно Приложение № 7 от НПУО 2021-2028 г.
Действащи Програма за енергийна ефективност на община Сопот 2021-2027 г. и Дългосрочна програма на община Сопот за насърчаване използването на енергия от възобновяеми енергийни източници и биогорива, 2019-2029 г.	Недостатъчен финансов ресурс на общината за инвестиции в областта на околната среда; Недостатъчно осъзнаване от страна на гражданите и фирмите на необходимостта от прилагане на мерки за опазване на околната среда

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
Благоприятни условия за развитие на устойчив туризъм	Влошаване качествата на природната среда човешкото здраве в резултат на неустойчиво туристическо развитие; Опасност от неконтролирана и незаконна сеч, което ще доведе до ускоряване на ерозийните процеси
Благоприятни условия за производство на екологично чисти продукти чрез екстензивно земеделие и животновъдство Развитие на други екологично чисти производства	Ниска покупателна способност на населението, водеща до трудна реализация на селскостопанската продукция от екологосъобразно земеделие Липса на мерки за насърчаване на екологично чисти производства
Намаляване използването на конвенционални източници на енергия чрез замяната им с възобновяеми такива	Нарастване на енергийните нужди и криза на пазара на горива, които могат да доведат до неекологосъобразни решения и принос към глобално изменение на климата
Използване на възможностите за финансиране на проекти за опазване на околната среда	Финансови загуби за общината вследствие налагане на санкции от контролни органи за нарушения на законодателството в областта на околната среда; Затруднено планиране на дейностите и проследяване на финансовите потоци във връзка с опазване на околната среда
Финансово подпомагане от структурните фондове на ЕС на проекти от аграрния, свързани със запазването на биологичното разнообразие и екологичното равновесие; Привличане на външни инвестиции чрез публично-частни партньорства за внедряване на съвременни технологии за пречистване на отпадъчни води и третиране на твърди битови отпадъци.	Липса на финансови средства за съфинансиране на проекти; Липса на интерес от страна на бизнеса за публично-частни партньорства

IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА СОПОТ

Обобщената визия за околната среда на общината е:

ОБЩИНА СОПОТ ОБИЧА И ПАЗИ ОКОЛНАТА СРЕДА

В резултат на проведената от община Сопот политика в областта на опазване на околната среда, до 2028 г. и в следващите години:

- Замърсителите на атмосферния въздух се поддържат под установените законодателни норми;

- Продължава да се поддържа водоснабдителната и канализационна система и да се експлоатира ПСОВ Сопот съгласно нормативните изисквания;

- Делът на смесеносъбраните битови отпадъци е намален с повече от 50%, а количеството на разделно събраните отпадъци е увеличено. Като цяло количеството генерирани отпадъци на човек е намаляло. Въведени са първите пилотни практики за формиране на такса битови отпадъци според количеството на образуваните отпадъци;

- Увеличена е площта на зелените площи, както в рамките на населените места, така и в околностите. Създадени са условия за увеличаване на видовото разнообразие в градските части и е подобро състоянието на популациите на видовете обитаващи града;

- Общината е подготвена за справяне с последствията от климатичните промени;

- Проблемът с безстопанствените кучета е преодолян. Изградена е необходимата инфраструктура за свободно разхождане на домашни кучета;

Визията за околната среда на общината може да се постигне чрез формулирането на адекватни цели и съответстващи на тях мерки за съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда.

V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Въз основа на извършените анализи, може да се формулира следната главна стратегическа цел:

**ДА СЕ ОБЕДИНЯТ УСИЛИЯТА НА ГРАЖДАНИТЕ, ФИРМИТЕ И
АДМИНИСТРАЦИЯТА**

ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА СОПОТ

Главната стратегическа цел може да се постигне чрез изпълнението на следните специфични стратегически цели (ССЦ):

**ССЦ 1. ДА СЕ ПОДДЪРЖА ДОБРОТО КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ
ВЪЗДУХ**

**ССЦ 2. ДА СЕ ПОДДЪРЖА ДОБРОТО СЪСТОЯНИЕ НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ И
ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ**

**ССЦ 3. ДА СЕ ИЗПЪЛНЯТ КОЛИЧЕСТВЕНИТЕ ЦЕЛИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА
ОТПАДЪЦИТЕ ЧРЕЗ ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИ СЪГЛАСНО ЙЕРАРХИЯТА ЗА
УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ**

**ССЦ 4. ДА СЕ НАСЪРЧАВА УСТОЙЧИВОТО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ,
КРЪГОВАТА ИКОНОМИКА И ЕФЕКТИВНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ
РЕСУРСИ**

**ССЦ 5. ДА СЕ ДОИЗГРАЖДА И ОБОГАТЯВА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА НА
ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА, ПРИ СТРОГО ОПАЗВАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО
РАЗНООБРАЗИЕ**

**ССЦ 6. ДА СЕ ДОПРИНЕСЕ ЗА СМЕКЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА
КЛИМАТА И АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ**

**ССЦ 7. ДА СЕ СВЕДЕ ДО МИНИМУМ ПОПУЛАЦИЯТА НА
БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА**

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Действия за постигане на целите	Отговорни институции	Срок за реализация	Източници на финансиране	Резултат
ССЦ 1. ДА СЕ ПОДДЪРЖА ДОБРОТО КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ				
Провеждане на изследвания свързани с КАВ чрез мобилна станция през отоплителния сезон на територията на общината	община Сопот; РИОСВ Пловдив	2021-2028 г.	Бюджет на РИОСВ Пловдив	Събрани база данни за прогнозиране и предотвратяване замърсяването на атмосферния въздух
Насърчаване на гражданите и фирмите да подменят старите отоплителни уреди на твърдо гориво	община Сопот	2021-2028 г.	Общински бюджет	Намаляване на вредни емисии от битовото отопление
Ремонт и реконструкция на улици	Община Сопот	2021-2028 г.	Общински бюджет; Фондове на ЕС	Намаляване на вредни емисии от транспорта
Санитаране на обществени и частни сгради и други мерки за енергийна ефективност	Община Сопот	2021-2028 г.	Съгласно определеното в общинската програма за ЕЕ	Намалени емисии от въглероден диоксид
Изграждане на прахо- и шумо-изолиращи зони и паравани в училища, детски градини, жилищни квартали от дървесна и храстова растителност	Община Сопот	2021-2028 г.	Общински бюджет; ПУДООС	Намаляване вторично разпрашаване и замърсяване на въздуха с ФПЧ

ССЦ 2. ДА СЕ ПОДДЪРЖА ДОБРОТО СЪСТОЯНИЕ НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ И ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

Осъществяване на периодичен контрол на качеството на водите на територията на общината	Община Сопот; „ВИК“ ЕООД Пловдив	2021-2028 г.	Общински бюджет; „ВИК“ ЕООД Пловдив	Контрол върху качеството на водата
Подържане на ВиК системата на територията на общината	„ВИК“ ЕООД Пловдив	2021-2028 г.	„ВИК“ ЕООД Пловдив	Поддържана ВиК система на територията на общината
Информирание на обществеността за състоянието на водните ресурси на територията на общината	Община Сопот	Постоянен	Общински бюджет	Подобрена осведоменост по въпросите свързани с водоползването и водните ресурси
Поддържане в добро състоянието проводимостта на р. Леевица и р. Манастирска	Община Сопот	2021-2028 г.	Общински бюджет; МОСВ; ПУДООС; Междуправителствена комисията за възстановяване и подпомагане	Предотвратяване и ограничаване на последиците от наводнения
Укрепване на бреговете ивици на р. Леевица и р. Манастирска и залесяване на ерозирали терени	Община Сопот	2021-2028 г.	Общински бюджет; МОСВ; ПУДООС; Междуправителствена комисията за възстановяване и подпомагане	Предотвратяване и ограничаване на последиците от наводнения

ССЦ 3. ДА СЕ ИЗПЪЛНЯТ КОЛИЧЕСТВЕНИТЕ ЦЕЛИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЧРЕЗ ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИ СЪГЛАСНО ЙЕРАРХИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ				
Изпълнение на мерки от Програмата за управление на отпадъците на община Сопот 2021-2028 г.	Община Сопот, самостоятелно или съвместно с други определени отговорни лица	2021-2028 г.	Съгласно определеното в Програмата за управление на отпадъците	Изпълнени количествените цели за управление на отпадъците
ССЦ 4. ДА СЕ НАСЪРЧАВА УСТОЙЧИВОТО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ, КРЪГОВАТА ИКОНОМИКА И ЕФЕКТИВНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ				
Организиране и участия в кампании и мероприятия свързани с международния екологичен календар	Община Сопот; НПО; медии	2021-2028 г.	Общински бюджет, НПО, медии	Стимулиране на населението и подрастващо поколение за лична участие в разрешаване на проблемите на околната среда
Повишаване квалификацията на специалисти и експерти от общинска администрация в областта на устойчивото развитие, кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите	Община Сопот	2021-2028 г.	Общински бюджет; Фондове на ЕС	Познаване на изискванията и възможностите на устойчивото развитие, кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите
Организиране и провеждане на инициативи за популяризиране възможностите на устойчивото развитие, кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите	Община Сопот	2021-2028 г.	Общински бюджет	Повишена осведомеността на населението относно възможностите на устойчивото развитие, кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите

Създаване на информационен център относно възможностите на устойчивото развитие, кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите	Община Сопот	2021-2028 г.	Общински бюджет	Създаден информационен център възможностите на устойчивото развитие, кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите
Въвеждане на принципите на устойчивото развитие, кръговата икономика и ефективно използване на ресурсите в дейността на общинските структури	Община Сопот	2021-2028 г.	Общински бюджет; Фондове на ЕС	Пример на гражданите и бизнеса относно прилагане принципите на устойчивото развитие, кръговата икономика и ефективно използване на ресурсите
ССЦ 5. ДА СЕ ДОИЗГРАЖДА И ОБОГАТЯВА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА, ПРИ СТРОГО ОПАЗВАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ				
Увеличаване и поддържане на зелените площи в общината и увеличаване на дървесната и храстова растителност	Община Сопот	2021-2028 г.	Общински бюджет; МОСВ; ПУДООС	Подобряване качеството на въздуха
ССЦ 6. ДА СЕ ДОПРИНЕСЕ ЗА СМЕКЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ				
Изпълнение на Програмата за ЕЕ на община Сопот 2021-2027 г. и Дългосрочната програма на община Сопот за насърчаване използването на енергия от ВЕИ и биогорива, 2019-2029 г.	Община Сопот, самостоятелно или съвместно с други определени отговорни лица	2021-2028 г.	Съгласно определеното в Програма за ЕЕ и Дългосрочна програма за ВЕИ на община Сопот	Намаляване на емисиите от CO ₂

Научно изследване, дефиниране и изпълнение на конкретни мерки за адаптиране на общината към измененията на климата	Община Сопот, самостоятелно или съвместно с други определени отговорни лица	2021-2028 г.	Общински бюджет; Фондове на ЕС	Адаптиране на общината към измененията на климата
ССЦ 7. ДА СЕ СВЕДЕ ДО МИНИМУМ ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА				
Изпълнение на новата програма за популацията на безстопанствените кучета на територията на общината	Община Сопот	2021-2028 г.	Общински бюджет; МОСВ; ПУДООС	Ограничена популацията на на безстопанствените кучета на територията на общината

VII. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА

Установява се следната система за отчет и контрол на изпълнението на настоящата програма:

Програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;

Кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Оценката на резултатите от изпълнението на настоящата програма ще се съсредоточи върху събирането, съпоставянето и анализирането на информация за напредъка в изпълнение на набелязаните мерки и постигане на определените цели. Информацията ще се събира от експерта, отговорен за опазване на околната среда в Дирекция „Специализирана администрация“.

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1: Списък на лечебните растения, определени като такива с приложение към Закона за лечебните растения, срещащи се в земеделски земи, гори и в границите на населените места, собственост на Община Сопот.

ОБЩИНА СОПОТ

The background of the central text block features a large, faded coat of arms of the Municipality of Sopot. It is a shield-shaped emblem with a yellow border. The shield is divided into four quadrants. The top-left quadrant is white with a yellow cross. The top-right quadrant is yellow with a green cross. The bottom-left quadrant is blue with a white eagle. The bottom-right quadrant is green with a yellow lion. The text is centered over this background.

**ПРОГРАМА
ЗА
ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА**

2021- 2028 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1

**Списък на лечебните растения, определени като такива с приложение към
Закона за лечебните растения, срещащи се в земеделски земи, гори и в
границите на населените места, собственост на Община Сопот**

ВИД	МЕСТОНАХОЖДЕН ИЕ	СРЕЩАЕМО СТ	РЕСУРСНО ЗНАЧЕНИЕ
Благун <i>Qercus frainetto</i>	Повсеместно	По единично	Промислено
Бяла бреза <i>Betula pendula</i>	Повсеместно	По единично	Лични нужди
Бръшлян <i>Hedera helix</i>	Умерено влажни, сенчести широколистни и смесени гори, скали и храсталични места.	На групи	Лични нужди
Бряст полски <i>Ulmus minor</i>	Повсеместно	По единично	Лични нужди
Бук обикновен <i>Fagus sylvatica</i>	Повсеместно	Масиви	Промислено
Бучиниш <i>Conium maculatum</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Бабини зъби <i>Tribulus terrestris</i>	Песъчливи и каменисти места	На групи	Лични нужди
Бъз нисък [Бъзак/ <i>Sambucus ebulus</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Бъз черен <i>Sambucus nigra</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Бял бор <i>Pinus sylvestris</i>	Над 500м н.в.	На групи	Лични нужди
Великденче <i>Veronica officinalis</i>	Повсеместно в гори и храсталични места	По единично	Лични нужди
Великденче полско <i>Veronica arvensis</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Ветрогон <i>Eryngium campestre</i>	Повсеместно	На групи	Промислено

Волски език** <i>Phyllitis scolopendrium</i>	Сенчести и влажни скалисти места.	По единично	Ограничено
Вратига <i>Tanacetum vulgare</i>	Повсеместно в гори, горски покрайнини	На групи	Лични нужди
Върба бяла <i>Salix alba</i>	По поречията	На групи	Промислено
Вълча ябълка <i>Aristolochia clematitis</i>	Влажни тревисти местообитения	На групи	Лични нужди
Върбинка <i>Verbena officinalis</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Промислено
Габър обикновен <i>Carpinus betulus</i>	Повсеместно в гори	На групи	Промислено
Глог обикновен <i>Crataegus monogyna</i>	Повсеместно покрай гори	На групи	Промислено
Глухарче обикновено <i>Taraxacum officinale</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Глушина едрочветна <i>ViciagrandiRora Scop.</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Глушина грахова <i>Vicia pasiformis</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Глушина птича <i>Vicia stacca</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Гръмотрън бодлив <i>Ononis spinosa</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Гергевка <i>Cruciata laevipes Opiz. (Galium cruciatum (L.) Scop.)</i>	Низинни сенокосни ливади	На петна	Лични нужди
Дебриянка <i>Sanucula europaea</i>	Влажни и сенчести горски места	По единично	Лични нужди
Девисил сибирски <i>Heracleit sibiricum</i>	По влажни места край реките	На групи	Промислено
Детелина ливадна <i>Trifolium pratense</i>	Повсеместно	На петна	Промислено

Детелина плевелна <i>Trifolium arvense</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Промислено
Детелина пълзяща <i>Trifolium repens</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Див копър старопланински Мент <i>athamanticum</i>	Ливади	На групи	Лични нужди
Дилянка <i>Valeriana officinalis</i>	По ливади	По единично	Ограничено
Динка лечебна <i>San isorba officinalis</i> L.	Низинни сенокосни ливади, ливади	По единично	Лични нужди
Дрян обикновен <i>Comus mas</i>	По поречия	На групи	Промислено
Драка <i>Paliurus spina-christi</i>	Тревисти и припечени склонове в покрайнините на горите	На групи	Лични нужди
Елша черна <i>Almus glutinosa</i>	Покрай потоци	На групи	Промислено При прочистване и корекции на реки
Еньовче ароматно [Лазаркия/ * <i>Galium odoratum</i>	В букови гори над 600 м н.в.	По единично	Ограничено
Еньовче същинско <i>Galium verum</i>	Повсеместно в низинни сенокосни ливади	На петна	Промислено
Женска папрат <i>Athyrium filix-femina</i>	Сенчести и влажни места	По единично	Лични нужди
Живовляк широколистен <i>Plantago major</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Живовляк теснолистен <i>Plantago lanceolata</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Жълт кантарион <i>Hypericum perforatum</i>	Суши тревисти и каменисти местообитания	В съобщества	Лични нужди
Жълтуга <i>Genista tinctoria complex</i>	Тревисти, каменисти умерено влажни мста	По единично	Лични нужди

Жълтурче <i>Ranunculus bcaria</i>	Влажни ливади	По единично	Лични нужди
Звездан обикновен <i>Lotus comiculatos</i>	Тревисти местности	На петна	Лични нужди
Звъника лечебна <i>Hypericum perforatum</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Здравец кръвен <i>Geranium sanguineum</i>	По горски ливади	По единично	Лични нужди
Здравец обикновен <i>Geranium macrorrhizum</i>	Гори, сенчести места	На групи	Лични нужди
Зимзелен малък <i>Vinca minor</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Змийско мляко <i>Chelidonium majus</i>	Повсеместно по сенчести терени	На групи	Лични нужди
Ива <i>Salix caprea</i>	Влажни места	По единично	Промислено
Иглика лечебна * <i>Primula veris</i>	Горски поляни	На групи	Ограничено
Изсипливче голо <i>Hemiaria glabra</i>	Песъчливи места	По единично	Лични нужди
Изтравниче <i>Asplenium trichomanes</i>	Гори - сенколюбив мезофит	По единично	Ограничено
Кадънка/полски мак/ <i>Papaver rhoeas L.</i>	Низинни сенокосни ливади	На петна	Лични нужди
Камшик лечебен <i>Agrimonia eupatoria</i>	Храсталаци и ливади	На петна	Лични нужди
Киселец <i>Rumex acetosa</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Промислено
Киселица <i>Malus sylvestris</i>	Повсеместно в гори	По единично	Промислено
Козя брада <i>Rumex acetosella</i>	По сухи песъчливи места	По единично	Лични нужди
Комунига лечебна <i>Melilotus officinalis</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Промислено

Конски кестен <i>Aesculus hippocastanum</i>	В населените места като декоративен вид	На групи	Ограничено
Коприва гръцка <i>Urtica urens</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
кукувича прежда <i>Cuscuta еигораеа</i>	до 800 м н.в.	На петна	Лични нужди
Кукуряк миризлив <i>Helleborus odoratus</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Кучешко грозде черно <i>Solanum nigmn</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Къклица <i>Agrostemma githago</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Къпина полска <i>Rubus caesius</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Кървавиче обикновено <i>Bistorta major Gray</i>	Влажни ливади	По единично	Лични нужди
Кисилец <i>Rumex acetosa L.</i>	Низинни сенокосни ливади	По единично	Лични нужди
Козя брада (Кози киселец) <i>Rumex acetosella L.</i>	Низинни сенокосни ливади	По единично	Лични нужди
Лапад <i>Rumex sp.</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Леска обикновена <i>Corylus avellana</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Липа едрolistна <i>Tilia platyphyllos</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Липа сребролистна <i>Tilia tomentosa</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Лопен лечебен <i>Verbascum phlomoides</i>	Ливади и дъбови гори	По единично	Лични нужди
Висок лопен <i>Verbascum thapsiforme</i>	Слънчеви тревисти места	На групи	Промислено

Ленивче кръглолистно <i>Lysimachia nummularia</i>	Низинни сенокосни ливади	на групи	Лични нужди
Лудо биле <i>Atropa bella-donna</i>	Посевместно в буковия район по сечища	По единично	Ограничено
Лук мечи /Левурда/ <i>Allium ursinum</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Лук кръгъл <i>Allium rotundum L.</i>	Низинни сенокосни ливади	по единично	лични нужди
Луличка <i>Linaria vulgaris</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Люляк <i>Syringa vulgaris</i>	Повсемест	По единично	Лични нужди
Лютиче пълзящо <i>Ranunculus repens</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Лютиче многоцветно <i>Ranunculus polyanthemos L</i>	Повсеместно, ливади	На петна	Лични нужди
Малина <i>Rubus idaeus</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Мащерка планинска <i>Thymus pulegioides</i>	Повсеместно в ливади	На групи	Промислено
Медуница лечебна <i>Pulmonaria officinalis</i>	Повсеместно в гори	На групи	Лични нужди
Мента блатна <i>Mentha pulegium</i>	Повсеместно, влажни места	На групи	Промислено
Мента водна <i>Mentha aquatica</i>	Повсеместно, влажни места	На групи	Промислено
Мента обикновена <i>Mentha spicata</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Мента полска <i>Mentha arvensis L.</i>	Низинни сенокосни ливади	На групи	Лични нужди
Мента дълголистна <i>Mentha longifolia (L.) Hudson</i>	Низинни сенокосни ливади	На групи	Лични нужди

Мехунка <i>Physalis alkekengi</i>	Сенчести храсталаци и влажни местообитания.	По единично	Лични нужди
Млечка обикновена <i>Euphorbia cyparissias</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Минзухар пролетен <i>Stocus chrysanthus</i>	Повсеместно	На групи	Ограничено
Миризливка обикновена <i>Anthoxanthum odoratum</i> L.	Низинни сенокосни ливади	на групи	Лични нужди
Миши уши <i>Hieracium pilosella</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Млечка горска <i>Euphorbia amygdoloides</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Млечка обикновена <i>Euphorbia cyparissias</i> Host.	Повсеместно	На петна	Промислено
Момина сълза лечеб. <i>Convallaria majalis</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Мразовец есенен <i>Colchicum autumnale</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Мъждрян <i>Fraxinus omus</i>	Повсеместно в гори	По единично	Лични нужди
Мъжка папрат <i>Dryopteris filix-mas</i>	Сенколюбив мезофит	По единично	Лични нужди
Мъртва коприва чв. <i>Lamium purpureum</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Напръстник вълнест <i>Digitalis lanata</i>	Сухи до умерено влажни тревисти места	На групи	Лични нужди
Овчарска торбичка <i>Capsella bursa-pastoris</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Омайниче градско <i>Geum urbanum</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Орехче ливадно <i>Filipendula vulgaris</i>	Повсеместно в низинни сенокосни ливади	На петна	Промислено

Обикновен гръмотрън <i>Ononis arvensis</i>	пасища и ливади	На групи	Лични нужди
Гръмотрън бодлив <i>Ononis spinosa L</i>	Низинни сенокосни ливади	на групи	Лични нужди
Орлова папрат <i>Pteridium aquilinum</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Очанка обикновена <i>Euphrasia officinalis</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Промислено
Обикновена хвойна <i>Juniperus communis</i>	По открити каменисти терени	Съобщества	Промислено
Паричка <i>Bellis perennis</i>	Повсеместно в ливади светлолюбив мезофит	На петна	Промислено
Пача трева <i>Polygonum aviculare</i>	Повсеместно-като плевел, по синори и край пътища	На петна	Промислено
Пелин обикновен <i>Artemisia absinthium</i>	Повсеместно, рудерал	На групи	Промислено
Пипериче обикновено <i>Persicaria hydropiper</i>	Повсеместно до 1000м н.в. по влажни ливади	На групи	Промислено
Пищялка горска <i>Angelica sylvestris</i>	По поречията	На групи	Лични нужди
Планинска чубрица <i>Satureja montana</i>	Светлолюбив вид, расте върху сухи, ерозирани и каменисти места/райна под Аневско кале/	На групи	Лични нужди
Повет обикновен <i>Clematis vitalba</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Поветица обикновена <i>Convolvulus arvensis</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Подбел <i>Tussilago farfara</i>	Повсеместно във влажни ливади и поречия	На групи	Промислено
Подъбиче обикновено <i>Teucrium chamaedrys</i>	в сухи тревисти и каменисти места	На петна	Лични нужди

Прозорче горско <i>Potentilla erecta</i>	Повсеместно в ливади, Дъбов район	На петна	Лични нужди
Прозорче сребролистно <i>Potentilla argentea</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Лични нужди
Прозорче пълзящо /пълзящ очебелец/ <i>Potentilla reptans</i> L.	НИЗИН сенокосни НИ ливади	На пеетна	Лични нужди
<i>Prunella vulgaris</i> L. Пришница обикновена	Низинни сенокосни ливади	На пеетна	Лични нужди
Птиче просо <i>Lithospermum officinale</i>	Повсеместно в ливади, Дъбов район	На петна	Лични нужди
Пчелинок обикновен <i>Marubium vulgare</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Равнец бял <i>Achillea millefolium</i>	Повсеместно ливадипасища тревисти и каменисти	На петна	Лични нужди
Равнец жълт <i>Achillea clypeolata</i>	Повсеместно храсталични места, най-често върху варовик	На петна	Лични нужди
Ранилист лечебен <i>Betonica officinalis</i>	По ливади	По единично	Ограничено
Ралица обикновена <i>Delphinium consolida</i>	По ливади	На петна	Лични нужди
Репей дребен <i>Arctium minus</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Репей сенколюбив <i>Arctium nemorosum</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Риган обикновен <i>Origanum vulgare</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Решетка <i>Carlina acanthifolia</i>	Планински райони	На петна	лични нужди
Салата компасна <i>Lactuca serriola</i>	Повсеместно	На петна	Промислено

Сапунче лечебно <i>Saponaria officinalis</i>	Повсеместно, по влажни места	По единично	Лични нужди
Салеп рядкоцветен <i>Orchis laxiflora</i> Lam.	Низинни сенокосни ливади	По единични	Лични нужди
Секирче ливадно <i>Lathyrus pratensis</i>	В дъбовия район	На групи	Лични нужди
Синчец обикновен <i>Scilla bifolia</i>	Храсталаци	По единично	
Синя жлъчка <i>Cichorium intybus</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Скоруша <i>Sorbus domestica</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Смрадлика <i>Cotinus coggigria</i>	Скалисти в дъбовия места район	На групи	Лични нужди
Срещниче обикновено Аида <i>chamaeritis</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Съсанка бяла Апетопе <i>nemorosa</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Слез горски <i>Malva sylvestris</i> L.	Низинни сенокосни ливади	На петна	Лични нужди
Сиротица лечебна <i>Gratiola omcinalis</i>	Низинни сенокосни ливади	На петна	Лични нужди
Татул <i>Datura stramonium</i>	Повсеместно	По единично	Лични нужди
Теменуга миризлива <i>Viola oderata</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Трицветна теменуга <i>Viola tricolor</i>	Ливади и тревисти места	На петна	Лични нужди
Тинтява горска <i>Gentiana asclepiadea</i>	Над 1000 м надморска височина .	По единично	Ограничено
Тинтява синя <i>Gentiana cruciata</i>	Светлолюбив и студоустойчив мезофит. Расте по каменисти места	На групи	Лични нужди

Тлъстига бяла <i>Sedum album</i>	Сипеи	На групи	Промислено
Тлъстига лютива * <i>Sedum acre</i>	Сипеи	На групи	Ограничено
Трепетлика <i>Populus tremula</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Трънка <i>Prunus spinosa</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Троскот <i>Cynodon dactylon</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Хвощ полски <i>Equisetum arvense</i>	Ливади, необработваеми ниви	На групи	Лични нужди
Хоботниче *** <i>Rhynchocorys elephas</i>	По влажни горски поляни, край потоци	На групи	Ограничено
Хипохерис дългоцветен <i>Hypochaeris radicata</i> L.	Низинни сенокосни ливади	на групи	Лични нужди
Чашкодрян европ. <i>Euonymus europaeus</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Червен кантарион <i>Centaurea erythraea</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Чобанка <i>Petasites hybridus</i>	Повсеместно по поречия	На групи	Промислено
Часовниче цикутово <i>Erodium cicutarium</i> (L.) L'Her	Низинни сенокосни ливади	На групи	Лични нужди
Шапиче <i>Alchemilla vulgaris</i> complex	Над 1200 да 2700 м надм. в.; Планински ливади и пасища- светлолюбив мезофит	По единично	Ограничено
Шипка обикновена <i>Rosa canina</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Щир <i>Amaranthus</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Ягода горска <i>Fragaria vesca</i>	Повсеместно	На петна	Промислено

Ясен планински Fraxinus excelsior	Повсеместно	По единично	Лични нужди
Ясен полски Fraxinus oxycarpa	Посевместно	По единично	Лични нужди

* - събирането от естествените находища е ограничено с квота

** - събирането от естествените находища е забранено в Заповед на Министъра на околната среда и водите

*** - забранено в Закона за биологичното разнообразие

ОБЩИНА СОПОТ

The background of the central text block is a faded, large-scale image of the coat of arms of the Municipality of Sopot. The coat of arms is a shield divided into four quarters. The top-left quarter is blue with a white lyre. The top-right quarter is green with a yellow lion. The bottom-left quarter is yellow with a blue eagle. The bottom-right quarter is blue with a yellow eagle. The shield is surrounded by a yellow border and a blue ribbon at the bottom.

**ПРОГРАМА
ЗА
УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ
2021- 2028 г.**

**ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ №..... ВЗЕТО С ПРОТОКОЛ №..... НА
ОБЩНСКИ СЪВЕТ- СОПОТ**

СЪДЪРЖАНИЕ

1. НОРМАТИВНО ОСНОВАНИЕ И ВРЕМЕВИ ХОРИЗОНТ.....	6
2. ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА	6
3. ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ.....	7
5. ОРГАНИ НА РАЗРАБОТВАНЕ И ОДОБРЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА И ДАТА НА ОДОБРЕНИЕ.....	8
6. ГЕОГРАФСКИ, ДЕМОГРАФСКИ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНА СОПОТ	8
7. УЧАСТИЕ НА ОБЩИНАТА В РЕГИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ.....	10
II. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗИТЕ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ПРОГНОЗИ ЗА КОЛИЧЕСТВОТО И СЪСТАВА НА ОТПАДЪЦИТЕ ЗА ПЕРИОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМАТА.....	12
1. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО ОТПАДЪЦИТЕ	12
3. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА И ОЦЕНКАТА НА ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА МЕСТНО НИВО	13
4. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА ДЕЙНОСТТА НА РЕГИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ.....	14
5. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ, В Т.Ч. ПРИЛАГАНЕ НА КОНТРОЛНИТЕ ФУНКЦИИ СЪГЛАСНО НАЦИОНАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И МЕСТНИТЕ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ.....	14
6. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ.....	15
8. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ.....	16
10. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И ЕФЕКТИВНОСТТА ОТ ДЕЙСТВИЕТО ИМ	17
III. SWOT АНАЛИЗ	19
IV. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ.....	22
<i>ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ (НППОО).....</i>	<i>23</i>
ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ	33
<i>ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ</i>	<i>33</i>

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ	41
ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МРО	48
ЦЕЛ 3: НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ И ДРУГИ	56
ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ И ДРУГИ	56
VI. Координация с други общински и регионални планове и програми	60
VIII. Приложения	62
АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	62
ПРОГНОЗИ	62

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АСЕКОБ	Асоциация на еколозите на общините в България
БВП	Брутен вътрешен продукт
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ГД	Главна дирекция
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДАМТН	Държавна агенция за метрологичен и технически надзор
ДБ	Държавен бюджет
КЕВР	Комисия по енергийно и водно регулиране
ЕАСТ	Европейска асоциация за свободна търговия
ЕБК	Единна бюджетна класификация
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КЗП	Комисия за защита на потребителите
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МОН	Министерство на образованието и науката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
МС	Министерски съвет
МСП	Малки и средни предприятия
МФ	Министерство на финансите
НИСО	Национална информационна система за отпадъци
НПО	Неправителствена организация
НППОО	Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци
НПР (2030)	БЪЛГАРИЯ Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030

НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НУАБА	Негодни за употреба автомобилни батерии и акумулатори
НУИБА	Негодни за употреба индустриални батерии и акумулатори
НУПБА	Негодни за употреба портативни батерии и акумулатори
ОЕЕО	Отпадъци от електрическо и електронно оборудване
ОМ	Отработени масла
ОО	Организация по оползотворяване
ОПОС	Оперативна програма "Околна среда"
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ПОО	Предотвратяване образуването на отпадъците
ПОС	Програма "Околна среда" 2021-2027
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУСО	План за управление на строителни отпадъци
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РОП	Разширена отговорност на производителя
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СМР	Строително-монтажни работи
СО	Строителни отпадъци
ХО	Хранителни отпадъци

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. НОРМАТИВНО ОСНОВАНИЕ И ВРЕМЕВИ ХОРИЗОНТ

Настоящата програма за управление на отпадъците на община Сопот е разработена в съответствие с чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО). Съгласно чл. 52 ал. 2 от ЗУО, тя представлява секторна програма и неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда.

Използвани са Методическите указания за разработване на общински/ регионални програми за управление на отпадъците, издадени от министъра на околната среда и водите с Решение РД-883/ 23/09.2021 г (<https://www.moew.government.bg/bg/otpaduci/bitovi-otpaduci/>).

Периодът на действие съпада с хоризонта на актуалния Национален план за управление на отпадъците (НПУО), а именно 2021-2028 г. Планът е приет с решение на Министерския съвет № 459/ 17.06.2021 г., в което са отразени изискванията на законодателството на Европейския съюз (ЕС) от пакета „Кръгова икономика“. Планът с всички анализи към него е публикуван на интернет страницата на МОСВ: <https://www.moew.government.bg/bg/otpaduci/strategicheski-dokumenti/>.

2. ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Програмата обхваща всички задължения на местната администрация за третиране на отпадъците, произтичащи от ЗУО и подзаконовата нормативна уредба. В нея се включват мерките за предотвратяване образуването на отпадъците, повторната употреба, събирането, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на различните потоци битови отпадъци, образувани от жизнената дейност на гражданите, както и от административни, търговски, промишлени и други източници.

Програмата набелязва подходящи мерки, които в определения времеви хоризонт да допринесат за достигане на националните цели за рециклиране на отпадъците, както и свеждане до минимум количеството на депонираните отпадъци.

Програмата обхваща анализи, които определят нивото на достигане на целите от общината за оползотворяване, рециклиране и намаляване на депонираните отпадъци, произтичащи от ЗУО. Тези цели и съответно показатели, произтичащи от актуалното национално законодателство (чл.31 от ЗУО) и НПУО 2021-2028 г. са:

Цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране:

- най-късно до 31.12.2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци да достигне най-малко до 55% от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31.12.2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци да достигне най-малко до 60% от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31.12.2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци да достигне най-малко до 65% от общото тегло на тези отпадъци.

Целите за подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци за периода 2021-2025 г. се постигат поетапно, като след 31.12.2020 г. нарастват всяка година с по 1 на сто, както следва:

- 31.12.2021 г. – 51%;
- 31.12.2022 г. - 52%;

- 31.12.2023 г. – 53%;
- 31.12.2024 г. – 54%;
- 31.12.2025 г. – 55%.

Цели за намаляване на депонираните отпадъци

- най-късно до 31.12.2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да бъде намалено до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло). Тази цел се постига поетапно както следва: а) до 31.12.2025 г. - най-малко до 50% от общото им тегло; б) до 31.12.2030 г. - най-малко до 30% от общото им тегло.

- най-късно до 31.12.2020 г. и след това количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци да бъде до 35% от общото количество на същите отпадъци, образувани през 1995 г.

3. ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Основната цел на община Сопот в сферата на управление на отпадъците е идентична с генералната цел на НПУО, а именно: „Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива“.

Определената основна цел се очаква да се постигне посредством следните специфични цели:

Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;

Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци;

Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други.

Основните резултати, които ще допринесат за изпълнение на така дефинираните специфични цели, са следните:

- Повишена осведоменост и съзнание на гражданите и бизнеса относно йерархията за управление на отпадъците;

- Въведени икономически стимули за насърчаване на отговорно поведение на гражданите и бизнеса за намаляване образуването и насърчаване повторната употреба и рециклирането на отпадъците (въз основа на анализ и оценка на приложимостта);

- Усъвършенствани системи за разделно събиране на отпадъците „при източника“;

- Предприети мерки за поетапно намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци (чрез организирани схеми за домашно компостиране и/или въведено разделно събиране на биоразградими и/или зелени отпадъци);

- Оптимално използване и участие на общината в поддръжката на съществуващите съоръжения част от Регионалната система за управление на отпадъците (РСУО) Карлово;

- Участие на общината в изграждане на нови съоръжения част от РСУО Карлово (въз основа на анализ и оценка на необходимостта);

- Предприети мерки за предотвратяване на формите на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци и почистване на нерегламентирано изхвърлените отпадъци на територията на общината.

4. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОЦЕДУРАТА ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА НА ПРОГРАМАТА И ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ ПРИ РАЗРАБОТВАНЕ НА ПРОГРАМАТА

Подготвена е необходимата информация за провеждане на процедура за преценка на необходимостта от екологична оценка и оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони (от европейската екологична мрежа Натура 2000), съгласно Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и Закона за биологичното разнообразие (ЗБР). След изготвяне на проект на програма (...), е внесено заявление в Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) Пловдив. Съгласно Решение на РИОСВ Пловдив (...) (...).

Във връзка с разработване на програмата (дата) кметът определи отговорни експерти от общинската администрация (Дирекция „Обща администрация“ и Дирекция „Специализирана администрация“), които имат отговорност за организация и координация на дейностите по разработване на програмата и консултации с обществеността. Процесът на консултиране с обществеността и със заинтересованите страни протече паралелно с разглеждане на програмата от РИОСВ, като за целта общината.

5. ОРГАНИ НА РАЗРАБОТВАНЕ И ОДОБРЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА И ДАТА НА ОДОБРЕНИЕ

Програмата е разработена с помощта на външен изпълнител, който работи в тясно сътрудничество с експертите в общината, отговорни за управление на отпадъците. Окончателният проект на програмата, допълнен в резултат на проведените процедури по екологична оценка и оценка на съвместимост и обществените консултации (...), е внесен от кмета в общинския съвет за разглеждане и приемане (...). Програмата е приета с Решение на общинския съвет (...) и е публикувана на интернет страницата на общината (...).

6. ГЕОГРАФСКИ, ДЕМОГРАФСКИ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНА СОПОТ

Община Сопот е разположена в южното подножие на Стара планина. Територията на общината обхваща южната част на Троянска планина – дял от Средна Стара планина, и част от Карловската котловина. Надморската височина на територията е в границите от 378 м в южната част до 2165 м в североизточната част. Планинската част е със стръмен и силно разчленен от левите притоци на река Стряма релеф.

В климатично отношение¹ Община Сопот попада в преходно-континенталната климатична област. Влияние върху климатичните условия в общината оказва котловинният характер на релефа. В сравнение с другите Подбалкански полета климатът на Община Сопот е по-топъл и мек. Рядко явление тук са температурните инверсии. Преграда за студените ветрове се явява планинският масив от север, докато ниската планинска ограда от юг, заедно с дефилетата и клисурите са естествен регулатор на въздушни маси.

¹Източник:

https://www.meteoblue.com/bg/%D0%B2%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D0%B7%D0%B0/modelclimate/%D0%A1%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D1%82_republika-b%20C5%ADlgariya_726976

През територията на общината не преминават сериозни речни потоци. Хидрографската мрежа в района включва редица малки реки, спускащи се по склоновете на попадащите в територията планински масиви. Едва 6% от подходящите за земеделие територии на община Сопот са поливни. За сравнение – над 40% от обработваемата земя в Пловдивска област е заета от поливни площи. Висок е процентът на необработваемите земеделски територии 18,98% (1069,28 ха).²

Община Сопот обхваща северозападната част на Пловдивска област. Разположена върху 5633,3 ха. или 0,9 % от площта на областта, общината граничи с община Карлово от изток, запад и юг. На север тя граничи с Община Троян, която е част от Ловешка област. В селищната мрежа на Община Сопот попадат град Сопот със землище от 3666,2 ха и село Анево със землище от 1967,1 ха. Землищата на двете населени места представляват около 5,5 % от територията на общината.

От гледна точка на националната и регионална урбанистична структура община Сопот попада в обхвата на Южен централен район за планиране (ЮЦРП) (NUTS-2), област Пловдив (NUTS-3). От гледна точка на категоризацията на административно – териториалното устройство, съгласно Националната концепция за пространствено развитие на България 2013 – 2025 г., община Сопот попада в 4-та категория.

По данни на НСИ към 31.12.2020 г. общият брой на населението е 9098 души, а гъстотата на населението на община Сопот е значително висока 161,51 д./ км², като този показател е с прибл. 30% по-висок от средната стойност за Пловдивска област и с над 50% от средната за страната. Над 90 % от населението на общината е концентрирано в град Сопот.

По данни на НСИ през последните години населението на община Сопот намалява с по-бавни темпове, като за периода 2016 - 2020 г. (времения хоризонт на предходната програма за управление на отпадъците) населението е намаляло с 204 души или едва с 2,19%. Населението на общинския център – гр. Сопот е намаляло със 176 души или 2,12%, а с. Анево с 28 души или с 2,75%. Това е почти наполовина по-малък процент спрямо предходния петгодишен период (2011-2015 г.).

В периода 2016-2020 г. коефициентът на безработица в община Сопот е под 3%, като подобни резултати имат едва пет общини в Р България. С това те се нареждат след Столична община и Божурище (с най-ниски стойности по този показател, под 2%). За справка стойностите на ниво район за планиране, област и национално ниво са както следва: ЮЦР – 3,2%, Област Пловдив – 3,2%, национално ниво 5,3%.

Ниската безработица и съответно висок коефициент на икономическа активност се обясняват с факта, че 84 % от наетите лица в общината са в сектор “Преработвателна промишленост”, което още веднъж подчертава ролята на двете структуроопределящи предприятия за икономиката на община Сопот. Това са “Вазовски Машиностроителни заводи” ЕАД (предприятие 100% държавна собственост специализирано в производството на военна и гражданска продукция, сред които: машини за хранително-вкусовата промишленост, авиационна и селскостопанска техника, нестандартни машини и съоръжения, големи номенклатури газови уреди и съдове за втечнен газ, инструментална екипировка, абразивни и диамантени инструменти и др.) и „СКФ Берингс България“ ЕООД (собственост на най-големият производител в света на лагери, машинни части и автоматични технологии – шведската фирма SKF).

По данни от НСИ за 2020 г., БВП на жител за област Пловдив възлиза на 14648 лв. спрямо 17299 лв. на жител на национално ниво. Промисленият сектор формира над 88%

² Източник: Общ устройствен план на община Сопот, юли 2019 г.

от нетните приходи от продажби на територията на общината и дава заетост на над 84% от трудоспособното население. Отрасълът включва 41 предприятия, сред които „ВМЗ – Сопот“ ЕАД и „СКФ Берингс България“ ЕООД, а останалите в по-голямата част от дейността си са свързани или зависещи от двете структуроопределящи предприятия за местната икономика³.

Представената по-долу карта дава визуална представа за мястото на общината на територията на страната, за населените места в общината, както и за общините, включени в Регионалната система за управление на отпадъците.

7. УЧАСТИЕ НА ОБЩИНАТА В РЕГИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Общината участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) Карлово. РСУО Карлово е учредено на 06.10.2010 г. и обхваща общините Карлово, Калояново, Хисаря и Сопот. В периода 2016-2020 г. община Сопот участва в работата на сдружението. Общото събрание на РСУО Карлово е разглеждало въпроси от основните направления, определени в чл. 26, ал. 1 от ЗУО⁴:

- определяне на отделните съоръжения за третиране на отпадъци, структурата и развитието на регионалната система за управление на отпадъци;
- определяне на реда и начините за събиране и разпределение на дължимата цена от потребителите на системата (общините - членове на регионалното сдружение);
- разпределението на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 и 2.

³ Източник: Общ устройствен план на община Сопот, юли 2019 г.

⁴ Решения на Общото събрание на РСУО Карлово (<https://www.karlovo.bg/section-62-content.html>)

Фиг. 1. Географска карта на региона, в който е разположена община Сопот

II. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗИТЕ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ПРОГНОЗИ ЗА КОЛИЧЕСТВОТО И СЪСТАВА НА ОТПАДЪЦИТЕ ЗА ПЕРИОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО ОТПАДЪЦИТЕ

В периода 2016-2020 г. изпълнението на заложените цели и изисквания на законодателството е все още частично. Необходим е задълбочен анализ и детайлно планиране на поэтапното намаляване количеството на образувани отпадъци и повишаване нивото на оползотворяване (вкл. рециклиране) и в крайна сметка значително намаляване и свеждане до минимум депонирането на битови отпадъци.

Общината следва да предприеме целенасочени действия и мерки за насърчаване на разделното събиране на масово разпространени отпадъци при източника на тяхното образуване, включително икономически стимули. Следва да се отбележим и съществената роля на оползотворяващата организация в процеса на повишаване на осведомеността и мотивиране на населението да разделя отпадъците от опаковки при източника на тяхното образуване.

Важно е общината да започне да прилага изискванията и да работи за изпълнение на целите, свързани с управление на биоразградимите отпадъци, както и изискванията за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, както и изискванията за влагане в строителството на все повече рециклирани материали.

Препоръчва се общината да планира дейности във връзка с хранителните и текстилни отпадъци (съответно 8% и 5% от общите образувани битови отпадъци на територията на община Сопот), съгласно резултатите от националното проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци), независимо че към момента все още няма поставени цели/конкретни изисквания на европейско и национално ниво. Към 05.2022 г. има сключен договор за събиране и оползотворяване на текстилни отпадъци между общината и организация за оползотворяване на този поток отпадъци.

И накрая, но не на последно място, в общината следва да се създаде система за събиране на информация за всички образувани отпадъци, независимо от източника им и лицата, които ги събират/ третират. Продължава да е в сила препоръката за въвеждане на регулярни проверки за контрол върху дейността на площадките, на които се предават отпадъци, вкл. достоверност на данните.

2. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА И ОЦЕНКА НА ДЕЙСТВАЩОТО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ/ПРОГРАМНИТЕ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВАТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНТЕ

Общината като цяло изпълнява задълженията регламентирани в чл.19 от ЗУО. Необходими са допълнителни усилия в следните направления:

- Подобряване на разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за хартия и картон, метали, пластмаси, стъкло и други МРО (различни от отпадъците за опаковки);

- Разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определяне местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;

- Осигуряване на информация за обществеността относно мерките за предотвратяване образуването на отпадъци и предотвратяването на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им;

- Предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на тяхното почистването.

3. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА И ОЦЕНКАТА НА ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА МЕСТНО НИВО

Община Сопот е обезпечена с нормативни и програмни документи на общинско ниво, които са актуални от гледна точка на действащите нормативни документи на национално ниво. Основното предизвикателство пред общината е липсата на регламентация относно начина на определяне на такса битови отпадъци въз основа на количеството образувани отпадъци. Препоръчва се извършване на документален анализ и експертиментално прилагане в малък мащаб, с цел определяне на най-справедлив и подходящ за общината модел за формиране на таксите. Основните параметри на избрания модел следва да залегнат в Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите в община Сопот.

Също така, в Наредбата за принудително изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях на територията на Община Сопот, следва да се въведат последните изменения на ЗУО и Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали.

В изпълнение на задълженията на кмета на общината по чл.19 от ЗУО:

- Общината има разрешително за транспортиране на смесени битови отпадъци и самостоятелно извършва дейностите по събиране и извозване на събраните отпадъци до площадката на регионалното депо.

- Общината е сключила договор с „Екопак България“ АД за оползотворяване на отпадъци от опаковки;

- Общината е сключила договор с „Белезирев“, ЕИК: 115783655 (регистрирана площадка за събиране и действащо разрешително за транспортиране на МРО № 09-РД-00000287-01/17.12.2013 г.).

Заложените цели в предходната общинска програма за управление на отпадъците са изпълнени частично. Затрудненията произтичат основно от факта, че голяма част от мерките са най-общо формулирани и за тях не са определени целеви бюджет и възможни източници на финансиране).

4. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА ДЕЙНОСТТА НА РЕГИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Общото събрание на регионалното сдружение е взело решение относно разпределение на задълженията между отделните общини по отношение на двете цели по чл. 31, ал. 1, т. 1 и т. 2 (съгласно действащата тогава разпоредба на ЗУО), въз основа на изготвен анализ на необходимостта от изграждането на допълнителната инфраструктура както на ниво община, така и на ниво регион за ефективност на централизиран или децентрализиран подход за изграждане на инфраструктурата за управление на отпадъците, като за биоразградимите отпадъци е избран децентрализиран подход.

Следва да се анализира ефективността на определения подход, предвид незадоволителните резултати от изпълнението на поставените цели. При предстоящото разпределение на задълженията във връзка с изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци (чл. 31, ал. 1, т. 3-6), в сила от 05.03.2021, следва да вземат предвид всички възможности за прилагане на регионалния принцип за управление на отпадъците, вкл. съвместно изпълнение на целите чрез централизирани решения.

За следващия програмен период се препоръчва разработване на регионална програма за управление на отпадъците, която да обхваща цялата регионална система. По този начин ще се постигне по-добра координация и ще се избегнат паралелните усилия на общините за извършване на анализ на общата инфраструктура и техническите възможности за третиране на отпадъците.

5. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ, В Т.Ч. ПРИЛАГАНЕ НА КОНТРОЛНИТЕ ФУНКЦИИ СЪГЛАСНО НАЦИОНАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И МЕСТНИТЕ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

Функциите на общината покриват повечето правомощия на кмета във връзка с управление на отпадъците. На настоящия етап не са възложени функции относно биоразградимите и биоотпадъците, тъй като общината все още не е въвела система за разделно събиране и оползотворяване на този вид отпадъци.

Предвид мащаба на общината (две населени места; население под 10 000 души), човешкият ресурс като цяло е достатъчен за осъществяване на дейността по управлението на отпадъците. Необходимо е и подобряване на политиката за стимулиране развитието на експертите, вкл. предвиждане на средства за специализирано обучение.

Наличната информационно-техническа база е надеждна и организирана. Основното предизвикателство продължава да бъде материално-техническото обезпечаване на контролните дейности.

Основните препоръки за оптимизиране на функциите, организационната структура и професионалния капацитет на служителите за подобряване на управлението на отпадъците, са следните:

- Организиране на периодични обучения на отговорните служители за повишаване на професионалната им квалификация;
- Подобряване на материална база за изпълнение на контролни дейности;
- Оптимално използване на автомобилния парк на администрацията за целите на контролните функции на експерти.

6. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

Общината следва да продължи да изпълнява определените в предходната програма превантивни мерки за предотвратяване и намаляване на риска от нерегламентирани замърсявания, вкл.:

- Идентифициране и описване на всички ключови места, където е възможно образуването на локални замърсявания;
- Поддържане на достатъчен брой контейнери;
- Ограничаване достъпа на автомобили до крайпътни дерета и места, там където е възможно, с цел да не се изхвърлят отпадъци с автомобили, каруци, камиони и др.;
- Подобряване на културата на населението, чрез разработване и прилагане на различни мерки, кампании, програми;
- Поддържане на броя на длъжностните лица, на които са възложени контролни функции и правомощия за съставяне на актове за административни нарушения;
- Поддържане на поставените предупредителни знаци за забрана за изхвърляне на отпадъци на определени места;
- Ежегодно актуализиране и допълване на системите за организирано сметосъбиране и разделно събиране;
- Уведомяване на населението за начина и местата за изхвърляне на различните видове отпадъци.

7. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА И ОЦЕНКАТА НА ВЪВЕДЕНИТЕ СХЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ПРИНЦИПА НА „ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ” И „ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА”

Общината осигурява базовите елементи на системата за събиране, транспортиране и последващо третиране в инсталации и съоръжения на битовите отпадъци. Необходимо е да се положат усилия за определени потоци отпадъци, основно биоразградимите отпадъци, като на първо място се насърчи разделното събиране при източника на образуването им.

Следва да се създаде механизъм за изпълнение изискването на общинската наредба ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно получените от дейността им отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали на територията на обекта и да ги предават в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 22 ЗУО.

Следва регулярно да се събират данни относно количествата на всички потоци отпадъци, образувани на територията на община Сопот.

Необходимо е и да се засили контрола по изпълнението на изискванията на общинската наредба за управление на отпадъците, вкл. върху лицата, които имат задължения по схемата за „разширена отговорност на производителя“. Събираната информация следва да се оповестява на уебстраницата на общината, вкл.:

- регистри на площадки на територията на общината за за безвъзмездно/ възмездно предаване на всеки поток МРО;
- списъци на лица на територията на общината с разрешителни за събиране и др. дейности за всеки поток МРО;
- годишни справки за количествата събрани/ третираны отпадъци за всеки поток МРО.

8. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Общината е изградила ефективна система за организирано сметосъбиране във всичките си населени места, чрез разполагане на контейнери. Съдовете се подменят и допълват ежегодно. Осигурена е специализирана техника за обслужването им, което се извършва от общината.

Общината ползва регионално депо за депониране на отпадъците си. Депонирането е последен процес в наложената в ЗУО йерархия при управлението на отпадъците, която се спазва. Община Сопот ползва изградената инсталация за сепариране на отпадъци, собственост на община Карлово. Инсталацията има нужда от надграждане, а сортирането на смесено събран битов отпадък не е ефективно решение за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване, заложи в ЗУО. Регионалната система не разполага с инфраструктура за третиране на различни видове отпадъци, освен сепариране, като организацията на дейността се осъществява чрез сключване на договори с фирми и организации по оползотворяване за предаване на различните отпадъци, които могат да бъдат оползотворени и/или рециклирани.

Изградена е система за разделно събиране на отпадъците от опаковки (хартия, пластмаса, стъкло и метал). В града има една основна площадка за предаване на масово разпространени отпадъци от хартия и картон, метал пластмаса и стъкло, както и други масово разпространени и опасни отпадъци. Необходимо е общината да изисква информацията относно количествата на събираните отпадъци.

В общината липсва инфраструктура за третиране на биоразградими отпадъци и към 05.2022 г. не са предприети мерки за осигуряване на такава. През 2018 г. РСУО Карлово приема „децентрализиран“ подход към изпълнение на целите за ограничаване количествата на депонираните биоразградими отпадъци. Предвид възприетия подход, е необходимо община Сопот да предприеме мерки за анализиране на този поток отпадъци на нейната територия и да избере ефективно решение за оползотворяването им. Необходимо е осигуряване на инфраструктура за разделно събиране на растителни и биоразградими отпадъци (специализирани автомобили за събирането и извозването им, контейнери за събиране и съхранение), както и изграждане на съответните съоръжения. Възможно е да се анализира опита от прилагане на децентрализиран подход в други общини в Р България, напр. община Севлиево (проект по ОПОС 2014-2020 г. BG16M1OP002-2.007-0001-C02 „Прилагане на децентрализиран модел за управление на био-отпадъците в общините Севлиево, Дряново и Сухиндол, включително изграждане на необходимата техническа инфраструктура – система за разделно събиране и съоръжение за рециклиране на събраните био-отпадъци“).

Предвид очакваното определяне на цели за оползотворяване на хранителните отпадъци за държавите-членки на ЕС, общината следва да анализира възможностите за

включване на този поток отпадъци при анализиране на най-ефективното решение за оползотворяване на биоразградимите отпадъци.

В Общината няма разработени и въведени в действие проекти за домашно/ фамилно компостиране на растителни и биоразградими отпадъци. Препоръчително е общината да подпомогне организирането на такива схеми, като следва да се има предвид че количествата събрани от тях се считат за отпадъци, чието образуване е предотвратено, а не за оползотворени биоразградими отпадъци. Предвид очакваното определяне на цели за предотвратяване на хранителните отпадъци за държавите-членки на ЕС, общината следва да анализира възможностите за включване на този поток отпадъци в такива схеми.

Липсва инфраструктура за третиране и оползотворяване на строителни отпадъци. Изграждането на такава не е задължително, но би подпомогнало изпълнението на изискванията за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, както и изискванията за влагане на все повече рециклирани материали в строителството на сгради, пътища и т.н. Община Карлово има изготвен проект за изграждане на площадка за третирането на тези отпадъци, но не може да я реализира поради необходимостта от големи финансови средства. Разчита се на привличането на частни инвеститори.

Заклучението е, че осигурената инфраструктура не е напълно достатъчна за третиране на отпадъците на територията на общината и за постигане на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, поставени пред местните власти. Необходима е допълнителна инфраструктура за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, основно биоразградими отпадъци.

9. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА ПРИЛОЖЕНИТЕ МЕРКИ И СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРАКТИКИ ПО ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

В рамките на разглеждания период 2016-2020 г. основната установена практика по предотвратяване образуването на битови отпадъци на територията на община Сопот е повишаване на осведомеността на гражданите и фирмите относно йерархията за управление на отпадъците. В програмата за предходния период не са определени целеви средства за провеждане на мащабна целенасочена и дългосрочна кампания, така че общината е извършавала по-скоро отделни информационни събития и инициативи.

Извършеният преглед на нормативните актове и изпълнените проекти на местно ниво показва, че общината не е планирала и прилагала нарочни административни мерки за стимулиране на физическите и юридическите лица да прилагат предотвратяване на отпадъците.

10. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И ЕФЕКТИВНОСТТА ОТ ДЕЙСТВИЕТО ИМ

В резултат на анализа на приходите и разходите свързани с управление на отпадъците в периода 2016-2020 г. може да се заключи, че общината все още не успява да приложи успешно принципа „Замърсителят плаща“. Следва да се анализират причините за по-ниската събираемост, особено в определени години, както и да се преосмисли начина на формиране на такса битови отпадъци.

Анализът на данните показва, че заплащаната от населението такса за битови отпадъци е под определения таван на поносимост (1.5% от средногодишните доходи на 1 лице). Предвид липсата на данни относно доходите на общинско ниво и предвид високите нива на заетост в община Сопот, като база не е използван дохода на най-нискодоходните групи от населението, а средния доход за област Пловдив). В този смисъл е важно да се направи анализ на доходите на общинско ниво и съответно на възможностите за увеличаване на такса битови отпадъци и/или оптимизирането на разходите за управление на отпадъците (по-конкретно разходите без тези за поддържане на чистота на обществени площи).

Общината следва да положи усилия за прилагане на икономически принципи при управлението на битовите отпадъци. Препоръчва се извършване на документален анализ и експертиментално прилагане в малък мащаб, с цел определяне на най-справедлив и подходящ за общината модел за формиране на таксите. Основните параметри на избрания модел следва да залегнат в Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите в община Сопот.

11. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА ФИНАНСОВИТЕ ПОТОЦИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИТЕ

Общината предоставя по-голямата част от услугите, свързани с битовите отпадъци, съгласно изискванията на нормативната уредба. Основната препоръка е да се организира допълнителна услуга за разделно събиране на потока биоразградими отпадъци. Предвид очакваното определяне на цели за оползотворяване на хранителните отпадъци за държавите-членки на ЕС, общината следва да анализира възможностите за включване на този поток отпадъци при анализиране на най-ефективното решение за оползотворяване на биоразградимите отпадъци.

В разглеждания период община Сопот не покрива напълно разходите за предоставяне на услугите, свързани с битовите отпадъци с постъпилите приходи от таксата. В този смисъл, общината все още не успява да приложи успешно принципа „Замърсителят плаща“. Следва да се анализират задълбочено причините за по-ниската събираемост, особено в определени години, както и да се преосмисли начина на формиране на такса битови отпадъци.

Общината не е използвала други източници и форми на финансиране на управлението на битовите отпадъци освен общинския бюджет.

През текущия програмен период има възможности за ползване на средства от ПУДООС, ПОС 2021-2027 г., както и централно финансираната програма на ЕК за опазване на околната среда (Програма LIFE) и други публични източници на финансиране.

* За финансиране на всяка от мерките може да се използват отчисленията по чл. 64 от ЗУО, при необходимост и одобрение съгласно приложимото законодателство

III. SWOT АНАЛИЗ

Оценката на настоящата ситуация във връзка с управление на отпадъците в община Сопот е извършена чрез метода на Анализ на силните страни, слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ). Извършен е и разширен анализ, в резултат на който са дефинирани различните стратегии за управление на комбинации от вътрешни и външни фактори.

ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ (ФАКТОРИ В ОБЩИНА СОПОТ)	ВЪНШНИ ФАКТОРИ (ФАКТОРИ НА СРЕДАТА)
СИЛНИ СТРАНИ	ВЪЗМОЖНОСТИ
- Нормативна уредба на общинско ниво в областта на управление на отпадъците, която съответства на ЗУО; - Приемливо изпълнение на задълженията по чл. 19 от ЗУО; - Участие в РСУО Карлово, вкл. сключени договори за използване на депото и сепариращата инсталация, част от РСУО	- Анализиране на опита от прилагане на децентрализиран подход за постигане на целите за оползотворяване на биоразградими отпадъци в други общини в Р България, напр. община Севлиево (проект по ОПОС 2014-2020 г. BG16M1OP002-2.007-0001-C02; - Възможност за прилагане на централизиран подход при изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1, т. 3-6 и използване на общи инсталации изградени в рамките на РСУО Карлово
- Наличен административен капацитет в областта на управление на отпадъците	- Възможности за създаване на система за събиране на информация за всички образувани отпадъци, независимо от източника им и лицата, които ги събират/ третират; - Възможности за проучване на опита в ЕС от въведени икономически стимули (модели за формиране на таксата за битови отпадъци от типа „плащаш колкото изхвърляш“) на територията на общината
- Общината извършва самостоятелно дейностите по събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци	- Възможност за изпълнение в демонстрационни проекти за въвеждане на икономически стимули (модели за формиране на таксата за битови отпадъци от типа „плащаш колкото изхвърляш“)
- Сключени договори с организация за оползотворяване на отпадъците от опаковки, както и с организация за разделно събиране и транспортиране на други МРО	- Постигане на целите за рециклиране и оползотворяване; - Спестяване на средства от отчисления за депониране; - По-бавно изчерпване капацитета на регионалното депо

СЛАБИ СТРАНИ	ЗАПЛАХИ
- Липса на организирано разделно събиране и оползотворяване би-оразградими отпадъци; - Неизпълнение на целите по ЗУО за оползотворяване, вкл. рециклиране на отпадъци; - Липса на система за събиране на данни за количествата на всички потоци битови отпадъци, които се образуват на територията на общината, вкл. нерегламентирани отпадъци	- Рискове за околната среда, климата и човешкото здраве; - Налагане на санкции от контролни органи; - Финансови загуби за общината вследствие плащане на по-високи отчисления за депониране; - Затруднено планиране на дейностите и проследяване на финансовите потоци във връзка с управлението на отпадъците
- Липса на икономически стимули за домакинствата за разделно събиране на отпадъци при източника на тяхното образуване; - Определяне на такса битови отпадъци въз основа на данъчна оценка на имотите; - Малък брой информационни кампании за информиране на обществеността и насочване на вниманието към високите нива в йерархията за управление на отпадците – предотвратяване образуването и рециклиране на отпадъците	- Финансови загуби за общината вследствие заплащане на високи отчисления за депониране - Финансов товар за домакинствата вследствие заплащане на високи такси битови отпадъци; - Демотивиране на домакинствата да разделят отпадъците при източника на тяхното образуване
- Наличие на терени и/или територии, силно замърсени с отпадъци (нерегламентирани сметища)	- Рискове за околната среда, климата и човешкото здраве (вследствие замърсяване на почви, повърхностни и подземни води, атмосферен въздух и т.н.); - Налагане на санкции от контролни органи

РАЗШИРЕН SWOT АНАЛИЗ И ПРЕПОРЪКИ	
Стратегия за използване на силните страни за реализиране на възможностите: - Активна комуникация и координация на всички заинтересовани страни, вкл. отговорните общински служители, отдел „Чистота“, оползотворяващата организация за опаковки и фирмата, с която общината има договор за други МРО	Стратегия за преодоляване на слабите страни за създаване на нови възможности: - Въвеждане на икономически стимули за домакинствата за разделно събиране на отпадъци „при източника“; - Организиране на разделно събиране и третиране на зелени и/ или биоразградими отпадъци и други
Стратегия за използване на силните страни за елиминирание на заплахите: - Оптимизиране на усилията за предотвратяване, оползотворяване и рециклиране на отпадъци	Стратегия, която да не позволи слабите страни да активизират заплахи: - Почистване на терени и/или територии, силно замърсени с отпадъци (нерегламентирани сметища); - Постигане на целите по ЗУО за рециклиране/ оползотворяване на отпадъци

Всички изводи от SWOT анализа са взети под внимание при следващите стъпки в изготвянето на общинската програма за управление на отпадъците и по-конкретно, при определяне на стратегическите и оперативните цели.

IV. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Цел	Програма
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Общинска програма за предотвратяване образуването на отпадъци, вкл.: Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО, вкл.: Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки
Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други	Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други

Предвижда се целите да бъдат постигнати чрез конкретни мерки/дейности, които са представени в Плана за действие към настоящата програма. За всяка мярка са посочени срок за реализация, стойност и възможни източници на финансиране, очакван резултат от изпълнението на мярката, индикатори за проследяване на напредъка и изпълнението на мярката, отговорни институции (водеща и партньор/и).

Включени са основно мерките, за които общините са определени като отговорна институция (водеща или партньор). В НПУО има и други релевантни мерки, които биха допринесли за изпълнение на целите на настоящия общински план, за отговарят други публични и частни субекти (самостоятелно или в партньорство). Такива мерки е най-подходящо да се проследяват и отчитат отделно, с цел фокусиране на програмата върху ангажиментите на община Сопот.

ЦЕЛ 1: НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЧРЕЗ ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО ИМ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОВТОРНОТО ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ (НПОО)

Потенциалът за намаляване на количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на община Сопот е голям. Това показва анализа по показател „норма на натрупване на битови отпадъци“ (образувани битови отпадъци от жител за година). На всички разгледани нива (вкл. средни стойности за ЕС, Р България; „сходни“ общини съгласно класификацията използвана за съответния анализ справка в НПУО 2021-2028 г.) се наблюдава тенденция към увеличаване. Следва да се отбележи, че образуваните количества на жител в общината са по-високи от образуваните количества на всички другите разгледани нива. Най-неблагоприятно е сравнението със средните стойности за „сходни“ общини в страната (3000-25000 души). През 2018 г. нормата на натрупване в община Сопот е била с 37% по-висока от средната норма за „сходни“ населени места. Още повече, общините с по-малко население обикновено отчитат по-ниски стойности.

Настоящата програма за ППО си поставя стратегическа и оперативна цели, които имат приемственост с целите на Националната програма за предотвратяване на отпадъците 2014-2020 г. и адресират принципите и препоръките на европейското законодателство в областта на предотвратяване на отпадъците⁵

Мерките са формулирани в резултат на прегледа, извършен при разработване на НПУО 2021-2028 г., който обхваща:

- Примерните мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, съгласно Приложение № 4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 на ЗУО и Приложение IV към чл. 29 на РДО;
- Преглед на мерките, заложи в актуалната Национална програма за ППО 2014-2020 г.;
- Добрите практики през последните години, приложени в страната ни и в други страни;
- Мерки, произтичащи от приети на ниво ЕС документи (директиви, решения и др.).

Включени са различни по характер мерки, които могат да се обособят като информационно-образователни, и административно-регулаторни. Повечето мерки могат да се изпълняват единствено в партньорство със съответните целеви групи (димакинства, медии, НПО, заинтересовани страни, които участват в обществените консултации. Съгласно НПУО 2021-2028 г. като цяло мерките следва да бъдат изпълнявани в рамките на утвърдения бюджет на общината за съответните години.

⁵ В европейското законодателство все още не са поставени количествени цели за предотвратяване на отпадъците и държавите-членки решават какви цели да формулират в своите програми за ППО.

План за действие към Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	
	ТЕКУЩИ	ЦЕЛЕВИ
Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстояние то на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда	Ежегодно за периода на програмата темпът на нарастване на отпадъците е помалък от темпа на нарастване на БВП на община Сопот	Средногодишно за периода на програмата темпът на нарастване на отпадъците е помалък от темпа на нарастване на БВП на общината

Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране*	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Изпълнение на мерките в Стратегията за преход към кръгова икономика, отнасящи се до продуктите, съдържащи суровини с критично значение за ЕС и за страната, така че да се предотврати превръщането им в отпадъци	Съгласно предвиденото в Стратегията за преход към кръгова икономика	Съгласно предвиденото в Стратегията за преход към кръгова икономика	Съгласно предвидения план за действие в Стратегията за преход към кръгова икономика	Намаляване образуването на отпадъци чрез изпълнение на мерки, отнасящи се до суровини с критично значение за ЕС и за България	Брой ежегодно изпълнени мерки	Всички мерки, предвидени в Стратегията за преход към кръгова икономика, отнасящи се до общини, са изпълнени от община Сопот	Община Сопот	
Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци	200	Общински бюджет, ПОС 2021-2027, безлихвен заем ПУДООС	Ежегодно до 2028 г.	Предотвратени зелени и други биоотпадъци	Брой предоставени компостери на домакинствата през всяка от годините на програмата	Брой на домакинствата, на които са предоставени компостери	Община Сопот	Домакинства

* За финансиране на всяка от мерките може да се използват отчисленията по чл. 64 от ЗУО, при необходимост и одобрение съгласно приложимото законодателство.

Разработване на програма за предотвратяване на отпадъците като част от общинските програми за управление на отпадъците	В рамките на мярка: Изготвяне на общинска/ регионална програма за управление на отпадъците	Общински бюджети, отчисления по чл. 64 от ЗУО	12/2021	Общините са планирали изпълнението на мерки за ПОО	Програма за управление на отпадъците, одобрени от общинския съвет с включени мерки за ПО	Общината е разработила програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПО	Община Сопот	Заинтересовани страни, които участват в обществените консултации при разработването на програмата
Изпълнение на мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, вкл. демонстрационни проекти за въвеждане на икономически стимули (модели за формиране на таксата за битови отпадъци от типа „плащаш колкото изхвърляш“)	400	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО, ОПОС 2021-2027	01/2021 - 12/2028	Предотвратени битови отпадъци в резултат на изпълнението на мерките	Брой подадени проектни предложения по обявени процедури, брой сключени договори, брой изпълнени мерки	През 2028 г. в стойността на показателя "образувани битови	Община Сопот	
Изготвяне и прилагане на планове от общината за ПО в общинската администрация и други общински образователни и т.н. структури	50	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	12/2022 - 12/2028	Предотвратени битови отпадъци от общинската администрация и др. като добър пример	Разработен план/ изпълнени мерки	Общината е разработила план и прилага мерки от плана	Община Сопот	Общински звена

Изпълнение на непрекъснати целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по ПО	50	Общински бюджет ; отчисления по чл. 64 от ЗУО	01/2021 - 12/2028	Гражданите са запознати с ползите от ПО и възможните действия от страна	Брой реализирани кампании на общинско ниво	До края на програмата са проведени поне две кампании на общинско ниво	Община Сопот	НПО, мидии, други
--	----	---	-------------------	---	--	---	--------------	-------------------

Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци

Съгласно определението на ЕС, „храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приеман от хора. Понятието „храни“ включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготвяне или обработка.

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни (около 20%), в Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., държавите от ЕС се призовава да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30 % до 2025 г. и с 50 % до 2030 г. Независимо че посочените количествени цели не са задължителни за отделните държави-членки, последните трябва да измерват напредъка в намаляването на хранителните отпадъци.

С цел измерване на напредъка по намаляване на хранителните отпадъци и улесняване обмена на добри практики в рамките на Съюза (както между държавите членки, така и между стопанските субекти в областта на храните), ЕК установи обща методика за такова измерване, както и формат за докладване на данни за хранителните отпадъци. Докладването на данните за равнищата на хранителните отпадъци трябва да се осъществява от всяка държава членка на годишна основа. ЕК има задача до края на 2023 г. да проучва данните за разхищаването на храни, предоставяни от държавите членки, с цел да прецени дали е удачно да се определи цел за намаляване на хранителните отпадъци, която да бъде постигната до 2030 г.

Политиката на Р България по отношение на хранителните отпадъци е в процес на развитие. Все още няма и прецизни данни на национално ниво относно генерирането на хранителни отпадъци по сектори, съгласно общоевропейската методика, приета през 2019 г. Въпреки това на основата на данни от ИАОС и предвид Наредба № 2 за класификация на отпадъците са направени оценки за количествата на хранителните отпадъци в страната. Общото количество на хранителните отпадъци в страната през 2018 г. възлиза на близо 500 хил. тона, от които близо 57% са хранителните отпадъци с битов характер. Домакинствата са основният източник на образуване на хранителни отпадъци в страната (57%), следвани от сектора на преработка и производство на храни. Ето защо е необходимо намаляването на количествата хранителни отпадъци от всички източници на образуване и най-вече хранителните отпадъци с битов характер и от преработка и производство на храни.

По показателя „количество на образуваните отпадъци на жител“, стойността за България, определена на база средногодишното население за 2016 г. в страната, е благоприятна спрямо средното от държавите членки от изследването, но независимо от това са необходими целенасочени политики и мерки за предотвратяване на хранителни отпадъци.

Както повечето общини в страната, община Сопот не е извършвала целенасочен анализ на този поток отпадъци. Единствените налични данни са от проведеното нацио-

нално проучване на морфологичния състав на отпадъците, съгласно което делът на хранителните отпадъци в общите образувани отпадъци в община Сопот е 8% (спрямо 10% средна стойност за Р България). Общината си поставя за цел изпълнение на стратегическата цел на национално ниво, а именно „прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстояние то на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда“.

В Подпрограмата за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци са предвидени основно „меки“ мерки. В преобладаващата си част те имат информационно-образователен и административно-регулаторен характер. Мерките са насочени към различни целеви групи, в т.ч. публични институции, домакинства и бизнес.

Изпълнението на мерките ще допринесе за:

- подобряване на качеството на информацията и проследяването по отношение на количествата образувани, повторно използвани, рециклирани и оползотворени хранителни отпадъци;
- повишаване на осведомеността на обществото за проблема със загуба и разхищението на храни;
- повишаване на информираността на различни целеви групи (общини, НПО, бизнес, домакинства и др.) по отношение предотвратяване образуването на хранителни отпадъци; - стимулиране на даряването на храни.

Съгласно НПУО 2021-2028 г. определените мерки като цяло следва да бъдат изпълнявани в рамките на утвърдения бюджет на общината за съответната година.

План за действие към Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	
	ТЕКУЩИ	ЦЕЛЕВИ
Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстояние то на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда	Ежегодно за периода на програмата темпът на нарастване на хранителните отпадъци е помалък от темпа на нарастване на БВП на община Сопот	Средногодишно за периода на програмата темпът на нарастване на хранителните отпадъци е помалък от темпа на нарастване на БВП на общината

ПРОЕКТ

Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране*	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Изготвяне и прилагане на план за ПО на ХО в общински образователни и т.н. структури, където се образуват хранителни отпадъци	60	Общински бюджети	12/2022 за изготвянето; 12/2028 за прилагането	Предотвратени ХО от в общински образователни и т.н. структури като добър пример	Разработен план, брой изпълнени мерки от плана	В края на програмния период общината с разработила план и прилага мерки от него	Община Сопот	Общински звена генериращи ХО
Изпълнение на непрекъснати целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за ПО на ХО на общинско ниво, в т.ч. относно значението на "Най-добър до" и "Годен до" на търговските хранителни продукти	60	Общински бюджет	07/2021-12/2028	Гражданите и бизнеса са запознати с ползите от ПО на хранителните отпадъци и възможните действия за ПО на ХО	Брой реализирани кампании на национално и на общинско ниво	До края на програмата с проведена поне 1 кампания на общинско ниво	Община Сопот	НПО, медии, други
Ежегодно представяне на информация на МОСВ относно	20	Общински бюджет	Ежегодно и след изтичане на периода на	Налична информация за	Попълван ежегодно въпросник за предоставяне	След изтичане срока на прог-	Община Сопот	Всички групи лица,

* За финансиране на всяка от мерките може да се използват отчисленията по чл. 64 от ЗУО, при необходимост и одобрение съгласно приложимото законодателство.

ПРОЕКТ

изпълнените мерки/ напредъка по изпъл- нението чрез изпра- щане на въпросник до институциите/ ор- ганизациите, опреде- лени за водещи по мерките в настоя- щата програма			програмата обобщаваща информация за крайното изпълнение на мерките	отчет на изпъл- нението на мерките по програмата	на информация до водещите ин- ституции за из- пълнението на мерките; еже- годно за всяка мярка с отчетен напредъка по из- пълнението	рамата с на- лична инфор- мация за из- пълнението на мерките от програмата		които обра- зуват храни- телни отпа- дъци
Изпълнение на де- монстрационни про- екти за предотвратя- ване на хранителните отпадъци	1000	InvestEU; ПОС 2021- 2028; LIFE	07/2022- 12/2028	Изпълнени проекти за пре- дотвратяване на ХО от бита, ресторантьорс- тво и туризъм, и реализирани и разпростран- ени добри практики	Обявена проце- дура; брой пода- дени проектни предложения; брой сключени договори с бенс- фициенти	Брой изпъл- нени проекти	Община Сопот	Юриди- чески лица със стопан- ска цел на територията на Сопот
Включване на цели и мерки за предотвратя- ване на ХО като част от програмата за предотвратяване на отпадъци	В рам- ките на мярка: Изгот- вяне на общин- ска/ ре- гионална програма за управ- лен ие на отпадъ- ците	Общински бюджет	2029	Общината е планирала из- пълнението на мерки за ПО на ХО	Програма за уп- равление на от- падъците с включени мерки за ПО за ХО	Разработена програма за уп- равление на от- падъците с включени мерки за ПО на ХО	Община Сопот	Обществе- ността и други заин- тересовани страни, ко- ито участват в обществе- ните кон- султации при разра- ботването на програмата

ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ

Постигането на Цел 2 ще се осъществи чрез три програми:

- Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци;

- Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради;

Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО.

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Целите за рециклиране на битовите отпадъци, които общината си поставя да постигне поетапно до 2035 г. съответстват на определените национални цели. Целите със срокове на изпълнение до 2025 г. и 2030 г. са заложили като индикатори за постигане на стратегическата цел на програмата. Целите се изпълняват от общините в РСУО, като е необходимо общото събрание да вземе решение по отношение на всички цели, определени в 31, ал. 1 от ЗУО.

Важна предпоставка за постигане на целите за намаляване количествата на депонираните отпадъци и увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци са действията, предприети през последните години на национално ниво⁶, а именно:

- определянето на задължителни количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло;

- въведеното законово изискване към административните, стопанските, образователните, търговските и други подобни обекти, които генерират битови отпадъци, да събират разделно отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал и да сключват договори за предаването им на оторизирани за такава дейност фирми и организации;

- въвеждането на икономически инструменти, стимулиращи общините да подобрят показателите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци (отчисления за депониране на всеки тон битови отпадъци), като тези от тях, които изпълняват посочените цели за рециклиране на битовите отпадъци се освобождават от 50% от дължимите отчисления за депониране; при осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от гражданите и фирми, освобождаване от допълнително заплащане с 15% завишение на дължимите отчисления за депониране, за общини, които не изпълняват задължението си за осигуряване на посочената инфраструктура;

⁶ НПУО 2021-208 г.

- нормативно осигурената възможност общините да използват натрупаните суми от заплатените от тях отчисления за депониране за финансиране на инвестиционни разходи за рециклиране и друго оползотворяване на битовите отпадъци;

- възможности за финансово подпомагане чрез ПУДООС, както и примери за публично-частни партньорства изградили инсталации за отделяне на полезните компоненти от битовите отпадъци.

В изминалия период общината все още е далеч от постигане на определената цел (средното ниво на оползотворяване, вкл. рециклиране в периода 2016-2020 г. е около 18% от общото количество образувани отпадъци, по налични данни и експертна оценка. Процентът на оползотворяване (вкл. рециклиране) на битови отпадъци е с около 7.2 пункта под средното за страната и с 23.1 пункта под средното за ЕС. Необходими са последователни и систематични усилия за преодоляване на закъсненията и поетапно постигане на прогресивно нарастващите цели.

Извършеното национално проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци (вкл. по общини) показва големия потенциал за оползотворяване (вкл. рециклиране) на различни потоци битови отпадъци образувани на територията на общината. В резултат от изпълнението на мерките от програмата до 2030 г., общината планира минимум 55% от общото тегло на битовите отпадъци да бъдат подготвени за повторна употреба и рециклиране.

В Програмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъдат класифицирани като инвестиционни и неинвестиционни („меки“) мерки.

Инвестиционните мерки са насочени основно към реализация на проекти за изграждане на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци, инсталации за рециклиране, инсталации за компостиране, създаване на центрове за подготовка за повторна употреба и др. Регионалната система за управление на отпадъците Карлово е включена в следните индикативни списъци на НПУО 2021-2028 г.: Индикативен списък на РСУО, в които могат да се изградят допълнителни модули за стабилизиране на биоразградимата фракция към инсталациите за сепариране (Приложение 6 към НПУО); Индикативен списък на РСУО, в които е необходимо да се осигурят инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранително отпадъци (Приложение 8 към НПУО). Община Сопот осъзнава необходимостта от постигане на съответствие с Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.

При разработване на Националната програма за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г. РСУО Карлово не е включена в списъка от Приложение 7 за изграждане на инсталации за предварително третиране, предвид съществуващата инсталация.

„Меките“ мерки са насочени към осъществяването на различни тематични проверки, провеждане на информационни и разяснителни кампании и обучения, нормативни промени и др. Съгласно НПУО 2021-2027 г., посочените мерки следва да бъдат изпълнявани в рамките на утвърдения бюджет на общината за съответната година.

План за действие към Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	
	ТЕКУЩИ	ЦЕЛЕВИ
Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци	2025 г. - мин.50% от общото тегло на битовите отпадъци да са подготвени за повторна употреба и рециклиране	2030 г. - мин.55% от общото тегло на битовите отпадъци да са подготвени за повторна употреба и рециклиране

Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци, образувани на територията на община Сопот (за целите на проектиране на съоръжения и инсталации за оползотворяване на битови отпадъци)	50	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	12.2022	Налични подробни данни относно морфологичния състав на битовите отпадъци	Възложено проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци, образувани на територията на община Сопот	Извършено проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци, образувани на територията на община Сопот	Община Сопот	
Доизграждане/ надграждане на регионалната система за управление на битовите отпадъци – регион Карлово	Съгласно инвестиционна програма на РСУО	ПОС 2021-2027 г. и други източници на финансиране, в съответствие с правилата и процедурите за финансиране	01/2022 12/2028	Осигурена необходимата инфраструктура за предварително третиране на смесено събрани битови отпадъци със стабилизирани на биоразградимата фракция и рециклиране на разделно събрани битови отпадъци в РСУО Карлово	Подаване на проектни предложения по обявени процедури; брой сключени договори; брой приключени договори	Дял (%) на усвоените средства; брой приключили договори; брой изградени инсталации	РСУО Карлово	Общините в РСУО Карлово

*За финансиране на всяка от мерките може да се използват отчисленията по чл. 64 от ЗУО, при необходимост и одобрение съгласно приложимото законодателство.

Създаване на център за подготовка за повторна употреба и поправка, и/или друг начин за предотвратяване на отпадъците	5000	ПОС 2021-2027 г.	07/2022 - 12/2028	Създаден център за подготовка за повторна употреба и поправка	Изготвен проект; изпълняван проект	Създаден център за подготовка за повторна употреба и поправка	Община Сопот	Юридически лица със стопанска цел
Изграждане на инсталации за рециклиране на отпадъци	10000	ПУДООС, ПОС 2021-2027 г., общински бюджети, частни инвестиции	07/2022 - 12/2028	Изградени инсталации за рециклиране на отпадъци	Брой подадени проектни предложения по обявени процедури по ПОС 2021-2027 и ПУДООС; брой сключени договори, брой проекти, разработени и изпълнявани от частни инвеститори	Брой изградени инсталации за рециклиране на отпадъци	Община Сопот, юридически лица със стопанска цел – рециклиращи предприятия	Община Сопот, юридически лица със стопанска цел – рециклиращи предприятия
Изготвяне на общинска/ регионална програма за управление на отпадъците	10	Общински бюджет/ бюджети, отчисления по чл. 64 от ЗУО	2029	Общината/ общините в РСУО разполага с управленски документ като важен инструмент за планиране и провеждане на общинската политика за управление на отпадъците	Общината/ общините в РСУО са изготвили задания за разработване на програмата	Програмата с одобрена от Общинския съвет	Община Сопот/ общините в РСУО	Местни НПО, бизнес и др.

Изграждане на нови и разширяване на съществуващите системи за разделно събиране на битови отпадъци	1000	ПОС 2021-2027	07/2022-2/2028	Изградени нови системи и разширени съществуващи системи за разделно събиране на битови отпадъци	Брой подадени проектни предложения по обявени процедури по ПОС 2021-2027; брой сключени договори; брой проекти, разработени и изпълнявани от частни инвеститори	Дял (%) на усвоените средства; брой приключили договори; брой изградени нови системи; брой разширени съществуващи системи	РСУО Карлово	Община Сопот
Широко информиране на населението за точните местонахождения на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, вид и количество на отпадъците, които да се оставят на тези площадки и др.	20	Общински бюджет, отчислени по чл. 64 от ЗУО	07/2021-11/2027	Обществността с информирана относно местонахождението на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци и вида и количествата на отпадъците, които могат да бъдат предавани	Публикувана на интернет страницата на общината информация за местонахождението на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци	Общината с публикувала на интернет страницата си информация за местонахождението на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци	Община Сопот	
Провеждане от общината на информационни кампании	50	Общински бюджет, ПОС 2021-2027	Ежегодно	Гражданите и фирмите са информирани	Две проведени информационни	Общината провежда еже-	Община Сопот	

за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинските програми за управление на отпадъците			до 2028 г.	за реда, начина и ползите от разделното събиране и оползотворяване на битовите отпадъци	кампании за разделно събиране и подобряване управлението на битовите отпадъци	годно информационна кампания за разделно събиране и подобряване управлението на битовите отпадъци		
Включване в общинската програма за управление на отпадъците на мерки и изпълнение на мерките за ежегодно провеждане на поне две кампании за разделно събиране на отпадъци от стара хартия и други материали (напр. в края и в началото на учебната година)	В рамките на мярка: Изготвяне на общинска/ регионална програма за управление на отпадъците	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	Ежегодно до 2028 г.	Допълнителни количества разделно събрани отпадъци от общината	Брой проведени кампании за разделно събиране на стара хартия и други отпадъци	Общината провежда ежегодно информационна кампания за разделно събиране на стара хартия и други отпадъци	Община Сопот	Училища, НПО, ОО
Изготвяне на годишни планове и годишни отчети за осъществяване на контрол от общината за изпълнение на изискванията на общинската наредба за управление на отпадъците относно разделното събиране и подготовката за повторна употреба	20	Общински бюджети	Ежегодно до 2028 г.	Одобрени годишни планове и годишни отчети за контрол по нормативната уредба за управление на отпадъците	Одобрени общински годишни планове и годишни отчети за контрол по нормативната уредба за управление на отпадъците	Общината осъществява контролната дейност по управление на отпадъците на основата на детайлно разработен план и отчита изпълнението на годишните цели	Община Сопот	

						за контролната дейност		
Осигуряване на необходимото техническо оборудване за общинската администрация, с което служителите отговарящи за отпадъците да извършват проверки	500	Общински бюджет	12/2023	Повишена ефективност и възможност за извършване на планови и извънпланови проверки	Брой предоставено оборудване	Техническото оборудване с повече спрямо 2020 г.	Община Сопот	
Изпълнение на мерките от Националната комуникационна стратегия за управление на отпадъците	Съгласно определеното в стратегията	Бюджет на МОСВ	06/2023 12/2028	Повишена информираност на населението и бизнеса по въпросите на управлението на отпадъците	Мерките се изпълняват съгласно Плана за действие към стратегията	Превръщане на обществеността в ключов фактор при управлението на отпадъците	МОСВ	Община Сопот; НПО; медии

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот. Поради тази причина отпадъците от строителство и разрушаване са определени като ключов аспект в пакета за кръгова икономика, представен от ЕК през 2015 г. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Целите не са променени с приетата Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30.05.2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците. В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 01.01.2020 г. от най-малко 70% от общото тегло на отпадъците също не е променяна и се запазва и за периода на настоящата програма.

Важна предпоставка за постигане на целите са част от действията, предприети за постигане на тези цели до момента, а именно:

- одобрените нормативни разпоредби в ЗУО и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали от 2017 г. В тях са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции, като са поставени следните ключови изисквания:

- Възложителят на инвестиционен проект е отговорен за изпълнението на целите за рециклиране на строителните отпадъци.

- Възложителят е длъжен да разработи План за управление на строителните отпадъци като задължителна част от строителната документация за инвестиционния проект за издаване на разрешение за строеж и се одобрява заедно с целия проект. Изпълнението на Плана за управление на строителните отпадъци осигурява проследимост на количествата на отпадъците от момента на тяхното образуване до предаването им за оползотворяване или крайно обезвреждане. Въвеждането на този механизъм улеснява осъществяването на контрол от страна на компетентните органи за изпълнение на изискванията на наредбата, както превантивно – на етап издаване на разрешение за строеж, така и последващо – при контрол на изпълнението на строителните дейности и в процедурата на въвеждане в експлоатация на обекта.

- Възложителите на инвестиционни проекти, финансирани с публични средства, са отговорни за влагане в строежите на определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи.

- Възложителите на СМР и/или премахването на строежи извън предходната точка осигуряват селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради съдържа както инвестиционни мерки, така и

„меки“ мерки. Съгласно НПУО 2021-2028 г. посочените мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на утвърдения бюджет на община Сопот за съответната година. Меките мерки са основно насочени към успешното прилагане на практика на нормативната уредба, както и към повишаване на информираността и капацитета в разглежданата област.

Инвестиционните мерки по програмата са свързани с реализацията на проекти и изпълнение на проекти за системи, съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали. Анализите на строителните отпадъци, изготвени в процеса на разработването на НПУО 2021-2028 г., потвърдиха необходимостта от тези инсталации. Възможни източници на финансиране са средства, осигурени от Програма за околна среда 2021-2027 г. Възможно е и публично – частно партньорство между бизнеса и общините, включително чрез предоставяне на подходящи общински терени за изграждане на съоръжения.

Реализацията на мерките и действията, включени в тази Програма, както и на част от планираните мерки, включени в други програми, но допринасящи за изпълнение на целите и на настоящата програма, гарантира изпълнението на амбициозните цели за рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради.

План за действие на Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	
	ТЕКУЩИ	ЦЕЛЕВИ
Увеличаване на количествата на рециклирани те и оползотворен и отпадъци	Ежегодно - мин. 70% от общото тегло на строителните отпадъци са подготвени за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване	Ежегодно - мин. 70% от общото тегло на строителните отпадъци са подготвени за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване

Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране*	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Подаване и изпълнение на проекти за системи, съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали	10000	InvestEU	01/2023-12/2027	Намален риск за околната среда и човешкото здраве от вредното въздействие на тези групи отпадъци	Подадени проектни предложения; брой подадени проектни предложения; брой сключени договори; брой приключени договори	Всички сключени договори са изпълнени; брой на изградените системи, съоръжения и инсталации; капацитет на изградените системи, съоръжения и инсталации	Община Сопот	Юридически лица със стопанска цел
Разделно събиране и рециклиране на строителни отпадъци, вкл. в индустриални зони при доказана необходимост	10000	InvestEU; общински бюджет	01/2023-12/2028	Намален риск за околната среда и човешкото здраве от вред-	Изпълнен проект за разделно събиране и рециклиране на строителни отпадъци	В община Сопот при доказана необходимост за разделно съби-	Община Сопот	Юридически лица със стопанска цел

* За финансиране на всяка от мерките може да се използват отчисленията по чл. 64 от ЗУО, при необходимост и одобрение съгласно приложимото законодателство.

				ното въздействие на тези групи отпадъци		ранс и рециклиране на строителни отпадъци, с изпълнен такъв проект		
Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци	10	Бюджет на общината като организация издаваща разрешения за строеж, осъществяващ и контрол на строителството; осъществяващ и одобрение и контрол при въвеждане на строителните обекти в експлоатация	07/2022-12/2028	Осъществен контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци	В годишните планове за извършване на контролна дейност на общината като компетентен орган са включени тематични проверки относно спазване на изискванията за строителни отпадъци; брой извършени проверки; брой наложени санкции; брой съставени предписания	Спазени са всички изисквания на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителни отпадъци	Община Сопот, РИ-ОСВ Пловдив	Възложители на инвестиционни проекти
Включване в тръжните документи за строител-	10	Бюджет на общината	12/2028	В строителството на сгради се	2021-2023 - 2%	2028 - 2,5%	Общината като възложител	Строители

ство на сгради на изискването за влягане в строежите на рециклирани строителни материали		като възложител на обществени поръчки		влагат рециклирани строителни материали	2024-2028 - 2,5%		на обществени поръчки	
Включване в тръжните документи за строителство на пътища на изискването за влягане в строежите на рециклирани строителни материали	10	Бюджет на общината като възложител на обществени поръчки	12/2028	В строителството на пътища се влагат рециклирани строителни материали или на третираните строителни отпадъци за материално оползотворява не в обратни насипи	2021-2023 - 8% 2024-2028 - 10%	2028 - 10%	Общината като възложител на обществени поръчки	Строители
Включване в тръжните документи за рехабилитация, основен ремонт и реконструкция на пътища на изискването за влягане в строежите на рециклирани строителни материали	10	Бюджет на общината като възложител на обществени поръчки	12/2028	При ремонтите на пътища се влагат рециклирани строителни материали	2021-2023 - 2% 2024-2028 -3%	2028 - 3%	Общината като възложител на обществени поръчки	Строители
Включване в тръжните документи за строителство, реконструкция и основен ремонт на	10	Бюджет на общината като възло-	12/2028	В строителството на други строежи от техничес-	2021-2023 - 5%; 2024-2028 -8%	2028 - 8%	Възложители на обществени поръчки	Строители

други стросжи от техническата инфраструктура на изискването за влягане в стросжите на рециклирани строителни материали		жител на обществени поръчки		ката инфраструктура се влягат рециклирани строителни материали				
Включване в тръжните документи за строителство на изискването за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи	10	Бюджет на общината като възложител на обществени поръчки	12/2028	Строителни отпадъци се оползотворяват в обратни насипи	2021-2022 - 8% 2023-2024 - 9% 2025 - 10% 2026-2028 - 11%	2028 - 12%	Възложители на обществени поръчки	Строители

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МРО

Съгласно ЗУО „масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. В националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци:

- Отпадъци от опаковки;
- ИУМПС;
- ИУЕЕО;
- Отпадъчни масла и нефтопродукти;
- Отпадъци от гуми;
- Отпадъци от батерии и акумулатори;

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложили на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролите на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Поставените национални цели за МРО по години са заложили и като индикатори за изпълнение на програмата.

Националната програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО (част от НПУО 2021-2028 г.) включва основно „меки“ мерки, които имат административно-регулаторен и информационно-образователен характер. Предвидени са мерки за повишаване на административния капацитет. Съгласно НПУО 2021-2028 г. посочените мерки следва да бъдат изпълнявани в рамките на утвърдените бюджети на съответните отговорни министерства съобразно възможностите на държавния бюджет за съответната година. Не са определени мерки, за които общините в Р България са отговорни институции (водещи или партньори).

Разделното събиране на МРО се изпълнява чрез сключен договор с фирма, която има регистрирана площадка, както и разрешително за транспортиране на МРО, както и от лицата, които пускат на пазара МРО (на територията на община Сопот това са основно гуми).

В Плана за действие към настоящата програма не са включени специфични мерки и дейности за подобряване на системите и достигане на целите относно рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, тъй като те са включени в Плана за действие по Програмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци и Подпрограмата за управление на опаковките и отпадъците от опаковки.

План за действие към Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	
	ТЕКУЩИ	ЦЕЛЕВИ
Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци	<u>Отпадъци от опаковки- 2025</u> : 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира Пластмаси: 50% Дърво: 25% Черни метали: 70% Алуминий: 50% Стъкло: 70% Хартия и картон: 75%	<u>Отпадъци от опаковки- 2030</u> : 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират Пластмаси: 55% Дърво: 30% Черни метали: 80% Алуминий: 60% Стъкло: 75% Хартия и картон: 85%
	<u>ИУМПС - 2025 г.</u>: ниво на повторна употреба и оползотворяване, не по-ниско от 95% от теглото на всяко ИУМПС 2025 г.: ниво на повторна употреба и рециклиране, не по-ниско от 85% от теглото на всяко ИУМПС	<u>ИУМПС - 2028 г.</u>: ниво на повторна употреба и оползотворяване, не по-ниско от 95% от теглото на всяко ИУМПС 2028 г.: ниво на повторна употреба и рециклиране, не по-ниско от 85% от теглото на всяко ИУМПС
	<u>ИУЕЕО- 2025 г.</u> разделно е събрано мин. 65% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години	<u>ИУЕЕО- 2028 г.</u> разделно е събрано мин. 65% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години
	<u>Отпадъци от отработени масла</u> - ежегодно мин. 40% от количеството масла, пуснати на пазара през съответната година	<u>Отпадъци от отработени масла</u> - ежегодно мин. 40% от количеството масла, пуснати на пазара през съответната година

<u>Отпадъци от гуми</u> - ежегодно не помалко от 50% от количеството гуми, пуснати на пазара на РБ през текущата година се регенерират и/или рециклират	<u>Отпадъци от гуми</u> - ежегодно не помалко от 50% от количеството гуми, пуснати на пазара на РБ през текущата година се регенерират и/или рециклират
<u>Отпадъци от портативни батерии и акумулатори (ПБА)</u> - ежегодно разделно са събрани мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключване на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната	<u>Отпадъци от портативни батерии и акумулатори (ПБА)</u> - ежегодно разделно са събрани мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключване на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната
<u>Отпадъци от индустриални батерии и акумулатори</u> - ежегодно разделно са събрани мин. 25% от пуснатите на пазара индустриални батерии и акумулатори	<u>Отпадъци от индустриални батерии и акумулатори</u> - ежегодно разделно са събрани мин. 25% от пуснатите на пазара индустриални батерии и акумулатори
<u>Отпадъци от автомобилни батерии и акумулатори</u> - ежегодно са събрани разделно 100% от пуснатите на пазара автомобилни батерии и акумулатори	<u>Отпадъци от автомобилни батерии и акумулатори</u> - ежегодно са събрани разделно 100% от пуснатите на пазара автомобилни батерии и акумулатори

Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финан- сиране*	Срок за ре- ализация (месец и го- дина)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
В НПУО 2021-2028 г. не са определени мерки, за които общините в Р България са отговорни институции (водещи или партньори).								

* За финансиране на всяка от мерките може да се използват отчисленията по чл. 64 от ЗУО, при необходимост и одобрение съгласно приложимото законодателство.

Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. Община Сопот има сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, с помощта на която се изпълнява програма за разделно събиране на отпадъци от опаковки и се предоставя ежегодно информация на МОСВ.

За разлика от всички останали МРО, отпадъците от опаковки са резултатът от употребата на продукти, които са опаковани и именно опаковките, а не самите продукти са предмет на изискванията за рециклиране и оползотворяване. Наблюдава се изключително широк диапазон от опаковани продукти, от които се генерират отпадъците от опаковки, което допълнително усложнява организирането на системите за разделното им събиране.

Към настоящия момент оползотворяващата организация не предоставя данни относно количествата на опаковките, на генерираните отпадъци от опаковки и потреблението на опакованите стоки. В този смисъл общината може да набележи общи мерки и действия, които да подпомогнат предотвратяването на образуването на тези отпадъци, повторната употреба и постигането на заложените количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки и за влагане на рециклирани материали в някои видове опаковки.

В допълнение към целите за рециклиране и оползотворяване, приетото европейско законодателство⁷ от пакета „Кръгова икономика“ поставя по-специални изисквания към едни от най-широко разпространените пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за напитки за еднократна употреба. По-конкретно се поставя изискването всяка държава членка да гарантира, че:

- от 2025 г. някои бутилки за напитки трябва да съдържат най-малко 25% рециклирана пластмаса, а от 2030 г. - най-малко 30%.

- държавите-членки да осигурят разделното събиране с цел рециклиране на пластмасови бутилки за еднократна употреба до 3 литра на ниво най-малко 77% до 2025 г. и до 2029 г. - 90%.

Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки е първата система за разделно събиране на отпадъците, създадена в община Сопот. Въз основа на сключен договор на територията на общината работи организация за оползотворяване на отпадъците от опаковки („Екопак България“ АД), която изпълнява целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки от името на лицата, които пускат на пазара опаковани стоки.

Специфичен показател, измерващ ефективността на работа на системата за управление на отпадъците от опаковки, е процентът на рециклираните отпадъци от опаковки спрямо генерираните. Средно за страните от ЕС стойността на този показател е 60,4% за 2008г. и 67,5% 2017 г. За страната ни този процент нараства от 50,3% през 2008г. на 65,6% през 2017 г., като от 2010 до 2017 г. стойността на показателя се движи около средната стойност на показателя

⁷ ДИРЕКТИВА (ЕС) 2019/904 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда

за държавите от ЕС. България изпълнява, дори преизпълнява, целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки. Към момента оползотворяващата организация не предоставя данни относно постигане на целите от община Сопот.

Друг специфичен показател, измерващ ефективността на работа на системата за управление на отпадъците от опаковки, е количеството рециклиран отпадък от опаковки на жител за година. За 2017 г. този показател за България е 42 кг/жител, като с всяка изминала година за последните десет години се увеличава процентът на рециклираните отпадъци от опаковки от общо образуваните. Средно за ЕС за същата година стойността на показателя е приблизително 120 кг/жител рециклирани отпадъци от опаковки, което е три пъти повече от стойността в България.⁸ През последните години разглеждания показател за община Сопот е под 2 кг/ жител, което е крайно незадоволително.

На европейско ниво общият обем на генерирани отпадъци от опаковки на жител през 2017 г. е 173.8⁹, като в някои държави показателят е със стойност над 215 кг/жител (Люксембург, Германия, Италия)¹⁰. През 2017 г. генерираните отпадъци от опаковки на жител в България са 64.3 кг/ж, което е почти три пъти по-малко от средното за страните от ЕС. Липсват данни относно разглеждания показател за община Сопот.

През 2012 г. с приемането на новия Закон за управление на отпадъците се въведе изискването ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5 000 ж. и курортните места да събират разделно получените от дейността им отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали на територията на обекта и да ги предават в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 22 ЗУО – общинските наредби за управление на отпадъците. Изключение от посоченото изискване се допуска за населени места, в които няма изградена система за разделно събиране на същите отпадъци от домакинствата. Община Сопот е въвела това изискване в общинската си наредба за управление на отпадъците, но на практика няма механизъм за прилагането и му и липсва информация доколко посочените обекти изпълняват това изискване.

От представените информация и данни могат да се формулират следните основни изводи:

В годините нараства както абсолютното количество на отпадъците от опаковки, така и относителният дял на отпадъците от опаковки в общото количество на образуваните битови отпадъци.

В резултат на създадената схема за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки България е на средното ниво на рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, и изпълнява заложените в европейското и националното законодателство цели.

България е с много по-благоприятна стойност на показателя генерирани отпадъци на жител в сравнение със средноевропейското ниво.

⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Packaging_waste_statistics

⁹

[https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Packaging_waste_statistics#Generation and recycling per inhabitant](https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Packaging_waste_statistics#Generation_and_recycling_per_inhabitant)

¹⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Packaging_waste_statistics

Няма въведени механизми и липсва информация доколко се изпълняват изискванията от ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки, а в това има голям потенциал за нарастване на количествата разделно събрани отпадъци от опаковки с високо качество.

Като се вземат предвид тенденциите в страната по отношение на опаковките и отпадъците от опаковки, европейските политики относно кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите, както и новоприетото европейско законодателство в разглежданата област се планира създадената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки да се надгражда и развива в следващите години.

Независимо че страната ни е в много по-благоприятна ситуация от средното европейско ниво по отношение на количествата генерирани отпадъци от опаковки, е необходимо да се провеждат много по-целенасочени мерки за предотвратяване образуването на отпадъци от опаковки и повторно използване на опаковки, където това е възможно. Особено важно е провеждането на широки информационни кампании сред обществеността, предвид многобройните източници, които ежедневно генерират такива отпадъци на територията на цялата страна.

Общината планира да подобри използването на системата за разделно събиране на отпадъците от опаковки, предвид нарастването на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, както и специфичните цели за разделно събиране на пластмасовите бутилки за еднократна употреба до 3 литра.

Общината ще фокусира вниманието си върху прилагашите и контролните механизми за спазване на изискванията от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки и да ги предават на оторизирани за целта лица за последващо рециклиране и оползотворяване. Това ще доведе не само до екологични ползи (нараснали количества разделно събрани отпадъци от опаковки), но и до намаляване на разходите на общините за третиране на битовите отпадъци поради намалени количества битови отпадъци, извозването и третирането на които общините трябва да финансират.

Предложените мерки от Националния план за действие към подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки (НПУО 2021-2028 г.) следва да се изпълняват основно от оползотворяващите организации, РИОСВ и МОСВ. В общинската програма е включена една мярка, за която като отговорни институции са определени общините.

План за действие към Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране*	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Поемане на доброволни ангажменти от бизнеса за прилагане на практики за предотвратяване генерирането на отпадъци от опаковки от стоки, които предлагат на пазара	100	Бюджет на организациите, посели доброволно ангажимента	2021-2028	Предотвратени количества отпадъци от опаковки	Планирани мерки за предотвратяване на отпадъците от опаковки от бизнеса	Изпълнени мерки за предотвратяване на отпадъци от опаковки от бизнеса	Община Сопот	Бизнес организации (търговски обекти и др.)

* За финансиране на всяка от мерките може да се използват отчисленията по чл. 64 от ЗУО, при необходимост и одобрение съгласно приложимото законодателство.

ЦЕЛ 3: НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ И ДРУГИ***ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ И ДРУГИ***

Предвидените в програмата мерки са както инвестиционни, така и "меки" мерки. Инвестиционните мерки са насочени основно към изграждане на площадкова инфраструктура за битови отпадъци, третиране на утайки от ПСОВ, устойчиво управление на излезли от употреба препарати за растителна защита и др.

В резултат на изпълнението на програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци следва до 2040 г. количеството на депонираните битови отпадъци да се намалят значително. Превид традиционно високите нива на депониране на образуваните на територията на община Сопот битови отпадъци (средно 82% за периода 2016-2020 г.), постигането на ниво на депониране 10% или по-малко е сериозно предизвикателство. За постигане на такава цел са необходими последователни координирани усилия, както и осигуряване на финансови средства с цел:

- Осигуряване на капацитет за депониране на остатъчните битови отпадъци и на друга площадкова инфраструктура;
- Осигуряване на инфраструктура за стабилизиране на биоразградимата фракция на отпадъците;
- Поддръжка на инфраструктурата за оползотворяване на утайките от ПСОВ Сопот с принос към намаляване на емисиите на парникови газове;
- Изготвяне на практически решения за проблемите с най-широко генерираните опасни отпадъци от битови отпадъци.

План за действие към Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други

Стратегическа цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други						До 2040 г. количеството на депонираните битови отпадъци да се намали до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци			

Дейности (мерки)	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация (месец и година)	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Изграждане на допълнителни клетки и друга площадкова инфраструктура	5000	Общински бюджети, отчисления по чл. 64 от ЗУО, ПУДООС, ДБ	12/2028	Осигурен капацитет за депониране на остатъчните битови отпадъци и на друга площадкова инфраструктура	Брой разработени проекти; брой обявени поръчки	Намален риск за околната среда в резултат от депониране на отпадъци на депа, отговарящи на всички изисквания	Общини в РСУО	ПУДООС, МОСВс
Доизграждане/ надграждане на регионални системи за управление на битовите отпадъци	10000	ПОС 2021-2027 г. и други източници на финансиране, в съответствие с правилата и процедурите за финансиране	01/2022-12/2028	Осигурена необходима инфраструктура с цел намаляване на количеството депонирани битови отпадъци в РСУО Карлово	Договорите за изпълнение на проектите са приключили с въведени в експлоатация инсталации; брой изградени инсталации	Намалено количество депонирани битови отпадъци и постигнати цели към 2030/2035 г.	РСУО Карлово	Общини в РСУО
Почистване на нерегламентирани сметища на територията на община Сопот	500	Общински бюджет	01/2022-12/2028	Поетапно почистени нерегламентирани сметища	Поетапно почиствани нерегламентирани сметища по план	Почистени нерегламентирани сметища	Община Сопот	
Създаване на общинска система	100	Общински бюджет	12/2028	Намален риск за околната	Създаване на системи за разделно събиране	Общината е създала сис-	Община Сопот	Домакинства; бизнес

за разделно събиране на опасните отпадъци от бита				сreda от депонирани опасни отпадъци	на опасни отпадъци от бита	тема за разделно събиране на опасни отпадъци от бита		
---	--	--	--	-------------------------------------	----------------------------	--	--	--

VI. Координация с други общински и регионални планове и програми

За ефективното използване на процеса на стратегическото планиране в публичния сектор, в т.ч. и на общинско ниво, съществено значение има връзката между отделните стратегически документи. Това обвързване допринася да бъде проследена съвместимостта на целите в отделните програмни документи и да не се допусне противоречие. В съответствие със Закона за местното самоуправление и местната администрация общинският съвет определя политиката за развитие на общината във връзка с осъществяването на дейностите, свързани с общинското имущество и предприятия, общинските финанси, данъци и такси, устройството и развитието на територията, опазването на околната среда и устойчивото ползване на природните ресурси, образованието, здравеопазването, културата, социалните и комуналните дейности и т.н. Той одобрява стратегии, програми и планове за развитие на местните общности, които отразяват и националните и европейските политики.

Общинската програма за управление на отпадъците е също елемент от цялостната система за планиране на развитието на общината, поради което в този раздел се представя взаимовръзката на тази програма с други програмни документи и необходимостта от координацията и съвместяването им с цел постигане на синергичен ефект от изпълнението им.

Програмните документи на национално, регионално и общинско ниво, пряко или косвено свързани с настоящата програма, които съдържат релевантни предвиждания, са както следва:

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.
- Областна стратегия за развитие на област Пловдив¹¹;
- План за интегрирано развитие на община Сопот¹²
- Общ устройствен план на община Сопот¹³
- Програма за опазване на околната среда на община Сопот.

В заключение може да се обобщи, че целите и мерките предвидени в общинската програма за управление на отпадъците допринасят за постигане на националните и регионалните цели за развитие.

VII. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската/ регионалната програма за управление на отпадъците

Прилагане на система за наблюдение, отчет и оценка на Националния план за управление на отпадъците е предвидено като изискване в ЗУО. Съгласно чл.49, ал.4, т. 20 от Закона, НПУО следва да съдържа система за отчет и контрол на изпълнението, а съгласно

¹¹ https://pd.government.bg/?page_id=19547

¹² http://sopot-municipality.com/joomla/images/stories/saobshteniq/saobshteniq_2021/proekt_plan_integrirano_razvitie_sopot_11.06.2021/proekt_piro_sopot_11.06.2021.pdf

¹³ http://www.sopot-municipality.com/joomla/index.php?option=com_content&view=article&id=946&Itemid=289

т.21 - система за оценка на резултатите и за актуализация на плана. Тъй като ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата на НПУО, такава система трябва да бъде разработвана и включена и в общинската/регионалната програма за управление на отпадъците. В допълнение, чл. 2 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините. Поставени са следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола:

- Програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;

- Кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.¹⁴

В изпълнение на описаните изисквания, се установява следната система за отчет и контрол на изпълнението на програмата:

Оценката на резултатите от изпълнението на настоящата програма ще се съсредоточи върху събирането, съпоставянето и анализирането на информация за напредъка в постигане на определените цели, както и изпълнение на текущите и целевите количествени или качествени индикатори, определени за програмните цели. Информацията за определените текущи и целеви индикатори за отделните цели, ще се събира от експертите, отговорни за управление на отпадъците в общинската администрация. Основните източници на информация са както следва:

- Отдел „Чистота“ към общинската администрация, отговорна за събиране и транспортиране на образуваните битови отпадъци;

- Отчетите на оползотворяващата организация за отпадъци от опаковки, отговорна за постигане на целите за оползотворяване на отпадъците от опаковките;

- Отчетите от площадки за събиране с цел последващо оползотворяване, вкл. рециклиране, с операторите на които общината има сключени договори;

- Данни от РСУО Карлово, вкл. регионалното депо и сепариращата инсталация;

- Данни от други изградени в новия период общински и регионални системи за разделно събиране, транспортиране и оползотворяване на МРО;

- Инсталацията за оползотворяване на утайките от ПСОВ;

- Информация от РИОСВ и контрольорите в общинската администрация относно изпълнението на ангажиментите от лицата, за които се прилага „разширена отговорност на производителя“;

- Информация от компетентни лица в общинската администрация, отговорни за разработване на обществените поръчки за строителство, както и лицата, отговорни за контрол върху изпълнение на одобрените строежи относно спазване изискванията за използване на рециклирани материали;

- Данни от други системи за разделно събиране на битови отпадъци, прилагани в юридически лица, извършващи дейност на територията на община Сопот.

¹⁴ НПУО 2021-2027 г.

- Социологическа информация относно изпълнението на част от индикаторите за текущо и целево изпълнение, които включват оценка на мерките за повишаващи информираността, участието на населението и бизнеса при изпълнение на дейности по отпадъците.

Необходимост от актуализацията на общинската програма може да възникне основно в няколко основни случая, както следва:

- в резултат от въздействието на "външни" фактори като напр. промени в изискванията на законодателството на ЕС и Р България, които налагат промяна в заложените стратегически и програмни цели на НПУО и в съответните програмни мерки;

- поради неизпълнение или значително изоставане в изпълнението на програмните мерки;

- при констатации за отклонение в набелязаните тенденции на целевите индикатори, въпреки изпълнението на основните пакети от приоритетни мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или вместо някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

Всяка година кметът на община Сопот ще внася в Общинския съвет доклад с отчет за напредъка на програмата, както и оценка на резултатите от изпълнението и тенденциите и степента на изпълнение на програмните индикатори и цели. В случай на непостигане на тези цели докладът ще анализира причините, както и мерките, които са необходими за осигуряване на бъдещо изпълнение.

Актуализацията ще се извършва при необходимост от експертите, отговорни за управление на отпадъците в общинската администрация. Актуализацията на програмата също трябва да премине на процедури на обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от Общинския съвет. От гледна точка на съвместяване на процедурите за отчет, контрол и оценка на резултатите от изпълнението на програмата с процедурата за актуализация, е целесъобразно последната да се извършва след годишния отчет до Общинския съвет.

Отчетите за изпълнението на програмата като част от нея, ще се публикуват с цел информиране на обществеността на интернет – страницата на общината.

VIII. Приложения

АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ ПРОГНОЗИ

ОБЩИНА СОПОТ

**ПРОГРАМА
ЗА
УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ
2021-2028 г.**

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1

**АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА
ОТПАДЪЦИТЕ**

СЪДЪРЖАНИЕ

1. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	3
1.1 АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО ОТПАДЪЦИТЕ.....	3
1.1.1 Анализ на битовите отпадъци.....	3
1.1.2 Анализ на утайките от ПСОВ.....	16
1.1.3 Анализ на строителните отпадъци.....	16
1.1.4 Изводи и препоръки.....	18
1.2.1 Основни принципи и стратегически и програмни документи на национално ниво	19
1.3.1 Анализ на общинската нормативна рамка	21
1.3.2 Основни изводи и препоръки.....	25
1.4.1 Анализ на дейността на РСУО.....	26
1.4.2 Основни изводи и препоръки.....	28
1.5.1 Функции за управление на отпадъците	29
1.5.2 Състояние на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци	32
1.5.3 Изводи и препоръки.....	32
1.6. АНАЛИЗ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ.....	33
1.6.1 Описание на общинските депа в обхвата на анализа.....	33
1.7.1 Изясняване на същността на принципите „Замърсителят плаща” и ”Разширена отговорност на производителя” и приложението им в общината	35
1.7.2 Схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци	35
1.7.3 Изводи и препоръки.....	37
1.8.1. Инфраструктура за битови отпадъци.....	38
1.8.2. Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване.....	45
1.8.3. Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ГПСОВ	45
1.8.4. Други инсталации и съоръжения за третиране на отпадъци.....	46
1.8.5. Основни изводи и препоръки.....	46
1.9.1 Приложени мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците	47
1.9.2. Основни изводи и препоръки.....	48
1.10.1 Икономически инструменти и стимули в сектора на управлението на отпадъците	48
1.10.2 Основни изводи и препоръки.....	53
1.11.1 Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците.....	53

1. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

1.1 АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО ОТПАДЪЦИТЕ

1.1.1 Анализ на битовите отпадъци

Анализът на битовите отпадъци в общината е изготвен въз основа на наличната информация в общината, РСУО, НСИ, Евростат, МОСВ, ИАОС, организации за оползотворяване на МРО, оператори на съоръжения, с които общината има договори, фирми и организации с които общината има договори, отнасящи се до събиране и оползотворяване на отпадъци и др. Информацията от тези източници е използвана, с цел допълване на базовата информация за количествата и морфологичния състав на отпадъците, както и за сравнения и оценка на получените от анализа резултати с други общини, средното за страната и т.н.

Положени са усилия за максимално сане на потоците отпадъци, тъй като те са тясно свързани с изпълнението на целите на общината при управление на отпадъците.

Събираната информация в общината Сопот е надеждна. Както е констатирано в програмата за предходния период, основният проблем все още е събирането на информация от лицата, които извършват дейности по управление на отпадъци на територията на общината самостоятелно, вкл.:

- Площадките за предаване на отпадъци, т.н. „вторични суровини“;
- Лицата, които образуват МРО събирани чрез схемата „разширена отговорност на производителя“;
- Лицата, които самостоятелно са сключили договори с фирми и/или организации и предават отпадъците си директно на тях¹).

Това възпрепятства точното изчисляване на количеството отпадъци, образувани на територията на общината, както и прецизно дефиниране на целите.

Поради липсата на достоверна и статистически отчетена информация относно описаните по-горе потоци, същите са приблизително оценени съгласно експертна оценка, така че да се вземат предвид всички потоци битови отпадъци, образувани на територията на общината.

А. Количества на образуваните битовите отпадъци в общината за анализирания период и норма на натрупване

В този раздел са анализирани наличните данни по години за потоците отпадъци в общината. Определеното общо количество образувани отпадъци на територията на общината, нормата на натрупване на жител, както и нормата на депониране на жител са най-важните показатели за анализ на изпълненото и набелязване на необходимите бъдещи мерки.

¹ Производствени и търговски обекти, генериращи отпадъци, които предават на организации за вторични суровини или директно на преработвателни предприятия, производствени и търговски обекти, свързани с изискванията за разширена отговорност на производителя.

Таблица № 1: Смесени битови отпадъци на територията на община Сопот

СМЕСЕНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА СОПОТ					
ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Събрани и извозени (приети за сепариране) смесени битови отпадъци, т	3427.42	3766.22	4790.05	4493.62	4119.82
Рециклируеми отпадъци, сортирани на сепариращата инсталация, т	Няма данни	164	979	1101	766.28
Процент на рециклируемите отпадъци, сортирани на сепариращата инсталация, %	Няма данни	4.35%	20.44%	24.50%	18.60%
Остатък за депониране, т (1)	3427.42	3602.22	3811.05	3392.62	3353.54

(1) По данни от общината (за 2020 г.). Поради липса на данни за останалите години, депонираните отпадъци са изчислени като разлика между количеството събрани и извозени (приети в сепариращата инсталация до площадката на регионалното депо) смесени битови отпадъци и рециклируемите отпадъци, сортирани на сепариращата инсталация.

Таблица № 2: Отпадъци от опаковки на територията на община Сопот

ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА СОПОТ					
ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ (1)	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Разделно събрани отпадъци от опаковки (хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло: общо количество разделно събран отпадък, т	40.27	27.5	25.56	Няма данни	22.02
Разделно събрани отпадъци от опаковки (хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло: количество сортиран отпадък годен за рециклиране, т	18.08	5.48	19.42	19.2	17.6
Процент на сортиран отпадък годен за рециклиране от общо количество разделно събран отпадък, %	44.90%	19.93%	75.98%	Няма данни	79.93%

(1) По данни от отчетите на оползотворяващата организация. Остатъкът не е изчислен, тъй като се връща на общината и е отчетен като част от събраните смесени битови отпадъци.

Таблица № 3: Образувани отпадъци на територията на община Сопот (т)

ОБРАЗУВАНИ ОТПАДЪЦИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА СОПОТ (Т)					
ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Събрани и извозени (приети за сепариране) смесени битови отпадъци (1)	3427.42	3766.22	4790.05	4493.62	4119.82
Разделно събрани отпадъци от опаковки (хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло: количество сортиран отпадък годен за рециклиране (2)	18.08	5.48	19.42	19.2	17.6
Разделно събирани битови отпадъци от хартия и метал, пластмаса и стъкло и др. МРО, събрани чрез други системи за разделно събиране (3)	118.38	129.71	165.39	142.16	142.29
Разделно събирани други МРО чрез схемата за „разширена отговорност на производителя” (4)	35.96	39.41	50.25	43.19	43.23
ОБЩО КОЛИЧЕСТВО ОБРАЗУВАНИ ОТПАДЪЦИ (5)	3599.84	3940.82	5025.11	4698.17	4322.94

ИЗТОЧНИК НА ДАННИ/ МЕТОД НА ЕКСПЕРТНА ОЦЕНКА:

(1) Данни от общината и данни от ИАОС (<http://eea.government.bg/bg/nsmos/waste/naredba-razd-sub>)

(2) Данни от отчети от „Екопак България“ АД относно изпълнение на ангажиментите по Програма за развитие на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки в цветни контейнери на територията на община Сопот.

(3) Освен отпадъците от опаковки, които са отчетени отделно, останалите пет групи МРО са: ИУМПС, ИУЕЕО, отпадъчни масла и нефтепродукти, отпадъци от гуми, отпадъци от батерии и акумулатори. Този поток отпадъци обхваща: (а) пунктове за изкупуване на вторични суровини (една основна площадка, чийто оператор има договор с общината), който поток отпадъци се събира и отчита извън схемата за „разширена отговорност на производителя” и (б) фирми, извършващи дейност на територията на общината. Поради липса на данни количествата са определени по експертна оценка, като е направено следното допускане:

Поради липса на данни, количествата разделно събирани битови отпадъци от хартия и метал, пластмаса и стъкло и др. МРО, събрани чрез други системи за разделно събиране, са изчислени въз основа на експертна оценка, въз основа на следната информация:

(А) Разрешителното за дейности с отпадъци на фирма „Белезирев“ (собственик на основната площадка за „вторични суровини“ на територията на общината, позната на хората и функционираща от години), обхваща списък от 61 кода отпадъци;

(Б) По данни от НСИ към 31.12.2015 г., общият брой на функциониращите на територията на община Сопот предприятия е 30722, разпределени в различни отрасли на икономиката. Структуроопределящи са две големи предприятия, „ВМЗ – Сопот“ ЕАД и „СКФ Берингс България“ ЕООД. Големите предприятия като цяло имат изградени системи за корпоративна и социална отговорност, които обръщат специално внимание на опазване на околната среда²

Този поток отпадъци е определен като 3.29% от общото количество битови отпадъци образувани в община Сопот или разликата между общото количество отпадъци образувани на територията на община Сопот (съгласно националното проучване на морфологичния анализ на отпадъците, извършено през 2017 г. за всички общини) и всички останали потоци отпадъци.

(4) На територията на общината е най-голям броят на предприятията с икономическа дейност в сферата на „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“, като в периода 2016-2020 г. са били регистрирани между 6 и 10 лица, които пускат на пазара стари гуми. Съгласно националното морфологично проучване (данни за община Сопот), гумите представляват 1% от общия поток образувани отпадъци. Общината не събира данни от лицата, задължени по схемата „разширена отговорност на производителя“. Направено е допускане, че фирмите изпълняват своите ангажименти и този поток отпадъци е определен като 1% от всички образувани.

(5) Няма данни за отпадъците съгласно Приложение №IV Данни за отпадъците от домакинствата и за подобни отпадъци с друг произход и данни за отпадъците от строителство и разрушаване, посочени в чл.7, параграф 1 на Решение за изпълнение (ЕС)2019/1004 на Комисията от 7 юни 2019 година за установяване на правила за изчисляване, проверка и докладване на данни относно отпадъците в съответствие с Директива 2008/98/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета и за отмяна на Решение за изпълнение С(2012) 2384 на Комисията.

Предвид липсата на данни и периодичното почистване на нерегламентираните сметища на територията на общината, те не са взети предвид като отделен поток отпадъци в анализа.

² <https://evolution.skf.com/taking-care-of-business/>

Таблица № 4: Норма на натрупване на битови отпадъци (сравнение с ЕС и Р България)

НОРМА НА НАТРУПВАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ (СРАВНЕНИЕ С ЕС И Р БЪЛГАРИЯ)					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Население на община Сопот, брой (1)	9302	9245	9201	9178	9098
Норма на натрупване в община сопот (кг/ жител/ година)	387	426	546	471	475
Норма на натрупване в ЕС, кг/ жител/ година (1)	490	496	496	501	505
Норма на натрупване в Р България, кг/ жител/ година (2)	404	435	407	няма данни	няма данни
Норма за сходни общини в Р България, кг/ жител/ година (3)	няма данни	няма данни	346	няма данни	няма данни

(1) данни от НСИ. Демографска и социална статистика

(2) Данни от Евростат (http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=cei_pc031&lang=en). Данните за 2019 г. и 2020 г. са прогнозни.(3) Данни от НПУО (<https://www.moew.government.bg/bg/otpaduci/strategicheski-dokumenti/>). Общината попада в категорията общини с население от 3000 до 25000 души (съгласно класификацията за конкретната справка).

Таблица № 5: Норма на депониране на битови отпадъци (сравнение с ЕС и Р България)

НОРМА НА ДЕПОНИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ (СРАВНЕНИЕ С ЕС И Р БЪЛГАРИЯ)					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Население, брой (1)	9302	9245	9201	9178	9098
Норма на депониране на битови отпадъци в община Сопот, кг/ жител/ година	368	390	414	370	369
Норма на депониране на битови отпадъци за Р България, кг/ жител/ година (2)	260	269	249	няма данни	няма данни
Норма на депониране на битови отпадъци за ЕС, кг/ жител/ година (2)	121	120	119	121	115

(1) Данни от НСИ. Демографска и социална статистика

(2) Данни от Евростат (<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>)

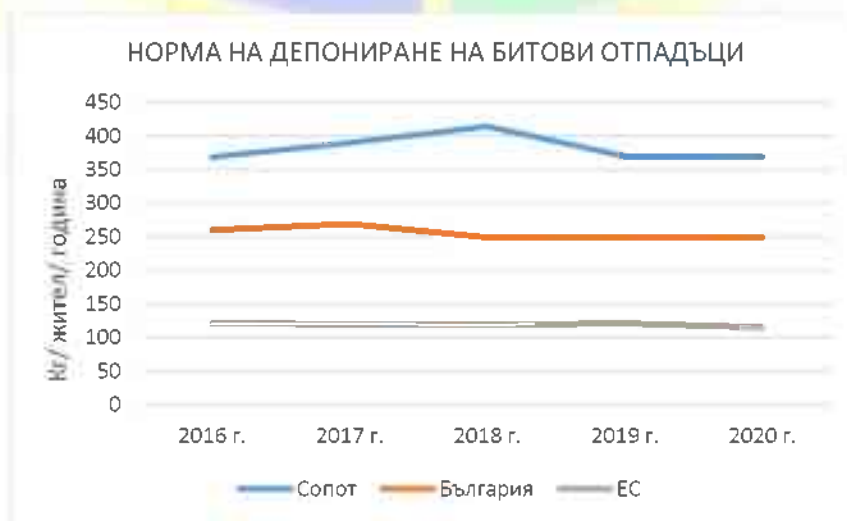
Графика № 1: Общо образувани битови отпадъци в община Сопот

Графика № 2: Норма на натрупване на битови отпадъци

Графика № 3: Норма на депониране на битови отпадъци

СЪБРАНИТЕ И АНАЛИЗИРАНИ ДАННИ МОЖЕ ДА СЕ ОБОБЩЯТ КАКТО СЛЕДВА:

- През разглеждания период 2016-2020 г. се наблюдава тенденция към увеличаване на общо образуваните битови отпадъци, вкл. нормата на натрупване на битови отпадъци на жител в община Сопот. Следва да се отбележи, че регистрираният максимум по тези два основни показателя е през 2018 г. (поради предприети почиствания на нерегламентирани сметища), след което стойностите им видимо намаляват. На всички разгледани нива (средни стойности за ЕС, Р България; „сходни“ общини съгласно класификацията използвана за съответния анализ справка в НПУО 2021-2028 г.³, община Сопот) се наблюдава тенденция към увеличаване. Следва да се отбележи, че образуваните количества на жител в общината са по-високи от образуваните количества на всички другите разгледани нива. Най-неблагоприятно е сравнението със средните стойности за „сходни“ общини в страната. През 2018 г. нормата на натрупване в община Сопот е била с 37% по-висока от средната норма за сходни населени места. Още повече, общините с по-малко население обикновено отчитат по-ниски стойности.

Най-неблагоприятни са получените резултати за нормата на депониране на битови отпадъци на жител спрямо средните нива за страната и ЕС. В разглеждания период има ясна тенденция към увеличаване, като най-високата стойност, получена за 2018 г. надхвърля двукратно средната за страната и е близо четири пъти по-висока от средната за ЕС.

Сериозното надвишаване на нормата на депониране в общината е възможно да се дължи на проблеми с достоверността на информацията, наличието на сериозен генератор на отпадъци извън битовите и т.н.⁴ Общината следва да анализира внимателно въпроса.

Б. Морфологичен състав на отпадъците

Към момента не са налични резултати от актуално изследване за морфологичния състав на отпадъците в община Сопот (съгласно утвърдената национална методика). За целите на изготвяне на общинската програма за управление на отпадъците са използвани резултатите от националното проучване за морфологичния състав на битовите отпадъци, извършено за всяка община. Количеството битов отпадък за 2017 година е 3940.824 т. Според критериите, зададени и обосновани в рамките на Дейност 1 от Проект „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“, при общини с генерирани отпадъци до 5000 тона годишно, няма зонироване. Обобщените данни по видове отпадъци, представени в Таблица № 6 по-долу, показват големия потенциал за оползотворяване на отпадъците, образувани на територията на общината, в случай че бъдат изградени всички необходими системи за разделно събиране на масово разпространени и биоразградими отпадъци.

Данните от това проучване са използвани при определяне на общото количество образувани отпадъци на територията на общината за разглеждания период 2016-2020 г., както и при анализа на всички потоци битови отпадъци с цел отправяне на реалистични препоръки за решаване на срещаните предизвикателства.

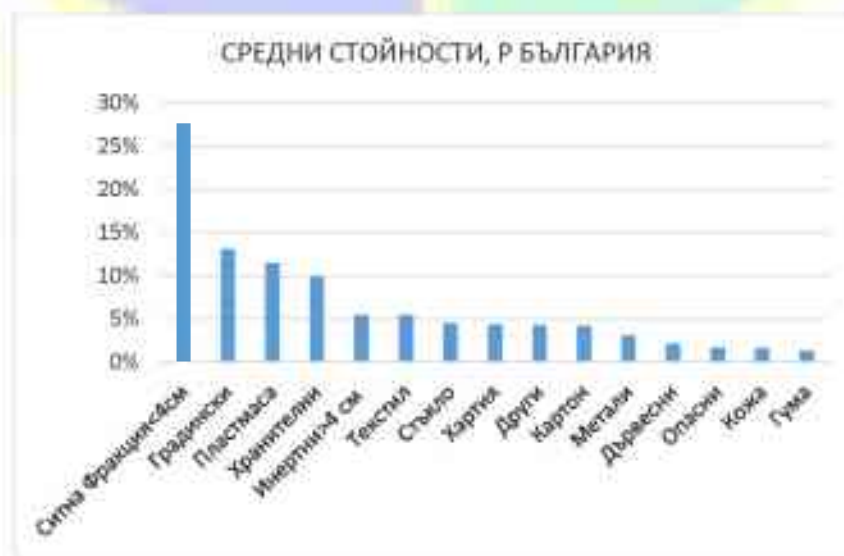
³ Населени места от 3000 до 25000 души

⁴ НПУО

Таблица № 6: Резултати от националното проучаване на морфологичния състав на битовите отпадъци (Р България и община Сопот)

Фракция	Дял в общите образувани битови отпадъци (средно Р България), %	Дял в общите образувани битови отпадъци (Община Сопот), %
Хранителни	10%	8%
Хартия	4%	5%
Картон	4%	4%
Пластмаса	11%	9%
Текстил	5%	5%
Гума	1%	1%
Кожа	2%	1%
Градински	13%	14%
Дървесни	2%	4%
Съкло	4%	5%
Метали	3%	4%
Инертни > 4 см	5%	10%
Опасни	2%	
Ситна Фракция < 4 см	28%	4%
Други	4%	26%

Графика № 4: Резултати от национален морфологичен анализ

Източник: Данни от МОСВ (<https://www.moew.government.bg/bg/otpaduci/bitovi-otpaduci/>)

В. Количества повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период

В този раздел са представени и анализирани количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период. Усилията са насочени към последните години, тъй като достоверността на информацията особено за разделно събираните, рециклираните и оползотворените отпадъци в този период е на сравнително добро равнище.

Постигането на количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци се дължи на следните организационни предпоставки и налични инсталации:

- Изпълнение на Програма за развитие на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки в цветни контейнери на територията на община Сопот, чрез сключен договор с „Екопак България“ АД;

- Използване на сепариращата инсталация (сепариране на смесен битов отпадък) на площадката на регионалното депо;

- Разделно събрани битови отпадъци от хартия и метал, пластмаса и стъкло и др., събрани чрез други системи за разделно събиране (основно една площадки за „вторични суровини“ и фирми, извършващи дейност на територията на общината);

- Прилагане на схемата „отговорност на производителя“ за разделно събиране на други МРО (основно гуми).

Изчислени са следните количества отпадъци:

Таблица № 7: Оползотворени, вкл. рециклирани битови отпадъци в община Сопот (т)

ОПОЛЗОТВОРЕНИ, ВКЛ. РЕЦИКЛИРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ В ОБЩИНА СОПОТ (Т)					
ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ (1)	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци от опаковки (хартия и картон, пластмаса, стъкло, метали) чрез системите за разделно събиране: количество сортиран отпадък годен за рециклиране	18.08 (44.91% от разделно събраните)	5.48 (19.93% от разделно събраните)	19.42 (75.97% от разделно събраните)	19.20 (Няма данни)	17.6 (79.92% от разделно събраните)
Рециклируеми отпадъци сортирани от сепариращата инсталация от смесения битов отпадък	няма данни	164 (0.43% от събраните и извозени)	979 (20.44% от събраните и извозени)	1101 (24.50% от събраните и извозени)	766.28 (18.60% от събраните и извозени)
Отпадъци, предадени за оползотворяване (вкл. рециклиране), извън предадените за рециклиране по предходните точки (2)	154.34	169.12	215.64	185.35	185.52
ОБЩО КОЛИЧЕСТВО ОПОЛЗОТВОРЕНИ, ВКЛ. РЕЦИКЛИРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ (Т)	172.42	338.60	1214.06	1305.55	969.40
Депонирани битови отпадъци, в т.ч. депонирани биоразградими битови отпадъци	3427.42	3602.22	3811.05	3392.62	3353.54
Разделно събирани и оползотворени битови биоотпадъци	0	0	0	0	0

(1) Виж коментарите към Таблица № 3 Образувани отпадъци на територията на община Сопот (т)

(2) Няма надеждни данни относно повторната употреба на отпадъците, образувани на територията на община Сопот

Таблица № 8: Равнище на оползотворяване (вкл. рециклиране) на битови отпадъци (сравнение с ЕС и Р България)

РАВНИЩЕ НА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ (ВКЛ. РЕЦИКЛИРАНЕ) НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ (СРАВНЕНИЕ С ЕС И Р БЪЛГАРИЯ)					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Оползотворяване (вкл. рециклиране) на битови отпадъци в община Сопот, % (1)	4.79%	8.59%	24.16%	27.79%	22.42%
Рециклиране на битови отпадъци в Р България, % (2)	31.8%	34.6%	31.5%	Няма данни	Няма данни
Рециклиране на битови отпадъци в ЕС, % (2)	46.3%	46.9%	47.4%	48%	48%

(1) Изчислено като % от сумата на изброените по-долу потоци, от общото количество образувани битови отпадъци:

- Рециклируемите отпадъци, сортирани на сепариращата инсталация (на площадката на регионалното депо);
- Разделно събрани отпадъци от опаковки (хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло: количество сортиран отпадък годен за рециклиране);
- Разделно събрани битови отпадъци от хартия и метал, пластмаса и стъкло и др. МРО, събрани чрез други системи за разделно събиране;
- Разделно събрани други МРО чрез схемата за „разширена отговорност на производителя“;

Поради липса на данни за последните два потока, количествата са определени по експертна оценка, като са направени следните допускания:

- Целите за оползотворяване и рециклиране на МРО се изпълняват в значителна степен (НПУО). Направено е допускане, че 100% от тези два потока отпадъци са рециклирани.

(2) Данни от Евростат (https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/mui/show.do?dataset=env_wassd&lang=en). При сравнението с данните за Р България и ЕС е по-подходящо да се използват данните относно рециклиране, тъй като в община Сопот няма конкретни данни за изгаряне с цел оползотворяване на енергията.

Резултатите от анализа на битовите отпадъци са обобщено представени на Фигура № 1, която представя схематично пътя на битовите отпадъци на територията на общината, от тяхното образуване през количества рециклирани битови отпадъци и се стигне до количествата депонирани отпадъци⁵.

Фиг. № 1: Пътят на отпадъка (по данни/ експертна оценка, 2020 г.)

ЛИНИЯ 1: СМЕСЕНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Въз основа на така представените резултати, протичащите в общината процеси могат да се определят като приемливи, но нуждаещи се от подобрение. Процентът на оползотворяване (вкл. рециклиране) на битови отпадъци е с около 7.2 пункта под средното за страната и с 23.1 пункта под средното за ЕС. Тенденциите, които имат важно значение за управлението на отпадъците както към настоящия момент, така и в бъдеще, са както следва:

- **Линия 1 (Смесени битови отпадъци):** Важно е да продължи да намалява количеството на образуването на битови отпадъци, която се наблюдава след 2018 г. Най-неблагоприятни са резултатите от анализа на количествата депонирани отпадъци, което е основно предизвикателство за общината.

⁵ Няма надеждни данни относно повторна употреба

- **Линия 2 (Отпадъци от опаковки):** Необходимо е полагане на усилия от страна на общината с активното участие на оползотворяващата организация, за да се „обърне“ тенденцията на намаляване на разделно събраните количества при източника;

- **Линия 3 (Други разделно събрани МРО):** Следва регулярно да се събира информация от изпълнението на сключени договори за „вторични суровини“; да се засили контрола върху изпълнение на общинската наредба за управление на отпадъците, вкл. върху лицата, задължени по схемата за „разширена отговорност на производителя“; регулярно да се събират данни за всички извършени дейности с отпадъци.

Липсват конкретни данни за повторна употреба, както за други начини за оползотворяване.

Г. Каква е степента на изпълнение на целите

Направените до момента анализи позволяват определянето на нивото на достигане на целите от общината за оползотворяване, рециклиране и намаляване на депонираните отпадъци, произтичащи от ЗУО (чл.31 от ЗУО) и НПУО 2021-2028 г., както следва:

Таблица № 9: Цели по чл. 31 от ЗУО и степен на тяхното изпълнение

ЦЕЛИ ПО ЧЛ. 31 ОТ ЗУО	СТЕПЕН НА ИЗПЪЛНЕНИЕ
Цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране:	
Най-късно до 01.01.2020 г. подготовката за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, да достига не по-малко от 50% от общото тегло на тези отпадъци.	В разглеждания период общината все още е далеч от постигане на определената цел (средното ниво на оползотворяване, вкл. рециклиране в периода 2016-2020 г. е около 18% от общото количество образувани отпадъци (изчислено въз основа на налични данни и експертна оценка). Необходими са последователни и систематични усилия за преодоляване на закъсненията и поетапно постигане на прогресивно нарастващите цели (55% до 01.01.2025 г.; 60% до 01.01.2030 г.; 65% до 01.01.2035 г.).
Цели за намаляване на депонираните отпадъци (въведени в разглеждания период)⁶:	
Най-късно до 31.12.2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да бъде намалено до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло). Тази цел се постига поетапно както следва: а) до 31 декември 2025 г. - най-малко до 50 % от общото им тегло; б) до 31.12.2030 г. - най-малко до 30% от общото им тегло.	Постигането на тези цели вероятно ще бъде сериозно предизвикателство за общината, предвид средното постигнато ниво на депониране в периода 2016-2020 г. (82%). Необходимо е детайлно планиране на поетапното намаляване депонирането на битови отпадъци. Систематичното изпълнение на всички мерки за подобряване управлението на отпадъците в крайна сметка води до постигането на тази цел.

⁶ Целите са въведени от ЕС през 2018 г. с изменение на Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци.

Най-късно до 31.12.2020 г. и след това количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци да бъде до 35% от общото количество на същите отпадъци, образувани през 1995 г.	В периода 2016-2020 г. общината не е започнала да прилага изискванията и да работи за изпълнение на целите, свързани с управление на биоразградими отпадъци, като по отношение на тези потоци отпадъци е препоръчително да се предприемат мерки на ниво РСУО.
--	---

1.1.2 Анализ на утайките от ПСОВ

Анализът на отпадъците от утайки от ПСОВ се извършва на основата на информацията, подадена от оператора на ПСОВ на територията на общината (в експлоатация от 2010 г.), вкл. общото количество образувани утайки от ПСОВ и начина на тяхното третиране чрез оползотворяване. Извършен е и преглед на разработената Програма за управление на утайките, която съответства на Националния стратегически план за управление на утайките от ГПСОВ на територията на Р България за периода 2014-2020 г.

Обработката на утайките на ПСОВ - Сопот включва аеробно стабилизиране, обезводняване, обеззаразяване и временно съхранение на обезводнени утайки на бетонова площадка с дренажен канал с площ 660м². На процеса на компостиране и вермикомпостиране се подлага цялото генерирано количество утайки с код 19 08 05, което е в размер около 300 т. годишно. На края на процеса се получава около 150 т. хумусен продукт, за година покриващ изискванията за „компост“/ „органичен почвен подобрител“ съгласно Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., обн. ДВ. бр.11 от 31.01.2017 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 2 от 08.01.2021 г.

Утайките от ПСОВ представляват съществено количество от всички образувани отпадъци на територията на общината. Компостирането на утайките от ПСОВ на мястото на образуването се явява устойчиво решаване на екологичните проблеми в общината възникващи от транспорта и депонирането им.

Избраното решение съответства на тенденциите за превръщането отпадъка в продукт (е случая ценен за земеделието) и свеждане до минимум на количествата на депонираните отпадъци. В дългосрочен план една от най-подходящите алтернативи е компостирането съвместно с биоотпадъците.

1.1.3 Анализ на строителните отпадъци

В нормативната уредба поставените цели за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради са на национално ниво и няма поставени цели пред общините. ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали поставят изисквания към възложителите на обществени поръчки за строителни дейности и за разрушаване на сгради, в т.ч когато общините са възложители на строителни дейности и на дейности по разрушаване на сгради:

- строителната документация да съдържа план за управление на строителните отпадъци;
- да контролират практическото изпълнението на този план;

- да контролират изпълнението на плана за управление на строителните отпадъци при въвеждане в експлоатация на обектите и в случаите, когато възложител на строителните дейности и за разрушаване на сгради не е общината, но тя е компетентна за приемане на строежите;

- да изискват влагане на рециклирани строителни материали в определени количества, когато общината е възложител на обществени поръчки, които са различни за различните строежи (пътища, сгради и др.).

През разглеждания период влиза в сила изменение на чл. 32 от ЗУО, съгласно което системите за третиране на строителни отпадъци осигуряват най-късно до 01.01.2020 г. подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности, чрез заместване на други материали с отпадъци в количество не по-малко от 70% от общото им тегло, от което се изключват материали в естествено състояние, определени с код 17 05 04 от списъка на отпадъците съгласно Решение 2000/532/ЕО. Целите по ал. 1 се постигат поэтапно, както следва:

- до 01.01.2016 г. - най- малко 35% от общото тегло на отпадъците;
- до 01.01.2018 г. - най- малко 55% от общото тегло на отпадъците;
- до 01.01.2020 г. - най- малко 70% от общото тегло на отпадъците.

През 2017 г. влиза в сила и Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали (приета с ПМС No 267 от 05.12.2017 г., обн. ДВ. бр. 98 от 8.12.2017 г.). Наредбата актуализира количествените цели за материално оползотворяване по видове строителни отпадъци, както следва:

Таблица № 10: Актуални количествените цели за материално оползотворяване по видове строителни отпадъци

КОД НА ОТПАДЪКА	2017 Г.	2018 Г.	2019 Г.	2020 Г. И ВСЯКА СЛЕДВАЩА ГОДИНА
17 01 01 бетон	85 %	85 %	85 %	85 %
17 01 02 тухли	50 %	57 %	63 %	70 %
17 01 03 керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия	50 %	57 %	63 %	70 %
17 02 01 дървесен материал	70 %	73 %	77 %	80 %
17 02 02 стъкло	53 %	62 %	71 %	80 %
17 02 03 пластмаса	63 %	69 %	74 %	80 %
17 04 05 желязо и стомана	90%	90%	90%	90%
17 04 01 мед, бронз, месинг	90%	90%	90%	90%
17 04 02 алуминий	90%	90%	90%	90%

Общините имат задължения и за управление на строителни отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата, когато са в малки количества. Община Сопот е осигурила възможности на гражданите предаване на строителни отпадъци чрез разположени на територията на общината контейнери за строителни отпадъци тип „лодка“ (безвъзмездно), както и осигуряване извозването на такива отпадъци по предварителна заявка (срещу заплащане).

Преобладаващата част от строителните отпадъци имат висок потенциал за рециклиране и оползотворяване, има достъпни технологии за рециклиране, но в Р България няма достатъчен капацитет за рециклиране на строителни отпадъци. Община Сопот не е собственик/ оператор на депа и инсталации за строителни отпадъци и не предвижда изграждането на такива. Всички строителни отпадъци, събрани на територията на общината продължават да се извозват на регионалното депо. Разрешителното на общината за извършване на дейности с отпадъци обхваща транспортирането на следните строителни отпадъци, образувани и събрани на територията на Сопот:

Таблица № 11: Строителни отпадъци в обхвата на разрешителното на община Сопот

КОД НА ОТПАДЪКА	ОПИСАНИЕ
17 01 07	Смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06
17 05 04	Почва и камъни, различни от упоменатите в 17 05 03

Както на национално, така и на общинско ниво, данните за отпадъците от строителство и разрушаване от наличните източници са непълни. Това затруднява оценката на изпълнението на изискванията.

Управлението на строителните отпадъци е въпрос, който е препоръчително да се реши на ниво РСУО по най-оптималния начин за всички членове на сдружението. По проект по ОПОС 2007-2013 г. 58231-С013 (приключил през 2015 г.) община Карлово има изготвен проект за изграждане на регионално съоръжение за третиране на строителните отпадъци от разрушаването на сгради. В случай че се пристъпи към изграждане на това съоръжение, неговият капацитет следва да се съобрази с наличните актуални данни относно образувани строителни отпадъци.

1.1.4 Изводи и препоръки

В периода 2016-2020 г. изпълнението на заложените цели и изисквания на законодателството е все още частично. Необходим е задълбочен анализ и детайлно планиране на поетапното намаляване количеството на образуваните отпадъци и повишаване нивото на оползотворяване (вкл. рециклиране) и в крайна сметка значително намаляване и свеждане до минимум депонирането на битови отпадъци.

Общината следва да предприеме целенасочени действия и мерки за насърчаване на разделното събиране на масово разпространени отпадъци при източника на тяхното образуване, включително икономически стимули. Следва да се отбележим и съществената роля на оползотворяващата организация в процеса на повишаване на осведомеността и мотивиране на населението да разделя отпадъците от опаковки при източника на тяхното образуване.

Важно е общината да започне да прилага изискванията и да работи за изпълнение на целите, свързани с управление на биоразградимите отпадъци, както и изискванията за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, както и изискванията за влагане в строителството на все повече рециклирани материали.

Препоръчва се общината да планира дейности във връзка с хранителните и текстилни отпадъци (съответно 8% и 5% от общите образувани битови отпадъци на територията на община Сопот), съгласно резултатите от националното проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци), независимо че към момента все още няма поставени цели/ конкретни изисквания на европейско и национално ниво. Към 05.2022 г. има сключен договор за събиране и оползотворяване на текстилни отпадъци между общината и организация за оползотворяване на този поток отпадъци.

И накрая, но не на последно място, в общината следва да се създаде система за събиране на информация за всички образувани отпадъци, независимо от източника им и лицата, които ги събират/ третира. Продължава да е в сила препоръката за въвеждане на регулярни проверки за контрол върху дейността на площадките, на които се предават отпадъци, вкл. достоверност на данните.

1.2. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ДЕЙСТВАЩОТО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ/ПРОГРАМНИТЕ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВАТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНТЕ

1.2.1 Основни принципи и стратегически и програмни документи на национално ниво

Основен принцип за управление на отпадъците в Европейския съюз, вкл. Република България, е т. нар. „**йерархия на управление на отпадъците**“. Тя дава приоритет на предотвратяване тяхното образуване, както и тяхната повторна употреба и оползотворяване. Едва след изчерпване на изброените алтернативи се прибягва към така нареченото „крайно обезвреждане“ или изхвърляне на отпадъците на определените за тази цел депа.

Други важни принципи са „**Отговорност на производителя**“ и „**Замърсителят плаща**“, които са широко застъпени при разпределението на задълженията и организиране на дейностите, свързани с отпадъци, включително:

- Схема за отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги. Лицата, които генерират производствени и сходни отпадъци, следва да организират тяхното третиране за тяхна сметка. Това се извършва посредством организации, притежаващи разрешителни и регистрационни документи за извършване на дейности с отпадъци;

- Схема за разширена отговорност на производителя (РОП), прилагана успешно по отношение на няколко групи масово разпространени отпадъци. При тази схема, лицата, пускащи на пазара продукти, които се превръщат в масово разпространени отпадъци (МРО), са задължени да постигат количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на МРО;

- Схема за отговорност на домакинствата и на други лица, които генерират подобни на битовите отпадъци. Схемата се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с

изключение на няколко групи МРО) и за отпадъци, подобни на битовите. Задължените лица заплащат такса битови отпадъци, с приходите от която се финансира функционирането на схемата.

През последните години се поставят все по-високи изисквания за превенция на образуване на отпадъци чрез включването им в икономическия цикъл. Този **нов подход на „кръгова икономика“** преодолява противоречието между икономическия растеж и образуването на отпадъци, чрез въвеждане на нови правила за екодизайн и устойчивост на продуктите през целия им жизнен цикъл.

Основните национални стратегически документи, които определят рамката на политиката за управление на отпадъците са НПУО 2021-2028 г. и Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци, включваща национална програма за предотвратяване на хранителните отпадъци. Важно значение имат и приетите Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021-2027 г.

1.2.2 Анализ на националната нормативна уредба

Националната нормативна уредба в сектора включва специалния Закон за управление на отпадъците (ЗУО) и подзаконовите нормативни актове към него. Въз основа на анализа, предприет за целите на изготвяне на НПУО 2021-2028 г., може да се обобщят следните основни ангажименти на общините в сектор „отпадъци“⁷:

- Организиране на сметосъбиране и сметоизвозване на във всички населени места на територията на общините;
- Осигуряване на почистване на обществени места и общински пътища;
- Организиране и постоянно усъвършенстване на системи за разделно събиране за последващо оползотворяване на масово разпространени отпадъци;
- Участие в работата на РСУО по непрекъснато надграждане и подобряване на регионалните системи за управление на битовите отпадъци. С цел спазване изискванията на чл. 21, ал. 1 от ЗУО, кметовете на общините от регионалните сдружения трябва своевременно да предприемат действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за изграждане на ново съоръжение/я за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията;
- Въвеждане на икономически стимули за насърчаване на разделното събиране „при източника“ (например схеми от типа „плащаш колкото изхвърляш“). През 2017 г. е приет ЗИД на ЗМДТ, с който са въведени изисквания за определяне на такса за битови отпадъци. След няколко отлагания, към настоящия момент за стартова година на новия механизъм за определяне на такса-битови отпадъци е приета 1.01.2022 г.;
- Прилагане на обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО, за намаляване на количествата на директно депонираните отпадъци и подобряване на

⁷ Съгласно Указанията за разработване на програмите: „Тъй като такъв анализ е направен за целите на изготвянето на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г., който е публично достъпен на интернет страницата на МОСВ, не е необходимо да се прави анализ на ЗУО и на всяка от наредбите към него, тъй като това изисква значително време и усилия. Достатъчно е в анализа да се посочат задълженията на общините, които в консолидиран вариант са представени в анализите в Националния план.

резултатите по рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, както и за предотвратяване на отпадъците/ повторната им употреба;

- Използване на обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО за акумулиране на финансови ресурси за закриване и рекултивация на депата за отпадъци след изчерпването на техния капацитет;
- Извършване на инспекции и контрол на дейностите с отпадъци.

1.2.3 Изводи и препоръки

Общината като цяло изпълнява задълженията регламентирани в чл.19 от ЗУО. Необходими са допълнителни усилия в следните направления:

- Подобряване на разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за хартия и картон, метали, пластмаси, стъкло и други МРО (различни от отпадъците за опаковки);
- Разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определяне местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;
- Осигуряване на информация за обществеността относно мерките за предотвратяване образуването на отпадъци и предотвратяването на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им;
- Предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на тяхното почистването.

1.3. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА МЕСТНО НИВО

1.3.1 Анализ на общинската нормативна рамка

А. Ниво на изпълнение на предходната общинска програма за управление на отпадъците

За периода 2016-2020 г. може да се отчете следното изпълнение на цели/ подпрограми/ мерки от предходната програма и причините за забавянето или неизпълнението на ключови мерки (ако е приложимо):

Таблица № 12: Изпълнение на предходната програма за управление на отпадъците

ЦЕЛ/ ПОДПРОГРАМА	ИЗПЪЛНЕНИЕ
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	
Подпрограма за предотвратяване	Предизвикателство пред общината е изпълнение на мерките, свързани със:

образуването на отпадъци	- Постоянен мониторинг и предотвратяване на нерегламентираното изхвърляне на битови отпадъци/ създаване на нерегламентирани сметища; - Провеждане на информационни/ разяснителни кампании; - Изграждане/ разширяване на системата за разделно събиране на отпадъци, различни от опаковки (община Сопот все още не е изградила площадка за събиране на едрогабаритни и опасни отпадъци от домакинствата. Изпълнението на изброените групи мерки е трудно/ невъзможно в рамките на определения в предходната програма бюджет. Голяма част от мерките са най-общо формулирани и за тях не са определени целеви бюджет и възможни източници на финансиране).
Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци	
Подпрограма за разделно събиране и изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най-малко от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло	Основните затруднения на общината са при изпълнение на следните мерки: - Обвързване на таксата битови отпадъци с количеството образувани смесени битови отпадъци на домакинство; - Провеждане на информационни/ разяснителни кампании; - Изграждане/ разширяване на системата за разделно събиране на отпадъци, различни от опаковки. Изпълнението на изброените групи мерки е трудно/ невъзможно в рамките на определения в предходната програма бюджет. Голяма част от мерките са най-общо формулирани и за тях не са определени целеви бюджет и възможни източници на финансиране).
Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за биоразградимите битови отпадъци в т.ч. за биоотпадъците	В общината липсва инфраструктура за събиране и оползотворяване на биоразградими отпадъци и към 05.2022 г. не са предприети мерки за осигуряване на такава. През 2018 г. РСУО Карлово приема „децентрализиран“ подход към изпълнение на целите за ограничаване количествата на депонираните биоразградими отпадъци. Предвид възприетия подход, е необходимо община Сопот да предприеме мерки за анализиране на този поток отпадъци на нейната територия и да избере ефективно решение за оползотворяването им. Необходимо е осигуряване на инфраструктура за разделно събиране на растителни и биоразградими отпадъци (специализирани автомобили за събирането и извозването им, контейнери за събиране и съхранение), както и изграждане на съответните съоръжения. Възможно е да се анализира опита от прилагане на децентрализиран подход в други общини в Р България, напр. община Севлиево (проект по ОПОС 2014-2020 г. BG16M1OP002-2.007-0001-C02 „Прилагане на децентрализиран модел за управление на биоотпадъците в общините Севлиево, Дряново и Сухиндол,

	включително изграждане на необходимата техническа инфраструктура – система за разделно събиране и съоръжение за рециклиране на събраните био-отпадъци“).
Подпрограма за изпълнение на изискванията и целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци:	Липсва инфраструктура за третиране и оползотворяване на строителни отпадъци. Изграждането на такава не е задължително, но би подпомогнало изпълнението на изискванията за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, както и изискванията за влагане на все повече рециклирани материали в строителството на сгради, пътища и т.н. Община Карлово има изготвен проект за изграждане на площадка за третирането на тези отпадъци, но не може да я реализира поради необходимостта от големи финансови средства. Разчита се на привличането на частни инвеститори, които да я изградят и експлоатират.
Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци	Общината има договори с две фирми, която имат разрешителни за събиране на МРО („Екопак България“ за отпадъци от опаковки и ЕАД и „Белезирев“ за други отпадъци от хартия, картон, пластмаса, стъкло, електрическо и електронно оборудване, масла и нефтопродукти, негодни за употреба гуми, излезли от употреба моторни превозни средства и др.). Независимо от полаганите усилия, общината има пропуски в набиране, систематизиране и оповестяване на следната информация по потоци МРО, вкл.: - регистри на площадки на територията на общината за за безвъзмездно/ възмездно предаване на изброените групи МРО; - списъци на лица на територията на общината с разрешителни за събиране и др. дейности с тези групи МРО; - годишни справки за количествата събрани/ третирани МРО от изброените групи.
Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда Подпрограма за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по	Общината среща затруднения при изпълнението на всички дефинирани групи мерки: - Запазване и подобряване на административния капацитет на институциите отговорни за управлението на отпадъците; - Осигуряване на достатъчно и надеждни данни за отпадъците; - Увеличаване на информацията за образуваните отпадъци и прилагане на принципа „замърсителят плаща“ (особено мярка: Определяне на образуването на „ТБО“ на база количество образуван отпадък и прилагането му така, че събраната такса да покрива всички разходи за дейността);

управление на отпадъците	Изпълнението на изброените групи мерки е трудно/невъзможно в рамките на определения в предходната програма бюджет. Голяма част от мерките са най-общо формулирани и за тях не са определени целеви бюджет и възможни източници на финансиране).
Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор за прилагане на йерархията на управление на отпадъците	
Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	Общината като цяло изпълнява всички дефинираните мерки. Единствените затруднения са били свързани с ограниченията във връзка с пандемията от Ковид-19.

Няма информация относно оповестяване на резултатите от изпълнението на общинската програма пред обществеността, начин и периодичност на отчитане на напредъка на изпълнението на програмните мерки. В периода на действие на предходната програма същата не е била актуализирана.

Б. Анализ на нормативната уредба на местно ниво в съответствие с чл.22 от ЗУО (общинската наредба за управление на отпадъците)

Наредба за управление на отпадъците на територията на община Сопот е приета с Решение №237, взето с поименно гласуване, с Протокол №39 от редовно заседание на Общински съвет – Сопот, проведено на 29.10.2014 г. Тя съдържа подробни разпоредби относно правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците.

Община Сопот е въвела в общинската си наредба за управление на отпадъците изискването на ЗУО ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно получените от дейността им отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали на територията на обекта и да ги предават в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 22 ЗУО. На практика няма механизъм за прилагането и контрола на това изискване и липсва информация доколко посочените обекти го изпълняват.

Общинската Наредба за управление на отпадъците подробно регламентира задълженията на общината, жителите и лицата, които пускат на пазара, като има отделен раздел на всяка основна група МРО. Въведено е и задължение за предоставяне на кмета на общината най-малко веднъж годишно на информация за събраното ИУЕЕО на територията на общината.

В разглеждания период 2016-2020 г. са в сила и други релевантни актове, вкл.:

Наредбата за поддържане и опазване на обществения ред, околната среда, безопасността на движението, чистотата и общественото имущество на територията на община Сопот;

Наредбата за принудително изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях на територията на Община Сопот, в която не са въведени измененията от 2018 г. на ЗУО и Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали.

В. Анализ на наредбата по чл. 9 от Закона за местните данъци и такси

Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите в община Сопот е приета с Решение №176, взето с Протокол №28 от 19.12.2013 г. В периода на изпълнение на предходната програма, наредбата е изменяна и допълвана ежегодно. Изменението, прието с Решение №192, взето с Протокол №32 от 19.12.2017 г. определя начина на формиране на такса битови отпадъци въз основа на необходимите разходи за всяка от услугите по чл. 62 от ЗМДТ (събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране; третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации; поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината).

Член 16, ал. 1 от наредбата въвежда разпоредбата на чл.67, ал.4, ЗМДТ, съгласно която количеството битови отпадъци е водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци. Същевременно, когато за всеки отделен имот не може да се установи количеството на битовите отпадъци, таксата се определя пропорционално върху основа, определена от Общинския съвет. Необходимо е регламентиране и поетапно въвеждане на т. нар. система „плащаш колкото изхвърляш“.

Г. Анализ на други местни наредби, които имат отношение (пряко или косвено) към управление на отпадъците

В Наредбата за принудително изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях на територията на Община Сопот следва да се въведат последните изменения от 2018 г. на ЗУО и Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали.

Приета е нова Наредба за опазване на обществения ред в Община Сопот (Решение №344, взето с поименно гласуване, с протокол №55 от редовно заседание на ОбС - Сопот, проведено на 19.06.2019 г. и частично изменена с Решение №350, взето с поименно гласуване, с протокол №56 от редовно заседание на ОбС - Сопот, проведено на 10.07.2019 г.) В Наредбата има обособен Раздел IV „Опазване и поддържане на околната среда на територията на община Сопот“, който определя и задължения на гражданите, етажните собствениности, бизнеса и обществените организации за поддържане на естетичен вид на населените места.

1.3.2 Основни изводи и препоръки

Община Сопот е обезпечена с нормативни и програмни документи на общинско ниво, които са актуални от гледна точка на действащите нормативни документи на национално ниво. Основното предизвикателство пред общината е липсата на регламентация относно начина на определяне на такса битови отпадъци въз основа на количеството образувани отпадъци. Препоръчва се извършване на документален анализ и експертиментално прилагане в малък мащаб, с цел определяне на най-справедлив и подходящ за общината модел за формиране на таксите. Основните параметри на изборния

модел следва да залегнат в Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите в община Сопот.

Също така, в Наредбата за принудително изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях на територията на Община Сопот, следва да се въведат последните изменения на ЗУО и Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали.

В изпълнение на задълженията на кмета на общината по чл.19 от ЗУО:

- Общината има разрешително за транспортиране на смесени битови отпадъци и самостоятелно извършва дейностите по събиране и извозване на събраните отпадъци до площадката на регионалното депо.

- Общината е сключила договор с „Екопак България“ АД за оползотворяване на отпадъци от опаковки;

- Общината е сключила договор с „Белезирев“, ЕИК: 115783655 (регистрирана площадка за събиране и действащо разрешително за транспортиране на МРО № 09-РД-00000287-01/17.12.2013 г.).

Заложените цели в предходната общинска програма за управление на отпадъците са изпълнени частично. Затрудненията произтичат основно от факта, че голяма част от мерките са най-общо формулирани и за тях не са определени целеви бюджет и възможни източници на финансиране).

1.4. АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА РЕГИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

1.4.1 Анализ на дейността на РСУО

Общината участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) Карлово. Към настоящия момент РСУО Карлово обхваща общините Карлово, Калояново, Хисаря и Сопот. През 2017 г. е взето решение за изключване от регионалната система на община Брезово.

В периода 2016-2020 г. община Сопот участва в работата на РСУО Карлово. Общото събрание на РСУО Карлово е разглеждало основно въпроси, свързани със следните направления, определени в чл. 26, ал. 1 от ЗУО⁸:

- **точка 4: определяне на отделните съоръжения за третиране на отпадъци, структурата и развитието на регионалната система за управление на отпадъци.**

Регионалната система включва регионално депо Карлово. На 26.04.2021 г. общото събрание на РСУО взима решение за използване на част от натрупаните средства от отчисленията по чл. 64 от ЗУО за изготвяне на проект за усвояване на пространството между първа и трета клетка на регионалното депо. Дадено е и съгласие общините – членове на регионалното сдружение да разходват натрупаните средства от отчисленията по чл. 64 от ЗУО съгласно изискванията на Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне на размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци. Взето е и решение за актуализиране на размера на обезпеченията по чл. 60 от ЗУО.

⁸ Решения на Общото събрание на РСУО Карлово (<https://www.karlovo.bg/section-62-content.html>)

Регионалната система разполага и със сепарираща инсталация, разположена до площадката на регионалното депо, гр. Карлово, собственост на община Карлово. Организацията на дейността се осъществява чрез сключване на договори с различни фирми и организации по оползотворяване за предаване на различните отпадъци, които могат да бъдат оползотворени и/или рециклирани. През 2016 г. са сключени договори между община Карлово и останалите общини за сепариране на смесени отпадъци от съществуващата инсталация. При разработване на Националната програма за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г. РСУО Карлово не е включена в списъка от Приложение 7 за изграждане на инсталации за предварително третиране, предвид съществуващата инсталация. Освен това следва да се има предвид, че през текущия програмен период Европейската комисия не насърчава по-нататъшното финансиране на такива инсталации, тъй като фокусът е най-вече върху изграждане и усъвършенстване на системите за разделно събиране на отпадъци при източника на тяхното образуване.

По проект по ОПОС 2007-2013 г. № 58231-C013 (приключил през 2015 г.) община Карлово има изготвен проект за изграждане на регионално съоръжение за третиране на строителните отпадъци от разрушаването на сгради. Инсталацията не е изградена до момента поради липса на финансови средства.

През 2016 г. общото събрание на РСУО Карлово взема решение за подаване проекти на общините в рамките на РСУО по конкурентна процедура по ОПОС за изграждане на компостиращи инсталации. Конкурентната процедура завърши без нито един одобрен проект и впоследствие е преобявена на принципа на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. В тази връзка през 2018 г. е взето решение за повторно кандидатстване по ОПОС 2014-2020 г. от община Карлово, в резултат на което са одобрени два проекта:

- Проект BG16M1OP002-2.005-0001-C04 „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци, вкл. осигуряване на необходимото оборудване и на съоръжения и техника за разделно събиране на зелени и биоразградими отпадъци“ за нуждите на Община Карлово“. Към 05.2022 г. проектът е на финален етап от своето изпълнение. Изградена е и предстои пускане в експлоатация на компостираща инсталация за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци с капацитет 6500 т/г на площ 20000 м² в м. Стара река, гр. Карлово. С решение на РИОСВ Пловдив № 09-РД 855-00/ 02.02.2022 г. община Карлово е регистрирана да извършва съответните дейности по третиране на отпадъци на площадката. Към момента е предвидено инсталацията да обслужва единствено населението на община Карлово, като са доставени и необходимите специализирани автомобили и контейнери.

- Проект BG16M1OP002-2.005-0017 „Проектиране и изграждане на компостиращи инсталации за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци, вкл. осигуряване на необходимото оборудване и на съоръжения и техника за разделно събиране на зелени и биоразградими отпадъци за нуждите на Община Хисаря“. Към 05.2022 г. проектът е на финален етап от своето изпълнение.

Останалите общини в региона не са предприели действия във връзка с постигане на целите относно биоразградими битови отпадъци.

- **точка 8: определяне на реда и начините за събиране и разпределение на дължимата цена от потребителите на системата (общините - членове на регионалното сдружение);**

- **точка 6: разпределението на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1.**

На 11.05.2016 г. общото събрание на регионалното сдружение е взело решение „всяка от общините – членове на сдружението да осигури самостоятелно изпълнението на целите по чл. 31, ал. 1, т. 2 на ЗУО“. Това решение не съответства напълно на законодателните изисквания, в т.ч.:

- На практика решението не определя разпределението на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите (което се изисква от чл. 26, ал. 1 на ЗУО);

- Решението не обхваща двете цели по чл. 31, ал. 1 (съгласно действащата тогава разпоредба на ЗУО), а само целта по т. 2, свързана с ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35% от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.;

На 10.11.2017 г. общото събрание на регионалното сдружение взима решение относно разпределение на задълженията между отделните общини по отношение на двете цели по чл. 31, ал. 1, т. 1 и т. 2 (съгласно действащата тогава разпоредба на ЗУО). Решението е взет въз основа на изготвен Анализ на необходимостта от изграждането на допълнителната инфраструктура както на ниво община, така и на ниво регион и Анализ за ефективност на централизиран или децентрализиран подход за изграждане на инфраструктурата за управление на отпадъците. Решава се да се обособят три площадки за компостиращи инсталации, Карлово, Хисаря и Калояново, обслужваща територията на съответните общини.

На 20.04.2018 г. общото събрание на регионалното сдружение прегласува разпределение на целите, въз основа на актуализираните анализи.

Следва да се анализира ефективността на децентрализирания подход, предвид незадоволителните резултати от изпълнението на поставените цели. При предстоящото разпределяне на задълженията във връзка с изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци (чл. 31, ал. 1, т. 3-6), в сила от 05.03.2021, е важно да вземат предвид всички възможности за прилагане на регионалния принцип за управление на отпадъците, вкл. съвместно изпълнение на целите и централизирани решения.

Общото събрание на РСУО Карлово не е взимало решения във връзка със следните съществени направления, определени в чл. 26, ал. 1 от ЗУО: приемане на инвестиционна програма за развитието на регионалната система за управление на отпадъците; осъществяване на контрола на експлоатацията на регионалната система за управление на отпадъците и дейността на избрания оператор/и.

1.4.2 Основни изводи и препоръки

Общото събрание на регионалното сдружение е взело решение относно разпределение на задълженията между отделните общини по отношение на двете цели по чл. 31, ал. 1, т. 1 и т. 2 (съгласно действащата тогава разпоредба на ЗУО), въз основа на изготвен анализ анализ на необходимостта от изграждането на допълнителната инфраструктура както на ниво община, така и на ниво регион за ефективност на централизиран или децентрализиран подход за изграждане на инфраструктурата за управление на отпадъците, като за биоразградимите отпадъци е избран децентрализиран подход.

Следва да се анализира ефективността на определения подход, предвид незадоволителните резултати от изпълнението на поставените цели. При предстоящото разпределяне на задълженията във връзка с изпълнение на целите за подготовка за

повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци (чл. 31, ал. 1, т. 3-6), в сила от 05.03.2021, следва да вземат предвид всички възможности за прилагане на регионалния принцип за управление на отпадъците, вкл. съвместно изпълнение на целите чрез централизирани решения.

За следващия програмен период се препоръчва разработване на регионална програма за управление на отпадъците, която да обхваща цялата регионална система. По този начин ще се постигне по-добра координация и ще се избегнат паралелните усилия на общините за извършване на анализ на общата инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците.

1.5. АНАЛИЗ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ, В Т.Ч. ПРИЛАГАНЕ НА КОНТРОЛНИТЕ ФУНКЦИИ СЪГЛАСНО НАЦИОНАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И МЕСТНИТЕ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

1.5.1 Функции за управление на отпадъците

Предмет на анализа е оценка на функциите на общината за управление на отпадъците (с акцент върху контролните функции) и тяхното съответствие на правомощията на кмета на общината. Правата и задълженията на кмета на общината във връзка с планиране, организиране и контрол върху дейностите по управление на отпадъците на територията на общината са определени в Глава втора от общинската Наредба по чл. 22 от ЗУО, както следва:

1. осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци да се обслужва от лица, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане;
2. осигурява съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
3. организира събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;
4. организира дейностите по почистването на улични платна, площи, алеи, парковете и други територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
5. отговаря за избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци.
6. организира събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на Община Сопот;
7. организира въвеждането на разделно събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
8. организира дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите по оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;

9. организира разделното събиране на опасните битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл. 13, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците /ЗУО/ и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;

10. организира въвеждането на разделно събиране и съхраняване на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определяне местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;

11. организира почистването от отпадъци на общинските пътища в съответствие с чл. 12 от ЗУО, а именно: почистване от отпадъци на пътя, земното платно, пътните съоръжения, обслужващите зони, крайпътните обслужващи комплекси и опорните пунктове за поддържане по смисъла на § 1, т. 1 – 3, 6, 9 и 10 от допълнителните разпоредби на Закона за пътищата и осигуряване на съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжения за тяхното третиране;

12. организира осигуряване на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др. във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;

13. организира провеждането на мероприятия за почистване и хигиенизиране на населените места с широко обществено участие;

14. поддържа регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на общината;

15. предотвратява изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организира почистването им;

16. осигурява информация на обществеността по т. 1 – 15 чрез интернет страницата на Община Сопот или друг подходящ начин.

Така изброените правомощия и задължения на кмета на общината са обезпечени чрез функциите на административните звена в общинската администрация. Разпределението на функциите в общинската администрация е ясно и няма припокриване на функции както в хоризонтален, така и във вертикален аспект.

Аналитичният преглед на основните и на спомагателните функции е извършен в следните направления:

Таблица № 13: Аналитичен преглед на функциите на общината във връзка с управление на битовите отпадъци

Функционално направление	Основни и спомагателни функции
Общинска политика за отпадъците - изготвяне на планови и нормативни документи в областта на управлението на отпадъците	Кметът на общината внася за одобрение от Общински съвет Сопот проектите на нормативни актове, планови документи, както и отчети по изпълнението им (вкл. програмата за управление на отпадъците). Разработването на нормативни актове, планови документи във връзка с битовите отпадъци и отчети от изпълнението им се координира от дирекция „Специализирана администрация“ (еколог).

	Проектите на нормативните актове се разработват основно от дирекция „Обща администрация“ (юрист и финансист). Поради оперативната ангажираност на вътрешните служители, разработването се подпомага от външни изпълнители (обичайна практика в администрацията).
Дейности, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на отпадъци	Водеща роля на дирекция „Специализирана администрация“ (еколог) при експертното и оперативно подпомагане участието на общината в РСУО; наблюдението и отчитането по изпълнявани разрешителни и договори във връзка с управление на отпадъците; събиране на изискуемата информация от задължените лица и поддържане на необходимите регистри и справки, осъществяване на контакт с граждани и фирми. Дирекция „Обща администрация“ (юрист) има водеща роля при подготовката на заявления, проектодоговори и др. документи, разработването на които изисква специфична правна експертиза.
Финансово обезпечаване - разработване на годишни план-сметки, определяне на годишните такси за свързаните с отпадъци услуги и други финансови документи.	Дирекция „Обща администрация“ (финансист) има водеща роля при разработване на годишни план-сметки, определяне на годишните такси за свързаните с отпадъци услуги и др. финансови документи.
Дейности по наблюдение и контрол - извършване на контрол и инспекции, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол, и координация с други органи, налагане на санкции	Отдел „Чистота“ към дирекция „Обща администрация“ (15 души) извършва текущо наблюдение и контрол на всички дейности във връзка с отпадъци на територията на общината, както и проверки по сигнали и жалби на граждани, свързани с управление на отпадъците. Въз основа на осъществения контрол кметът налага предвидените за съответните нарушения санкции. През последните години длъжностните лица, на които са възложени контролни функции (4 броя контрольори) са наложили общо 18 на брой актове (2016 г. – 2 бр.; 2019 г. – 3 бр., 2020 г. – 1 бр. и 2021 г. – 12 бр.).
Дейности за информиране и привличане на обществеността - обществени консултации и привличане на обществеността, информационно-разяснителни дейности и кампании.	Водеща роля има дирекция „Специализирана администрация“ (еколог). Могат да участват различни експерти от дирекция „Обща администрация“ (юрист и финансист).

1.5.2 Състояние на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци

Както е описано по-горе, функции във връзка с управление на отпадъците имат следните служители:

- Еколог от дирекция „Специализирана администрация“ („Природни ресурси, екология и земеделие“);
- Юрист от дирекция „Обща администрация“;
- Финансист от дирекция „Обща администрация“;
- Директори на двете дирекции (възлагане/съгласуване/ одобрение на задачи);
- 15 служители от отдел „Чистота“ към дирекция „Обща администрация“.

Всички отговорни експерти притежават нужната квалификация и познания за изпълнение на възложените функции. Следва да се обмисли възможността за определяне (назначаване) на служител, който да се занимава основно с управление на отпадъците. Преодолян е констатираният в предходната програма недостиг на контрольори по чистотата (към момента те са 4 на брой).

Всички експерти разполагат с необходимите кабинети и компютърно оборудване за изпълнение на задълженията си.

Продължава да е в сила констатираната в предходната програма липса на специализирани обучения (обмяна на опит) за експертите, отговорни за управлението на отпадъците. Необходимо е да бъдат отделяни средства за тази цел, предвид динамично изменяното приложимо законодателство, въз основа на което възникват и много нови задължения.

1.5.3 Изводи и препоръки

Функциите на общината покриват повечето правомощия на кмета във връзка с управление на отпадъците. На настоящия етап не са възложени функции относно биоразградимите и биоотпадъците, тъй като общината все още не е въвела система за разделно събиране и оползотворяване на този вид отпадъци.

Предвид мащаба на общината (две населени места; население под 10 000 души), човешкият ресурс като цяло е достатъчен за осъществяване на дейността по управлението на отпадъците. Необходимо е и подобряване на политиката за стимулиране развитието на експертите, вкл. предвиждане на средства за специализирано обучение.

Наличната информационно-техническа база е надеждна и организирана. Основното предизвикателство продължава да бъде материално-техническото обезпечаване на контролните дейности.

Основните препоръки за оптимизиране на функциите, организационната структура и професионалния капацитет на служителите за подобряване на управлението на отпадъците, са следните:

- Организиране на периодични обучения на отговорните служители за повишаване на професионалната им квалификация;
- Подобряване на материална база за изпълнение на контролни дейности;
- Оптимално използване на автомобилния парк на администрацията за целите на контролните функции на експерти.

1.6. АНАЛИЗ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

1.6.1 Описание на общинските депа в обхвата на анализа

Община Сопот използва регионалното депо за неопасни отпадъци на територията на гр. Карлово, ЕКАТТЕ: 36498, Местност: Стара Река. Площадката отстои на 3 км. южно от гр. Карлово, в посока – гр. Баня, върху незаливаема тераса на р. Стара река.

Депото представлява комплекс от геотехнически съоръжения, включващ подходящ път, стопански двор, в който са построени административно-стопанска сграда, КПП и автокантар (50т.), складове, дезинфекционен трап, навес-гараж, каломаслоуловител, пет броя клетки с дренажна система за инфилтрат, два броя ретензионни басейни, охранителен канал, газоотвеждаща система, три броя мониторингови кладенци за подземни води и ограда.

На депото се извършват дейности по обезвреждане чрез депониране, обозначени с код D5 (специално проектирани депа) на битови и производствени отпадъци, съвместими с типа и условията за експлоатация на съоръжението.

Отговорността за закриване, рекултивация и мониторинг на клетките със запълнен капацитет има собственикът на депото община Карлово. Всички общини в РСУО, които използват регионалното депо, отговарят финансово до рамера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.

Други площадки за обезвреждане на отпадъци/ нерегламентирани сметища

Като цяло в общината липсва подробна информация относно стари замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване. Не е наличен регистър на депата за отпадъци, в т. ч. закрити и рекултивирани и няма подробна информация относно предприети проучвания/ изготвени проекти за закриване рекултивация/ извършена рекултивация и последващ мониторинг на такива депа.

Съгласно стратегически и програмни документи за предходни периоди, в миналото е имало седем замърсени „регламентирани и нерегламентирани сметища“ с обща площ 94 д-ка, като най-голямото от тях, използвано дълги години за депониране на битовите отпадъци на населението на гр. Сопот и с. Анево, както и неопасните производствени отпадъци на "ВМЗ" ЕАД, на практика попада извън територията на общината⁹.

В актуалния Общ устройствен план на община Сопот от 2019 г. отново се възпроизвежда формулировката „регламентирани и нерегламентирани сметища“ („Наличните на територията на община Сопот регламентирани и нерегламентирани сметища крият рискове за качеството на почвения слой. Поради характера на компонентите на почвите замърсителите от отпадъчните води от сметищата се акумулират в тях и носят рискове от нарушаване на екологичното равновесие в повърхностните, а понякога и в по - дълбоките почвени слоеве“).

Същевременно в предходните Програма за опазване на околната среда и Програма за управление на отпадъците липсва конкретен анализ по темата. Предвид наличната информация на общинско и национално ниво относно подлежащи на закриване/ закрити

⁹ План за развитие на община Сопот

общински депа, които не отговарят на нормативните изисквания, може да направи извод, че на територията на община Сопот има едно закрито общинско депо за битови отпадъци, което не отговаря на нормативните изисквания (гр. Сопот, местност „Под селото“, плот № 00304), чиято експлоатация е прекратена със Заповед № РД-151/ 16.07.2009 г.

Що се отнася до **нерегламентираните сметища**, липсва подробна информация относно техния брой, площ, приблизителни количества и видове отпадъци, динамика на образуване и почистване. Въз основа на последните извършени огледи за наличие на нерегламентирани замърсявания (включително и на речните легла и прилежащите им територии), попадащи в землището на община Сопот, е налична следната актуална информация за замърсени терени (основно със строителни отпадъци, отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, пластмаси):

- местност „Кучук кория“ (по бреговете на р. Манастирска, до ж.п. линия);
- местност „Бозалан“ по бреговете на р. Манастирска, в дере в местност „Розите“;
- района на ж.к. Сарая (в близост до устието на р. Леевица);
- борова гора над яз. „Сопот-2“
- дере между мотописта и местност „Аса тепе“.

Ежегодно в план-сметките за сметосъбиране и сметоизвозване, община Сопот заделя средства за почистване на образувани замърсявания. Всяка година общината извършва почистване на локални замърсявания (през 2020 г. са извозени и депонирани 35 т., а през 2021 г. – 42 т. нерегламентирано изхвърлени отпадъци).

В общината са назначени 4 броя контролори по чистотата, които осъществяват ежедневен контрол за поддържане на чистота в града и предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за целта места. На нарушителите се съставят констативни протоколи с предписания за почистване и/или актове за установяване на административно нарушение. През последните години длъжностните лица, на които са възложени контролни функции са наложени общо 18 на брой актове (2016 г. – 2 бр.; 2019 г. – 3 бр., 2020 г. – 1 бр. и 2021 г. – 12 бр.).

Община Сопот инициира разяснителни кампании на местно ниво, свързани с предотвратяване образуването на замърсявания. Общината се включва активно и в национални инициативи, напр. „Да изчистим България за един ден“, които в последните години такива не са провеждани поради ограниченията, наложени във връзка с пандемията от Ковид-19.

Важно е да се отбележи, че от повече от десет години общината предоставя услуга по събиране на строителни отпадъци от ремонтни дейности от домакинствата в количество до 1 куб.м. Услугата е във връзка с изискване на ЗУО и цели улесняване на гражданите и предотвратяване на изхвърляне на този отпадъчен поток в контейнерите за битови отпадъци, както и на нерегламентирани места. Заявките се подават през седмицата, а самото извозване на отпадъците се извършва през последния работен ден от седмицата.

1.6.2 Изводи и препоръки

Общината следва да продължи да изпълнява определените в предходната програма превантивни мерки за предотвратяване и намаляване на риска от нерегламентирани замърсявания, вкл.:

- Идентифициране и описване на всички ключови места, където е възможно образуването на локални замърсявания;
- Поддържане на достатъчен брой контейнери;
- Ограничаване достъпа на автомобили до крайпътни дерета и места, там където е възможно, с цел да не се изхвърлят отпадъци с автомобили, каруци, камиони и др.;
- Подобряване на културата на населението, чрез разработване и прилагане на различни мерки, кампании, програми;
- Поддържане броя на длъжностните лица, на които са възложени контролни функции и правомощия за съставяне на актове за административни нарушения;
- Поддържане на поставените предупредителни знаци за забрана за изхвърляне на отпадъци на определени места;
- Ежегодно актуализиране и допълване на системите за организирано сметосъбиране и разделно събиране;
- Уведомяване на населението за начина и местата за изхвърляне на различните видове отпадъци.

1.7. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ВЪВЕДЕНИТЕ СХЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ПРИНЦИПА НА „ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ” И „ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА”

1.7.1 Изясняване на същността на принципите „Замърсителят плаща” и „Разширена отговорност на производителя” и приложението им в общината

Принципът „Замърсителят плаща” заложен в Договора за функционирането на Европейския съюз (чл. 191) се прилага в община Сопот за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на няколко групи МРО) и за отпадъци, подобни на битовите. Задължените лица заплащат такса битови отпадъци, с приходите от която се финансира функционирането на схемата.

Принципът „Разширена отговорност на производителя“ се прилага успешно по отношение на няколко групи МРО. При тази схема, лицата, пускащи на пазара продукти, които се превръщат в МРО, са задължени да постигат количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на МРО. Съгласно регистъра на ИАОС¹⁰, на територията на община Сопот това са основно лица, които пускат на пазара гуми.

1.7.2 Схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци

Потоците отпадъци на територията на община Сопот, за които се прилага схемата за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци, са както следва:

- Отпадъците от опаковки (хартия, метал, пластмаса и стъкло), съгласно сключен договор с „Екопак България“ АД за оползотворяване на отпадъци от опаковки;

¹⁰ Данни от ИАОС, Публични регистри и справки (<http://eea.government.bg/bg/nsmos/waste/registri-spravki>)

- Отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло (без отпадъци от опаковки) и други МРО (ЕЕО, батерии и акумулатори, масла и нефтопродукти, негодни за употреба гуми, ИУМПС), съгласно сключен договор с „Белезирев“, ЕИК: 115783655 (разрешително за транспортиране на МРО № 09-РД-00000287-01/17.12.2013 г.) на площадка с местонахождение: гр. Сопот, обл. Пловдив, общ. Сопот, местност "Малкия друм", ПИ № 68080.131.046, ПИ № 68080.131.47, ПИ № 68080.131.48 по КК на гр. Сопот, обща площ: 3347 кв. м.;

- Строителни отпадъци от ремонтни дейности и от разрушаване на сгради, образувани от домакинствата и други обекти в малки количества (съгласно разрешително на общината № 09-РД-00000549-05/19.08.2021 транспортирани до площадката на регионалното депо);

- Биоразградими отпадъци и биоотпадъци (към момента общината не е осигурила разделно събиране на този поток отпадъци, но има готовност за тяхното транспортиране съгласно разрешително № 09-РД-00000549-05/19.08.2021);

- Едрогабаритни отпадъци (Община Сопот все още не е изградила площадка за събиране на едрогабаритни отпадъци от домакинствата (заложено в предходната програма);

- Опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата и др. отпадъци, съгласно описания по-горе договор с фирма „Белезирев“.

Преди разглеждания период 2016-2020 г. разрешителни за извършване на дейности с отпадъци са били издадени на седем фирми, регистрирани в община Сопот (впоследствие изтекли и не подновени)¹¹:

ВАЗОВСКИ МАШИНОСТРОИТЕЛНИ ЗАВОДИ, ЕИК: 129007111 (№ 09-ДО-00000003-03/21.06.2005 г.)

КОМФОРТ - 2000, ЕИК: 040110013 (№ 09-ДО-00000430-00/16.06.2006 г.)

МИНЧЕВ - АВТО, ЕИК: 115098866 (№ 09-ДО-00000466-00/30.10.2006 г.)

РУФОВ - ДИМИТЪР НИКОЛОВ, ЕИК: 115830070 (№ 09-ДО-00000878-00/09.10.2009 г.)

АУТО - МАТЕВ, ЕИК: 200049825 (№ 09-ДО-00000898-00/30.11.2009 г.)

СЛАВИ 80 - НЕДКА КИСЕЛЯРСКА, ЕИК: 115864674 (№ 09-ДО-00000930-00/08.02.2010 г.)

ЯКИМО ПЕТРОЛ, ЕИК: 200757272 (№ 09-ДО-00000959-00/10.05.2010 г.)

В рамките на разглеждания период 2016-2020 г. разрешителни за извършване на дейности с отпадъци са издадени на три фирми, регистрирани в община Сопот:

ТРАНС МЕТАЛ СТРОЙ, ЕИК: 205478180 (№ 09-РД-00000677-00/06.08.2019г.);

ДОНАРЕКС, ЕИК: 115924609 (09-ДО-00000598-07/30.09.2019г.; 09-РД-03000083-04/ 28.08.2020г.);

БАКАЛОВИ ТРАНС, ЕИК: 115759367 (№ 09-РД-00000712-04/03.06.2020г.).

В периода 2016-2020 г. няма лица, регистрирани на територията на общината, които пускат на пазара батерии и акумулатори, електрическо и електронно оборудване, минерални или синтетични масла и полимерни торбички. Единствените МРО, събирани

¹¹ Данни от ИАОС, Публични регистри и справки (<http://eea.government.bg/bg/nsmos/waste/registri-spravki>)

чрез схемата „разширена отговорност на производителя“ са гуми. В разглеждания период фирмите с действащи разрешителни са между шест и десет на брой, както следва:

1440/18.03.2013 - ЕТ АНКО - ХРИСТО КУКОВ, ЕИК: 115198425

1457/18.03.2013 - ЕТ БОЛЕРО - ЯНКО БЕЛОВ, ЕИК: 825010939

1458/18.03.2013 - ЕТ АТАНАС ВАНГЕЛОВ НИКОЛОВ, ЕИК: 825023737

1460/18.03.2013 - ЕТ ОНАСИС - ГЕОРГИ БЕЛОВ, ЕИК: 825091784

1433/18.03.2013 - ТАЙРОН ИМПОРТ ЕКСПОРТ ООД, ЕИК: 115762107

1441/18.03.2013 - МОЛАРИ ЕООД, ЕИК: 200036201

1447/18.03.2013 - ЕТ МЕРЦ - ДИМИТЪР АТАНАСОВ, ЕИК: 115168898

1456/18.03.2013 - ЕТ МОЛАРОВ - ПАНАЙОТ КОСТОВ, ЕИК: 115122032

1462/18.03.2013 - ЕТ ЯНКО КОСТОВ, ЕИК: 115123077

1678/26.03.2013 - ДИМИТЪР ДИМОВ ЧОЛАКОВ ЕООД, ЕИК: 200574400

През разглеждания период има една фирма, регистрирана на територията на общината, извършваща дейности като търговец и/или брокер ДОНАРЕКС, ЕИК: 115924609 (разрешително № 948/12.07.2018 г.). Няма предходни (изтекли) разрешителни.

През разглеждания период има две действащи площадки за дейности с отпадъци от ОЧЦМ, ИУЕЕО, ИУМПС и НУБА:

БЕЛЕЗИРЕВ, ЕИК: 115783655 (разрешително № 09-РД-00000287-01/17.12.2013 г.)

ТРАНС МЕТАЛ СТРОЙ, ЕИК: 205478180 (разрешително № 09-РД-00000677-00/06.08.2019 г.)

Няма предходни (изтекли) разрешителни.

През разглеждания период няма производителите на отпадъци, които са престанали да бъдат отпадъци в случаите по чл. 5, ал. 2, от ЗУО и съгласно актовете на Европейската комисия, приети в съответствие с чл. 6, параграф 2 от Директива 2008/98/ЕО. Няма и лица, при чиито производствен процес дадено вещество или предмет се определя като страничен продукт.

1.7.3 Изводи и препоръки

Общината осигурява базовите елементи на системата за събиране, транспортиране и последващо третиране в инсталации и съоръжения на битовите отпадъци. Необходимо е да се положат усилия за определени потоци отпадъци, основно биоразградимите отпадъци, като на първо място се насърчи разделното събиране при източника на образуването им.

Следва да се създаде механизъм за изпълнение изискването на общинската наредба ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно получените от дейността им отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали на територията на обекта и да ги предават в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 22 ЗУО.

Следва регулярно да се събират данни относно количествата на всички потоци отпадъци, образувани на територията на община Сопот.

Необходимо е и да се засили контрола по изпълнението на изискванията на общинската наредба за управление на отпадъците, вкл. върху лицата, които имат задължения по схемата за „разширена отговорност на производителя“. Събираната информация следва да се оповестява на уебстраницата на общината, вкл.:

- регистри на площадки на територията на общината за безвъзмездно/ възмездно предаване на всеки поток МРО;
- списъци на лица на територията на общината с разрешителни за събиране и др. дейности за всеки поток МРО;
- годишни справки за количествата събрани/ третираны отпадъци за всеки поток МРО.

1.8. АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Предмет на анализа е инфраструктурата за управление на битовите отпадъци и на утайките от ГПСОВ, тъй като управлението на тези потоци отпадъци са от компетенциите на общините. Включен е и анализ на инфраструктурата за третиране на отпадъци от строителство и разрушаване (ОСР), тъй като управлението макар и на малка част от този поток отпадъци – от ремонтна дейност на домакинствата - е също от компетенциите на местните власти, а от друга страна, общината като възложител на строителни дейности и на дейности по разрушаване на сгради е също генератор на ОСР.

При осъществяването на анализа на инфраструктурата са взети предвид анализите на отпадъците и прогнозите за отпадъците и е направена съпоставка на капацитета на съответната инфраструктура и прогнозата за количествата отпадъци по видове.

При анализа на обезпечеността с необходимата инфраструктура за битови отпадъци и препоръките за мерки, които трябва да се предприемат в бъдеще относно инфраструктурата, е взето предвид нормативното изискване, че кметовете на общини трябва да предприемат действия за осигуряване на необходимата инфраструктура най-малко три години преди изтичане на експлоатационния период на съответното депо, клетка на депо или инсталация.

1.8.1. Инфраструктура за битови отпадъци

Анализът на инфраструктурата за управление на битовите отпадъци е направен относно двата основни компонента на инфраструктурата:

- Площадки, съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци;
- Съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци

Описано е развитието на инфраструктурата за третиране на битовите отпадъци, както и основните технически характеристики и капацитет на инфраструктурата за третиране на битови отпадъци.

Депо/депа за депониране на битовите отпадъци

Община Сопот използва регионалното депо за неопасни отпадъци на територията на гр. Карлово, ЕКАТТЕ: 36498, Местност: Стара Река. Площадката отстои на 3 км. южно от гр. Карлово, в посока – гр. Баня, върху незаливаема тераса на р. Стара река.

Депото представлява комплекс от геотехнически съоръжения, включващ подходящ път, стопански двор, в който са построени административно-стопанска сграда, КПП и автокантар (50т.), складове, дезинфекционен трап, навес-гараж, каломаслоуловител, пет броя клетки с дренажна система за инфилтрат, два броя ретензионни басейни, охранителен канал, газоотвеждаща система, три броя мониторингови кладенци за подземни води и ограда.

На депото се извършват дейности по обезвреждане чрез депониране, обозначени с код D5 (специално проектирани депа) на битови и производствени отпадъци, съвместими с типа и условията за експлоатация на съоръжението.

Депото е регионално и се ползва от всички общини, които членуват в РСУО. В рамките на разглеждания период РСУО Карлово обхваща общините Карлово, Калояново, Хисаря, Сопот и Брезово, като през 2017 г. е взето решение за изключване от регионалната система на община Брезово.

Депото е изградено по европейски проект и функционира от 2008 г. (КР № 347 – Н0/2008 г.). Проектният и свободен капацитет на всички изградени клетки са представени на Таблица № 14 по-долу:

Таблица № 14: Капацитет на Регионално депо за неопасни отпадъци на Община Карлово

Инсталация (позиция на дейността по Приложение № 4 от ЗООС – т.5.4.)	Капацитет [t/24h]		Свободен капацитет в капацитет в края на 2019 г.	
	КР	2015 г.	Капацитет по КР	Свободен капацитет в края на 2019 г. ¹²
Регионално депо за неопасни отпадъци на Община Карлово, включващо:	96.15	66.15	587255	151894.73
Клетка 1			84799	10509.04
Клетка 2			84741	1715.97
Клетка 3	96.15	60.51	125556	54636.60
Клетка 4			140177	32529.43
Клетка 5	96.15	5.63	151981	52503.68

Депото се предоставя за стопанисване и управление.

Избраната технология на депониране се осъществява посредством уплътняването на отпадъците с булдозер и последващото им запръстяване с пръст или инертни материали. Депонирането и обезвреждането на отпадъците се извършва по приетата в проекта и одобрена технология включваща следните дейности:

- изграждане на клетки с височина 1.5 м;

¹² Данни от ИАОС, Годишни доклади по околна среда на операторите, последен наличен доклад по КР за 2019 г. (<http://eea.government.bg/bg/r-r/r-kpkz/godishni-dokladi-14/index>)

- разстилане отпадъците на пластове;
- уплътняване на отпадъците с булдозер;
- запръстяване на отпадъците с почвен слой с дебелина 30 см.;
- уплътняване на отпадъка и запръстващия слой.

Запръстяването се извършва в срок 24 часа след разтоварването на отпадъците. На терен на депото операторът осигурява запас от пръст или инертни материали достатъчен за запръстяване на отпадъците поне за три дни. В случай, че отпадъците не бъдат своевременно запръстени, те се обработват с инсектицидни препарати, не по-късно от 48 часа след депонирането им на депото.

За определяне на политиките по управление на отпадъците и за изграждане на отделните системи за разделното им събиране и намаляване на количествата на депонираните отпадъци е необходимо да се проследи количеството на образуваните отпадъци през годините и да се определи тяхното третиране.

В следващата таблица е показано количеството на постъпилите за депониране смесени отпадъци на регионалното депо в разглеждания период. Най-високите стойности отбелязани през 2018 г., се дължат на акции за почистване на нерегламентирани сметища от общините в региона.

Таблица № 15: Количеството на постъпилите за депониране смесени отпадъци на регионалното депо

КОЛИЧЕСТВОТО НА ПОСТЪПИЛИТЕ ЗА ДЕПОНИРАНЕ СМЕСЕНИ ОТПАДЪЦИ НА РЕГИОНАЛНОТО ДЕПО					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Количество събрани смесени битови отпадъци, т.	32452.92	28312.11	33039.54	24144.72	Няма данни

По последни данни (общото събрание на РСУО от 26.04.2021 г.) делът на депонираните отпадъци от общините в региона е както следва:

Таблица № 16: Дял в депонираните отпадъци през последните години от експлоатацията на регионалното депо

ДЯЛ В ДЕПОНИРАНИТЕ ОТПАДЪЦИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ ОТ ЕКСПЛОАТАЦИЯТА НА РЕГИОНАЛНОТО ДЕПО	
Община	Дял, %
Карлово	51%
Сопот	17%
Хисаря	18%
Калояново	14%

От началото на експлоатацията на депото през 2008 г. до момента негов оператор е Община Карлово.

Свободният капацитет до края на 2019 г. е 151894.73 т. Средно годишното количество на депонираните отпадъци от общините, както и от фирмите, депониращи производствени отпадъци е около 30 000 тона.

Съгласно условията поставени с КР № 347– НО/2008г., регионалното депо може да приема на територията на площадката отпадъци с определени кодове, съгласно Наредба №2 от 23.07.2014 г. за класификация на отпадъците, в общо количество до 30 000 тона/година, с цел тяхното обезвреждане (D 5 - специално проектирани депа). Изрично са изключени следните кодове отпадъци: течни отпадъци; - отпадъци, определени с Наредба №2/23.07.2004г. за класификация на отпадъците като експлозивни, корозивни, оксидиращи, леснозапалими или запалими; болнични и други клинични отпадъци от хуманното и ветеринарното здравеопазване и/или свързана с тях изследователска дейност, които с Наредба №2 за класификация на отпадъците са класифицирани като инфекциозни; излезли от употреба гуми, с изключение на велосипедни гуми и гуми с външен диаметър над 1400 мм, в т.ч. цели гуми - без тези, които се влагат като материал в строителството на депа; нарязани гуми; отпадъци, които не удовлетворяват критериите за приемане на отпадъци на депа, съгласно приложение № 1 на Наредба № 6/27.08.2013г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Отпадъците се приемат на депото след предварително уточнен график, въз основа на сключен договор между оператора, Община Карлово и притежателя на отпадъците. При сключване на договора или най- късно до първата доставка на отпадъците, притежателите са длъжни да предоставят на оператора документ, утвърден от контролните органи за основно охарактеризиране на отпадъците в съответствие с т.1.1., Раздел 1, Част I на Приложение № 1 от Наредба № 6/27.08.2013г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци. Необходимо е и представяне на Работен лист за класификация на отпадъците, утвърден от Регионалната инспекция по околна среда и води Пловдив. При изрядност на всички документи, отпадъците се приемат на депото, като на място се прави оглед и сравнение на отпадъците с описанието в документацията, след което се измерва тяхното тегло на електронна везна и данните се записват в отчетна книга оформена по реда на Наредба №2 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичните регистри.

Със въвеждането на системата за разделно събиране на отпадъците от опаковки се наблюдава тенденция към намаляване на количествата депонирани отпадъци на регионалното депо.

На 26.04.2021 г. общото събрание на РСУО взема решение за използване на част от натрупаните средства от отчисленията по чл. 64 от ЗУО за изготвяне на проект за усвояване на пространството между първа и трета клетка на регионалното депо.

- Инсталации за биоразградими и за биоотпадъци

В периода 2016-2020 г. общината не е започнала да прилага изискванията и да работи за изпълнение на целите, свързани с управление на биоразградими отпадъци, като по отношение на тези потоци отпадъци е препоръчително да се предприемат мерки на ниво РСУО.

Съгласно разработения през 2018 г. „Анализ на необходимостта от изграждане на допълнителна инфраструктура и анализ за ефективност на централизиран или децентрализиран подход за изграждане на инфраструктура за управление на отпадъците в регионално сдружение Карлово“ и разгледаните варианти за централизиран или децентрализиран подход, предвид готовността за изграждане на допълнителна инфраструктура, както и необходимите минимални количества, е необходимо да бъде приложен варианта „децентрализиран подход“, при който се предвижда изграждане на инфраструктура за управление на отпадъците, на територията на общините Карлово, Хисаря и Калояново.

Подходът "децентрализирано компостиране на разделно събрани биоотпадъци" се характеризира с достигане на целите за оползотворяване на биоотпадъците за всяко РСУО според чл. 8, ал. 1 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците и третиране на биоразградимите отпадъци. Общините от РСУО Карлово са наясно, че количествата биоотпадъци, третирани чрез домашно компостиране, за което също са предвидени инвестиции, съгласно ПУО, не се считат за оползотворени биоотпадъци, а се третират като предотвратени отпадъци по смисъла на ЗУО.

Целите, свързани с компостиране/ анаеробно разграждане, се постигат чрез изграждането на няколко инсталации в РСУО. Към 05.2022 г. са изградени и предстои пускане в експлоатация на инсталациите на община Карлово и община Хисаря.

- Инсталации за предварително третиране/сепариране, сортиране и други за битови отпадъци

Инсталацията, на която се третират отпадъците на Община Сопот се намира в Непосредствена близост до регионалното депо. Същата се предоставя на договорни отношения за експлоатация. През 2016 г. са сключени договори между община Карлово и останалите общини от РСУО за сепариране на смесени отпадъци от съществуващата инсталация.

Пристигналите на площадката за предварително третиране на отпадъци автомобили със смесени битови отпадъци се измерват на автокантар, разположен на входа на площадката, след което се разтоварват в отсек за постъпващи отпадъци. След това се извършва първоначална инспекция, като се отделят едрогабаритни и други неподлежащи на рециклиране отпадъци, които се събират в контейнери и се извозват на депото за обезвреждане. Технологичният процес се основава на принципа на позитивното отсортиране - от общият поток да се отнемат само оползотворимите суровини - фолия, хартия, пластмаси, метали.

Инсталацията се състои от няколко сектора – входящ сектор, сепариране, бункерно пространство и балиране. Входящият сектор е отделен от площадката за постъпващи отпадъци с цел предпазване на съоръженията от замърсяване и повреждане и се състои от транспортъри. Отпадъците се зареждат в бункер посредством кошов товарач и върху транспортъра се извършва втора инспекция.

Отпадъците се извеждат с наклонен транспортър и се прехвърлят върху хоризонтален лентов транспортър за сепариране, който влиза в кабината за сепариране. Тя е затворено помещение, с естествено и изкуствено осветление и климатизация. В нея се извършва основната дейност по сепарирането на отпадъка - от двете страни на преминаващия транспортър са обособени работни места за ръчно отделяне и разделяне по видове на оползотворимите отпадъци: минимум пластмаси, хартия, PET бутилки, метали, RDF /калорични отпадъци за изгаряне с оползотворяване на енергията/.

След това суровините се отвеждат до хидравлична преса за балиране, която оформя бали, като връзването им става автоматично. Балите излизат от пресата в пространството на депото за бали, където се подреждат посредством газокар. От там се изнасят и складира в склад за бали, от където се извозват към крайни предприятия за оползотворяване при натрупването на достатъчно количество.

Остатъците от неоползотворими отпадъци се събират в контейнер, в който след напълването му се извозват до регионалното депо за крайно обезвреждане.

Съгласно условията на договора, Изпълнителят следва да отсортира и да предаде за оползотворяване минимум 10% отпадъци спрямо входа от общото тегловно количество твърд битов неопасен отпадък, за съответния период, доставен от община Сопот.

Видовете суровини от отсортирания отпадък са хартия, пластмаси, фолия и други видове полимерни материали, метали и др. подобни.

Задължение на избрания изпълнител е цялостно организиране по експлоатацията и поддръжката на инсталацията, включително осигуряване на работници и поддържаща техника. Организацията и разходите за транспортиране на отпадъците до сепариращата инсталация и за транспортиране и предаване за обезвреждане на останалите след сепариране отпадъци са за сметка на Възложителя.

Препоръчително е надграждане на съоръжението с цел повишаване на неговата ефективност. За съжаление, при разработване на Националната програма за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г. РСУО Карлово не е включена в списъка от Приложение 7 за изграждане на инсталации за предварително третиране, предвид съществуващата инсталация. През новия програмен период Европейската комисия не насърчава по-нататъшното финансиране на такива инсталации, тъй като фокусът е най-вече върху изграждане и усъвършенстване на системите за разделно събиране на отпадъци при източника на тяхното образуване.

- Пунктове за изкупуване на битови отпадъци от хартия и картон, метал пластмаса и стъкло;

- Площадки/места за предаване на ИУЕЕО, излезли от употреба гуми, негодни за употреба акумулатори, отработени масла, включени в системата на организации за оползотворяване на МРО или индивидуално изпълняващи цели за МРО;

- Инфраструктура за разделно събиране на опасни отпадъци от бита

В разглеждания период функционира основно площадка с местонахождение: гр. Сопот, обл. Пловдив, общ. Сопот, местност "Малкия друм", ПИ № 68080.131.046, ПИ № 68080.131.47, ПИ № 68080.131.48 по КК на гр. Сопот, обща площ: 3347 кв. м., за предаване вкл. на отпадъци от хартия и картон, метал пластмаса и стъкло (без опаковки), ИУЕЕО, батерии и акумулатори, масла и нефтопродукти, негодни за употреба гуми, ИУМПС (сключен договор с „Белезирев“, ЕИК: 115783655, разрешително за транспортиране на други МРО № 09-РД-00000287-01/17.12.2013 г.)

Общината е определила технически изисквания към пунктовете и поддържа публичен регистър за тези пунктове, съгласно разпоредбите на ЗУО.

Осигурени са контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки, вкл. хартия и картон, метал, пластмаса стъкло. Към 31.12.2021 г. системата за разделно събиране на отпадъци е изградена със стилопластмасови и пластмасови сини, жълти и

зелени контейнери тип „Иглу” с общ обем на разположените контейнери в точка от 4 500 литра, както следва:

- сини контейнери тип „Иглу” с обем 1 500 л;
- жълти контейнери тип „Иглу” с обем 1 500 л;
- зелени контейнери тип „Иглу” с обем 1 500 л.

Съгласно чл. 24 от Наредбата за опаковки и отпадъци от опаковки (НООО), на всеки 350 жители в Община Сопот по настоящ адрес се осигурява една трицветна точка, с минимален обем на разположените контейнери от 3 300 л, като за посочените населени места се предвиждат 27 точки по 4 500 литра или общо 80 контейнера. Покритието на населението от една трицветна „точка” ще се променя с всяко изменение на условията за изграждане на системи за разделно събиране, съгласувани на национално ниво с МОСВ,

Разпределението на контейнерите по населени места към 31.12.2021 г. е следното:

- гр. Сопот — 23 сини, 24 жълти и 24 зелени контейнера;
- с. Анево — 3 сини, 3 жълти и 3 зелени контейнера.

Общият обем на разположените съдове възлиза на 120 000 литра, което е в съответствие с минималните критерии по чл. 23 и при спазване изискванията по чл. 24 на НООО.¹³

Не са осигурени контейнери за разделно събиране на други битови отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса стъкло.

- Съдове за фамилно компостиране на градински отпадъци

В населените места на общината не е предоставяна на домакинствата такава инфраструктура. Не са правени проучвания и общината все още няма яснота по какъв начин ще се справи с постигане на целите за биоотпадъците и биоразградимите битови отпадъци и трябва да се предприемат мерки за извършване на съответните проучвания.

- Инфраструктура за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци

В рамките на разглеждания период община Сопот е обезпечена с необходимите съдове за събиране и извозване на битовите отпадъци от населените места, както следва:

- гр. Сопот: 757 контейнера ти „Мева“ (метални контейнери с обем 110 л.); 245 контейнера тип „Бобър“; 4 контейнера тип „Лодка“;
- с. Анево: 114 контейнера ти „Мева“; 20 контейнера тип „Бобър“; 2 контейнера тип „Лодка“.

Общината извършва самостоятелно услугите по събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци и съдовете за събиране и извозване на смесените битови отпадъци са общинска собственост. Капацитетът и състоянието на съдовете за събиране и извозване на смесените битови отпадъци отговарят на нуждите на общината, като се вземе предвид информацията за образуваните смесени битови отпадъци.

- Съдове и транспортни средства за събиране на отпадъци от сгурия и пепел

¹³ Програма за развиване на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки в цветни контейнери на територията на община Сопот за 2022 - 2024 г.

Образуването на този вид отпадък през зимния сезон допринася за образуването и депонирането на битови отпадъци. Морфологичният анализ на отпадъците, извършен на национално ниво, вкл. за всички общини, показва необходимост от анализ на този вид инфраструктура.

- Контейнери и транспортни средства за разделно събиране на отпадъци от текстил и обувки

Въпреки че изискването за разделно събиране на отпадъците от текстил и обувки все още не е влязло в сила, в разглеждания период община Сопот планира въвеждане на такива система. Към 05.2022 г. има сключен договор за събиране и оползотворяване на текстилни отпадъци между общината и организация за оползотворяване на този поток отпадъци.

- Контейнери и транспортни средства за разделно събиране на зелени и хранителни биоотпадъци

Все още не са осигурени контейнери и транспортни средства за разделно събиране на зелени и биоразградими отпадъци. Общината следва да предприеме необходимите действия за обезпечаване на такава инфраструктура, която е добре да обхване и хранителните отпадъци, за които се очаква определяне на цели за държавите-членки на ЕС.

1.8.2. Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване

Към момента РСУО не разполага с инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване. В района няма действащи депа и инсталации за третиране на строителни отпадъци.

Липсва инфраструктура за третиране и оползотворяване на строителни отпадъци. Изграждането на такава не е задължително, но би подпомогнало изпълнението на изискванията за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, както и изискванията за влагане на все повече рециклирани материали в строителството на сгради, пътища и т.н. Община Карлово има изготвен проект за изграждане на площадка за третирането на тези отпадъци, но не може да я реализира поради необходимостта от големи финансови средства. Разчита се на привличането на частни инвеститори, които да я изградят и експлоатират.

1.8.3. Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ГПСОВ

Обработката на утайките на ПСОВ - Сопот включва аеробно стабилизиране, обезводняване, обеззаразяване и временно съхранение на обезводнени утайки на бетонова площадка с дренажен канал с площ 660м². На процеса на компостиране и вермикомпостиране се подлага цялото генерирано количество утайки с код 19 08 05, което е в размер около 300 т. годишно. На края на процеса се получава около 150 т. хумусен продукт, за година покриващ изискванията за „компост“/ „органичен почвен подобрител“ съгласно Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., обн. ДВ. бр.11 от 31.01.2017 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 2 от 08.01.2021 г.

1.8.4. Други инсталации и съоръжения за третиране на отпадъци

На територията на общината са констатирани сериозни проблеми с производствени или други отпадъци по смисъла на ЗУО, които представляват сериозен проблем за общината.

1.8.5. Основни изводи и препоръки

Общината е изградила ефективна система за организирано сметосъбиране във всичките си населени места, чрез разполагане на контейнери. Съдовете се подменят и допълват ежегодно. Осигурена е специализирана техника за обслужването им, което се извършва от общината.

Общината ползва регионално депо за депониране на отпадъците си. Депонирането е последен процес в наложената в ЗУО йерархия при управлението на отпадъците, която се спазва. Община Сопот ползва изградената инсталация за сепариране на отпадъци, собственост на община Карлово. Инсталацията има нужда от надграждане, а сортирането на смесено събран битов отпадък не е ефективно решение за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване, заложи в ЗУО. Регионалната система не разполага с инфраструктура за третиране на различни видове отпадъци, освен сепариране, като организацията на дейността се осъществява чрез сключване на договори с фирми и организации по оползотворяване за предаване на различните отпадъци, които могат да бъдат оползотворени и/или рециклирани.

Изградена е система за разделно събиране на отпадъците от опаковки (хартия, пластмаса, стъкло и метал). В града има една основна площадка за предаване на масово разпространени отпадъци от хартия и картон, метал пластмаса и стъкло, както и други масово разпространени и опасни отпадъци. Необходимо е общината да изисква информация относно количествата на събираните отпадъци.

В общината липсва инфраструктура за третиране на биоразградими отпадъци и към 05.2022 г. не са предприети мерки за осигуряване на такава. През 2018 г. РСУО Карлово приема „децентрализиран“ подход към изпълнение на целите за ограничаване количествата на депонираните биоразградими отпадъци. Предвид възприетия подход, е необходимо община Сопот да предприеме мерки за анализиране на този поток отпадъци на нейната територия и да избере ефективно решение за оползотворяването им. Необходимо е осигуряване на инфраструктура за разделно събиране на растителни и биоразградими отпадъци (специализирани автомобили за събирането и извозването им, контейнери за събиране и съхранение), както и изграждане на съответните съоръжения. Възможно е да се анализира опита от прилагане на децентрализиран подход в други общини в Р България, напр. община Севлиево (проект по ОПОС 2014-2020 г. BG16M1OP002-2.007-0001-C02 „Прилагане на децентрализиран модел за управление на био-отпадъците в общините Севлиево, Дряново и Сухиндол, включително изграждане на необходимата техническа инфраструктура – система за разделно събиране и съоръжение за рециклиране на събраните био-отпадъци“).

Предвид очакваното определяне на цели за оползотворяване на хранителните отпадъци за държавите-членки на ЕС, общината следва да анализира възможностите за включване на този поток отпадъци при анализиране на най-ефективното решение за оползотворяване на биоразградимите отпадъци.

В Общината няма разработени и въведени в действие проекти за домашно/фамилно компостиране на растителни и биоразградими отпадъци. Препоръчително е общината да подпомогне организирането на такива схеми, като следва да се има предвид

че количествата събрани от тях се считат за отпадъци, чието образуване е предотвратено, а не за оползотворени биоразградими отпадъци. Предвид очакваното определяне на цели за предотвратяване на хранителните отпадъци за държавите-членки на ЕС, общината следва да анализира възможностите за включване на този поток отпадъци в такива схеми.

Липсва инфраструктура за третиране и оползотворяване на строителни отпадъци. Изграждането на такава не е задължително, но би подпомогнало изпълнението на изискванията за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, както и изискванията за влагане на все повече рециклирани материали в строителството на сгради, пътища и т.н. Община Карлово има изготвен проект за изграждане на площадка за третирането на тези отпадъци, но не може да я реализира поради необходимостта от големи финансови средства. Разчита се на привличането на частни инвеститори.

Заключението е, че осигурената инфраструктура не е напълно достатъчна за третиране на отпадъците на територията на общината и за постигане на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, поставени пред местните власти. Необходима е допълнителна инфраструктура за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, основно биоразградими отпадъци.

1.9. АНАЛИЗ НА ПРИЛОЖЕНИТЕ МЕРКИ И СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРАКТИКИ ПО ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

В рамките на разглеждания период 2016-2020 г. основната установена практика по предотвратяване образуването на битови отпадъци на територията на община Сопот е повишаване на осведомеността на гражданите и фирмите относно йерархията за управление на отпадъците. В програмата за предходния период не са определени целеви средства за провеждане на мащабна целенасочена и дългосрочна кампания, така че общината е извършавала по-скоро отделни информационни събития и инициативи.

Извършеният преглед на нормативните актове и изпълнените проекти на местно ниво показва, че общината не е планирала и прилагала нарочни административни мерки за стимулиране на физическите и юридическите лица да прилагат предотвратяване на отпадъците.

1.9.1 Приложени мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците

Мерките и проектите по предотвратяване на отпадъците са сравнително нови за общините в Р България. В предходната програма за управление на отпадъците общината е отделила внимание на темата. Първата цел на тази програма е „Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване“. Релевантните мерки в „Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци“ са свързани основно с информиране на гражданите и бизнеса на територията на общината (чрез информационни кампании, вкл. уебстраницата на общината). Трудно е да се отчете изпълнението, тъй като голяма част от мерките са най-общо формулирани (пожелателни) и за тях не са определени целеви бюджет и възможни източници на финансиране. Обективният индикатор за постигането на целта е отчетената норма на натрупване на битови отпадъци на жител на година, чийто стойности са приемливи в сравнение със средното за Р България и ЕС.

1.9.2. Основни изводи и препоръки

Предотвратяването на образуването на битовите отпадъци има най-висок приоритет в йерархията за управление на отпадъците съгласно действащото законодателство на ЕС и Р България. В разглеждания период приложените в общината мерки за предотвратяване на отпадъците са по-скоро ограничени. Необходимо е община Сопот да възприеме цялостен и ситематичен подход към предотвратяване на отпадъците, вкл. прилагане на икономически инструменти и стимули, които са разгледани подробно в следващия раздел от програмата.

1.10. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И ЕФЕКТИВНОСТТА ОТ ДЕЙСТВИЕТО ИМ

1.10.1 Икономически инструменти и стимули в сектора на управлението на отпадъците

В съответствие с Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите в Община Сопот, през разглеждания период 2016-2020 г. таксите за битови отпадъци за сметосъбиране и сметоизвозване и обезвреждане на битови отпадъци в депо или други съоръжения са определени пропорционално върху основа - данъчната оценка на имотите, определена по реда на чл.20 и чл.21 от ЗМДТ и/или върху по голямата от двете величини: отчетна стойност и данъчна оценка на имота.

Анализ на приходите от такса битови отпадъци

Разгледани са следните показатели:

- Приходи от такса битови отпадъци – общо приходи, на жител и на тон образувани битови отпадъци, сравнение по тези показатели със средното за страната и с други сходни общини (по данни анализите в НПУО 2021-2028г.); поносимост на такса битови отпадъци за населението (като се имат предвид данните от анализите в НПУО 2021-2028г.);

- Динамика и относителен дял на приходите от такса битови отпадъци в общите приходи от такси на общината и в общите бюджетни приходи на общината; сравнение със средното за страната ниво по тези показатели, посочено в анализите в НПУО 2021-2028г.;

Няма информация относно структурата на приходите от такса битови отпадъци – от физически и юридически лица, тенденциите и сравнение със средното за страната или с други общини от съответната категория (големи, средни, малки по данни от анализите в НПУО 2021-2028г.). Поради това не е изследвана таксата за количествата отпадъци, образувани от домакинствата и от юридическите лица, вкл. сравнения със средното за страната и по групи общини (от анализите в НПУО 2021-2028г.).

Анализът по описаните по-горе приходните показатели показва сравнително по-ниски нива в община Сопот спрямо средните за Р България, както и спрямо сходни общини (с население под 10000 души). Същевременно, прави впечатление, че приходите от такса битови отпадъци в община Сопот представляват по-голям дял от общите приходи от такси, както от общите общински приходи (отново в сравнение със средното за Р България и сходни общини в страната).

Таблица № 17: Приходни показатели, свързани с такса битови отпадъци

ОБЩО ПРИХОДИ ОТ ТАКСА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ, ЛВ.					
	2016	2017	2018	2019	2020
Община Сопот	428570	361077	675279	648968	646777
Р България (1)	55301100 0	56180200 0	542941000	612900000	63679400 0
ПРИХОДИ ОТ ТАКСА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ НА ЖИТЕЛ, ЛВ.					
	2016	2017	2018	2019	2020
Община Сопот	46.07	46.36	46.58	46.70	47.11
Р България (1)	77.87	79.69	77.56	88.17	92.07
Общини под 1000 души (2)	48.23	52.42	56.56		
ПРИХОДИ ОТ ТАКСА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ НА ТОН ОБРАЗОВАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ, ЛВ.					
	2016	2017	2018	2019	2020
Община Сопот	117.42	90.43	133.22	136.62	148.34
Р България (1)	191.95	182.40	189.71	215.96	225.33
Общини под 1000 души (2)	166.51	176.54	200.00		
ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ НА ПРИХОДИТЕ ОТ ТБО В ОБЩИТЕ ПРИХОДИ ОТ ТАКСИ, %					
	2016	2017	2018	2019	2020
Община Сопот	63.32%	47.68%	89.37%	84.66%	87.41%
ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ НА ПРИХОДИТЕ ОТ ТБО В ОБЩИТЕ ПРИХОДИ НА ОБЩИНАТА, %					
	2016	2017	2018	2019	2020
Община Сопот	22.04%	20.30%	18.03%	16.78%	28.94%
Р България (1)	9.50%	8.90%	8.10%		

(1) данни от НСИ

(<https://nsi.bg/bg/content/2564/%D0%B1%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BE%D1%82%D0%BF%D0%B0%D0%B4%D1%8A%D1%86%D0%B8-%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%BE%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0>)

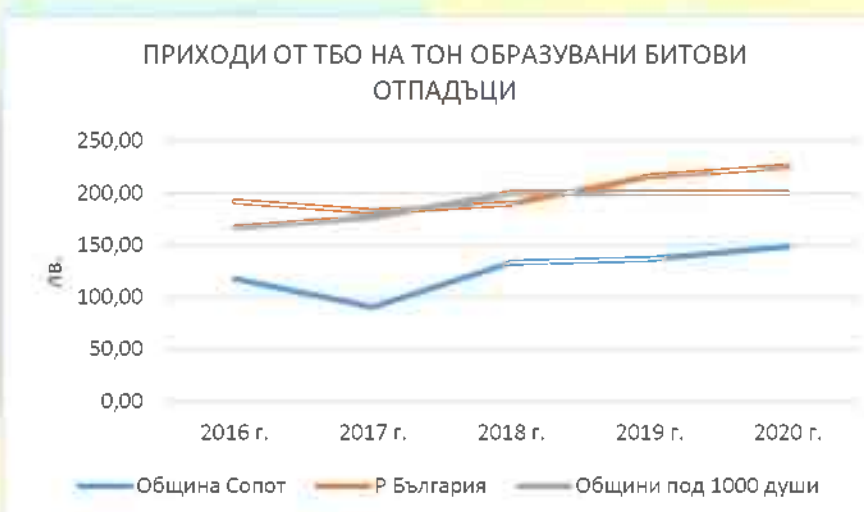
(2) Данни от НПУО

(<https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tinv/%D0%A3%D0%9E%D0%9E%D0%9F/%D0%9D%D0%9F%D0%A3%D0%9E-2021-2028/1.10.%20Ikonicheski%20instrumenti%2008%2006%202021.pdf>)

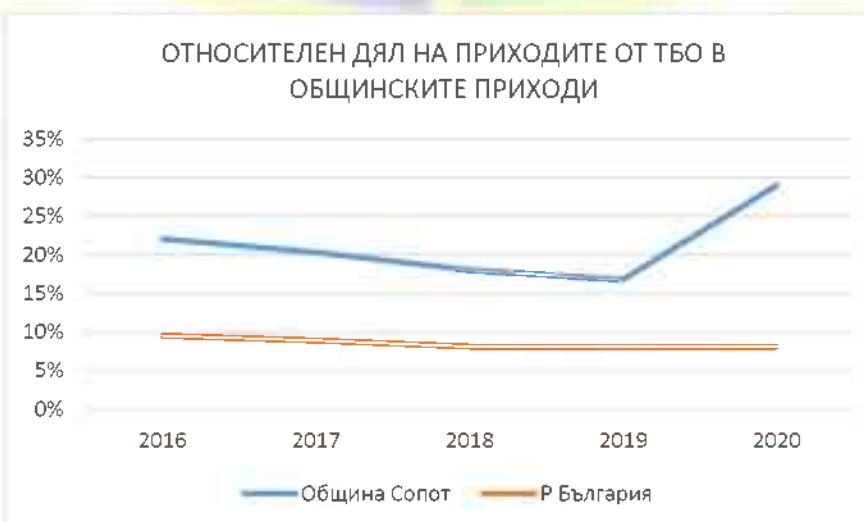
Графика № 5: Приходи от такса битови отпадъци на жител

Графика № 6: Приходи от такса битови отпадъци на тон образувани отпадъци

Графика № 7: Относителен дял на приходите от ТБО от общинските приходи

Поносимост на такса битови отпадъци

При определянето на нивото на таксата за населението е спазено изискването за таван на поносимост. Съгласно указанията в НПУО 2021-2028 г., таванът на поносимост за разходите за управление на отпадъците (това са разходите на общините без тези за поддържане на чистота на обществени площи) се определя като 1,5% от средногодишните доходи на най-нискодоходните групи от населението (1-3 децилна група). Предвид липсата на данни относно доходите на общинско ниво (НСИ не поддържа и не предоставя такава информация) и от друга страна наличните данни относно възрастовата структура и заетостта в общината, са използвани данни относно средния доход на областно ниво. В следващата таблица е представено изчисляването на тавана на поносимост за община Сопот.

Таблица № 18: Отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО и общи разходи за управление на отпадъците

ПОНОСИМОСТ НА РАЗХОДИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Приходи от ТБО, лв.	428570.00	361077.00	675279.00	648968.00	646777.00
Финансиране на разходи за управление на отпадъците (без разходи за чистота), лв.	274039.00	365076.00	441477.00	390322.00	665564.00
Население, бр.	9302.00	9245.00	9201.00	9178.00	9098.00
Финансиране на управлението на отпадъците/1 жител, лв.	29.46	39.49	47.98	42.53	73.15
Годишен доход на 1 домакинство - средно за областта, лв. (1)	10536.00	12388.00	13971.00	14255.00	14067.00
Годишен доход на 1 лице от домакинство - средно за областта, лв.	4349.00	5063.00	6122.00	6782.00	6881.00
Праг на поносимост на населението за разходи за управление на отпадъците (лв.) - 1,5% от дохода	65.24	75.95	91.83	101.73	103.22
Разлика до тавана на поносимост, лв.	35.77	36.46	43.85	59.20	30.06
Средства, които населението може да осигури до достигане на тавана на поносимост, лв.	332776.97	337035.53	403450.83	543355.94	273486.07

(1) По данни от НСИ на областно ниво

Анализът на данните показва, че заплащаната от населението такса за битови отпадъци е под определения таван на поносимост (1.5% от средногодишните доходи на 1 лице). Предвид липсата на данни относно доходите на общинско ниво и предвид високите нива на заетост в община Сопот, като база не е използван дохода на най-нискодоходните групи от населението, а средния доход за област Пловдив). В този смисъл е важно да се направи анализ на доходите на общинско ниво и съответно на възможностите за увеличаване на такса битови отпадъци и/или оптимизирането на разходите за управление на отпадъците (по-конкретно разходите без тези за поддържане на чистота на обществени площи).

Получените резултати са съпоставими с резултатите от анализа на национално ниво в НПУО 2021-2028 г., а именно, че средствата от такса за битови отпадъци, които населението плаща за управлението на отпадъци, са по-ниски от тавана на поносимост. Разликата между понастоящем заплащаните средства на 1 жител и тавана на поносимост са 20.40 лв./ 1 жител.

Следва да се отбележи, че социалната поносимост е изчислена въз основа на данни за доходите на домакинствата и бр. домакинства за област Пловдив. Необходимо е тези изчисления да се прецизират, като се използват актуални данни на общинско ниво.

Анализ на разходите за управление на битовите отпадъци

Обезпеченията по чл.60 и отчисленията по чл.64 от ЗУО са икономически инструменти, насочени към намаляване на количествата на директно депонираните отпадъци и акумулиране на финансови ресурси за закриване и рекултивация на депата за отпадъци след изчерпването на техния капацитет. Размерът на отчисленията по чл.64 на 1 тон отпадък нараства с всяка изминала година. Анализът на данните за постъпленията от отчисленията показва доказаната ефективност на този инструмент¹⁴.

Разгледани са следните показатели:

- разходвани суми за обезпеченията и отчисленията съответно по чл.60 и чл.64 от ЗУО; сравнение със средното за страната изпълнение на дължимите суми по обезпеченията и отчисленията в % (спрямо данните от НПУО 2021-2028г за средното за страната и по групи общини);

- общо изразходвани суми по години на анализирания период от приходите от ТБО и от обезпеченията и отчисленията по ЗУО.

Таблица №.19: Отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО и общи разходи за управление на отпадъците

ОТЧИСЛЕНИЯ ПО ЧЛ. 60 И ЧЛ. 64 ОТ ЗУО И ОБЩИ РАЗХОДИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ, ЛВ.					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО	няма данни	няма данни	152777	100844	249533
ОБЩО РАЗХОДИ	428777	534942	694968	522715	833208
ОБЩО ПРИХОДИ – ОБЩО РАЗХОДИ (ВКЛ. ОТЧИСЛЕНИЯ)	-207	-173865	-19689	126253	-186431

¹⁴ НПУО

Следва да се отбележи тенденцията към увеличаване на разходите по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО за 2020 г. Това се дължи на повишаване на ставките и въвеждане на по-строги правила през 2017 г. (Наредба No 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци, издадена от министъра на околната среда и водите (Обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г., изм. и доп., бр. 7 от 20.01.2017 г.).

1.10.2 Основни изводи и препоръки

В резултат на анализа на приходите и разходите свързани с управление на отпадъците в периода 2016-2020 г. може да се заключи, че общината все още не успява да приложи успешно принципа „Замърсителят плаща“. Следва да се анализират причините за по-ниската събираемост, особено в определени години, както и да се преосмисли начина на формиране на такса битови отпадъци.

Анализът на данните показва, че заплащаната от населението такса за битови отпадъци е под определения таван на поносимост (1.5% от средногодишните доходи на 1 лице). Предвид липсата на данни относно доходите на общинско ниво и предвид високите нива на заетост в община Сопот, като база не е използван дохода на най-нискодоходните групи от населението, а средния доход за област Пловдив). В този смисъл е важно да се направи анализ на доходите на общинско ниво и съответно на възможностите за увеличаване на такса битови отпадъци и/или оптимизирането на разходите за управление на отпадъците (по-конкретно разходите без тези за поддържане на чистота на обществени площи).

Общината следва да положи усилия за прилагане на икономически принципи при управлението на битовите отпадъци. Препоръчва се извършване на документален анализ и експериментално прилагане в малък мащаб, с цел определяне на най-справедлив и подходящ за общината модел за формиране на таксите. Основните параметри на избрания модел следва да залегнат в Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите в община Сопот.

1.11. АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВИТЕ ПОТОЦИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИТЕ

1.11.1 Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците

В този раздел са анализирани:

- Разходите за управление на отпадъците в абсолютна сума и на 1 жител, на тон отпадъци, тенденции; разходи за управление на отпадъците по категории разходи съгласно план - сметката за дейностите по чл. 66 от ЗМДТ и предвид отчетите за изпълнението на тази план - сметката – за всяка година на анализирания период и общо за периода;

- Приходи от такса битови отпадъци; размер на обезпеченията и отчисленията по чл.60 и чл.64 от ЗУО; поносимост на таксата битови отпадъци.

В чл. 66 от ЗМДТ са определени следните категории разходи:

1. събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и съоръжения за третирането им, както и осигуряване на съдове за събиране на битовите отпадъци, с изключение на разделното събиране, предварителното съхраняване и

транспортирането на битовите отпадъци, попадащи в управлението на масово разпространени отпадъци по Закона за управление на отпадъците - за услугата по чл. 62, т. 1;

2. третиране на битови отпадъци, необхванати в управлението на масово разпространените отпадъци, както и проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци и/или други инсталации или съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане на битови отпадъци - за услугата по чл. 62, т. 2;

3. поддържане на чистотата на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места и селищните образувания в общината, предназначени за обществено ползване - за услугата по чл. 62, т. 3.

От данните, представени в Таблица № 20 по-долу е видно, че в разглеждания период община Сопот не покрива напълно разходите за предоставяне на услугите, свързани с битовите отпадъци с постъпилите приходи от таксата. В план-сметката за всяка година се залагат средства за дофинансиране от общинските приходи. Общината следва да анализира детайлно възможностите за оптимизиране на разходите по чл. 66 от ЗМДТ.

Таблица № 20: Разходи за управление на отпадъците по категории, община Сопот

РАЗХОДИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ПО КАТЕГОРИИ РАЗХОДИ ПО ЧЛ. 66 ОТ ЗМДТ, ЛВ.					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
1. Разходи за дейностите по „Сметосъбиране и сметоизвозване“	238739	245914	288700	192037	416031
2. Разходи за дейностите по „Обезвреждане на битови отпадъци в депа или други съоръжения“, вкл. отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО	35300	119162	152777	198285	249533
3. Разходи за дейностите по „Чистота на териториите за обществено ползване“	154738	169866	253491	132393	167644
ОБЩО РАЗХОДИ	428777	534942	694968	522715	833208
ПРИХОДИ - РАЗХОДИ	-207	-173865	-19689	126253	-186431

Таблица №21: Дял на категориите разходи в общите разходи по чл. 66 от ЗМДТ

ДЯЛ НА КАТЕГОРИИТЕ РАЗХОДИ В ОБЩИТЕ РАЗХОДИ ПО ЧЛ. 66 ОТ ЗМДТ, %					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
1. Разходи за дейностите по „Сметосъбиране и сметоизвозване“	55.68%	45.97%	41.54%	36.74%	49.93%
2. Разходи за дейностите по „Обезвреждане на битови отпадъци в депа или други съоръжения“	8.23%	22.28%	21.98%	37.93%	29.95%
3. Разходи за дейностите по „Чистота на териториите за обществено ползване“	36.09%	31.75%	36.48%	25.33%	20.12%

Графика № 8: Категории разходи по чл. 66 от ЗМДТ

В рамките на анализирания период 2016-2020 г. общите разходи на общината във връзка с управление на битовите отпадъци са динамични, като цяло с тенденция към увеличаване. Извършеният анализ по категории разходи показва следното:

Разходите за сметосъбиране и сметоизвозване са с най-голям дял и като цяло тенденция към повишаване. През 2020 г. те достигат почти половината от общите разходи по чл. 66 от ЗМДТ);

Следват разходите за обезвреждане на битови отпадъци в депа или други съоръжения с ясно изразена възходяща тенденция, което се обяснява с увеличените количества отпадъци, както и увеличените ставки за депониране). През 2020 г. тази категория разходи възлиза на близо 30% от общите разходи по чл. 66 от ЗМДТ);

Разходите за чистота на териториите за обществено ползване имат най-малък дял. През 2020 г. те са близо 30% от общите разходи по чл. 66 от ЗМДТ). Динамиката на тази категория разходи в разглеждания период не позволява да се определи тенденция.

Таблица № 22: Други разходни показатели

ДРУГИ РАЗХОДНИ ПОКАЗАТЕЛИ					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Разходи за управление на отпадъците, лв./ жител	25.67	26.60	31.38	20.92	45.73
Разходи за управление на отпадъците на 1 тон образувани отпадъци, лв./ т.	117.47	133.97	137.10	110.05	191.10

1.11.2 Основни изводи и препоръки

Общината предоставя по-голямата част от услугите, свързани с битовите отпадъци, съгласно изискванията на нормативната уредба. Основната препоръка е да се организира допълнителна услуга за разделно събиране на потока биоразградими отпадъци. Предвид очакваното определяне на цели за оползотворяване на хранителните отпадъци за държавите-членки на ЕС, общината следва да анализира възможностите за включване на този поток отпадъци при анализиране на най-ефективното решение за оползотворяване на биоразградимите отпадъци.

В разглеждания период община Сопот не покрива напълно разходите за предоставяне на услугите, свързани с битовите отпадъци с постъпилите приходи от таксата. В този смисъл, общината все още не успява да приложи успешно принципа „Замърсителят плаща“. Следва да се анализират задълбочено причините за по-ниската събираемост, особено в определени години, както и да се преосмисли начина на формиране на такса битови отпадъци.

Към момента единственият източник на финансиране на управлението на битовите отпадъци са приходите от такса битови отпадъци и други средства от общинският бюджет.

През текущия програмен период има възможности за ползване на средства от ПУДОС, ПОС 2021-2027 г., както и централно финансираната програма на ЕК за опазване на околната среда (Програма LIFE) и други публични източници на финансиране – за проекти за управление на отпадъците.

ОБЩИНА СОПОТ

The background of the central text block is the coat of arms of the Municipality of Sopot. It features a shield divided into four quadrants. The top-left quadrant is blue with a white eagle. The top-right quadrant is green with a white eagle. The bottom-left quadrant is blue with a white eagle. The bottom-right quadrant is green with a white eagle. The shield is surrounded by a yellow border. The text is centered over the shield.

**ПРОГРАМА
ЗА
УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ
2021-2028 г.**

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 2
ПРОГНОЗИ**

СЪДЪРЖАНИЕ

1. КОЛИЧЕСТВА РАЗДЕЛНО СЪБРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ОТ СИСТЕМИ ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ, КОИТО СЕ ПРЕДАВАТ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ/ПОВТОРНА УПОТРЕБА (ПОЛЕЗНА ФРАКЦИЯ), Т	3
2. ДОМАШНО КОМПОСТИРАНЕ	4
3. РАЗДЕЛНО СЪБРАНИ ЗЕЛЕНИ И БИООТПАДЪЦИ ЗА КОМПОСТИРАНЕ И АНАЕРОБНО РАЗГРАЖДАНЕ, Т	5
4. СМЕСЕНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ТРЕТИРАНЕ В МБТ ИНСТАЛАЦИИ, Т	6
5. БИТОВИ ОТПАДЪЦИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ (ИЗВЪН РЕЦИКЛИРАНЕ И ПОВТОРНА УПОТРЕБА) ЧРЕЗ ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЯТА ИЛИ ПО ДРУГ НАЧИН, Т	7
6. БИТОВИ ОТПАДЪЦИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ДЕПОНИРАНЕ, Т	7

1. КОЛИЧЕСТВА РАЗДЕЛНО СЪБРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ОТ СИСТЕМИ ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ, КОИТО СЕ ПРЕДАВАТ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ/ПОВТОРНА УПОТРЕБА (ПОЛЕЗНА ФРАКЦИЯ), Т

Таблица № 1: Количествата разделно събрани битови отпадъци от системи за разделно събиране, които се предават за рециклиране/ повторна употреба (полезна фракция), т

КОЛИЧЕСТВА РАЗДЕЛНО СЪБРАНИ ОТПАДЪЦИ ОТ СИСТЕМИ ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ, КОИТО СЕ ПРЕДАВАТ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ/ПОВТОРНА УПОТРЕБА (ПОЛЕЗНА ФРАКЦИЯ), Т									
	Дял от общо образ увани	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
Хартия	5.00%	42.06	42.06	113.57	114.71	115.81	116.88	117.90	118.89
Картон	4.00%	33.65	33.65	90.86	91.77	92.65	93.50	94.32	95.11
Пластмаса	9.00%	75.71	75.71	204.43	206.48	208.46	210.38	212.23	214.01
Стъкло	5.00%	42.06	42.06	113.57	114.71	115.81	116.88	117.90	118.89
Метали	4.00%	33.65	33.65	90.86	91.77	92.65	93.50	94.32	95.11
Текстил и обувки	5.00%	0.00	0.00	113.57	114.71	115.81	116.88	117.90	118.89
Хранителн и отпадъци	8.00%	0.00	0.00	181.72	183.54	185.30	187.00	188.64	190.23
Зелени отпадъци	14.00 %	0.00	0.00	318.00	321.19	324.27	327.25	330.13	332.90
Други МРО	46.00 %	614.08	614.08	1044.8 7	1055.3 4	1065.4 7	1075.26	1084.71	1093.8 1
Общо	100.00 %	841.20	841.20	2271.4 5	2294.2 2	2316.2 4	2337.52	2358.06	2377.8 6

Количествата разделно събрани отпадъци от системи за разделно събиране, които се предават за рециклиране/ повторна употреба (полезна фракция), са определени при следните допускания:

1. Прогнозата за количеството на образуваните отпадъци в община Сопот е направена, като от образуваните през 2021 г. количества са изчислени по алгоритъма, описан в раздел 1.1 „Анализ на състоянието относно отпадъците“, подраздел 1.1.1 „Анализ на битовите отпадъци“ от Приложение№1 към настоящата програма. От получените количества са приспаднати градинските и хранителни отпадъци, чието образуване е предотвратено чрез прилагане на схема за домашно компостиране (виж Таблица № 2 по-долу). Това се очаква да започне през 2023 г. с внедряване на такава схема, като

количествата отпадъци обхванати от нея се увеличават с увеличаване на броя доставените домашни компостери.

2. Количествата разделно събрани отпадъци по фракции е изчислена въз основа на дела на всяка фракция по данни от проведеното национално проучване на морфологичния състав на отпадъците в Р България (данни за община Сопот).

3. Общите количества отпадъци събрани от системи за разделно събиране, които се предават за рециклиране/ повторна употреба (полезна фракция) за 2021 г. и 2022 г. са определени на база изчисления % на предадените за рециклиране отпадъци от общото количество на образуваните отпадъци (по алгоритъма, описан в раздел 1.1 „Анализ на състоянието относно отпадъците“, подраздел 1.1.1 „Анализ на битовите отпадъци“ от Приложение №1 към настоящата програма).

2. При въвеждане на разделно събиране на зелени, хранителни и текстилни отпадъци, както и усъвършенстване на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки и други МРО, което може да се случи най-рано през 2023 г., общите количества отпадъци събрани от системи за разделно събиране, които се предават за рециклиране/ повторна употреба (полезна фракция), са определени на база постигане на целите определени в чл. 31, ал. 1 от ЗУО. Направено е допускане, че темпът на увеличаване на количествата рециклирани отпадъци е еднакъв за всички рециклируеми фракции.

2. ДОМАШНО КОМПОСТИРАНЕ

Таблица №2: Домашно компостиране

ДОМАШНО КОМПОСТИРАНЕ								
	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
Градински и хранителни отпадъци – тона/г	0.00	0	37.20	74.40	111.60	148.80	186.00	223.20
Компостери - брой с натрупване	0	0	100	200	300	400	500	600

Количествата градински и хранителни отпадъци, чието образуване е предотвратено чрез прилагане на схема за домашно компостиране са определени при следните допускания:

1. Схемата започва да се прилага най-рано през 2023 г., като количествата отпадъци обхванати от нея се увеличават с увеличаване на броя доставените домашни компостери.

2. Броят на компостерите е индикативен, като обхваща приблизително половината от домакинствата, които живеят в еднофамилни къщи с двор.

3. Количествата събрани градински и хранителни отпадъци са определени при допускане за 1 кг/ ден предотвратени отпадъци.

3. РАЗДЕЛНО СЪБРАНИ ЗЕЛЕНИ И БИООТПАДЪЦИ ЗА КОМПОСТИРАНЕ И АНАЕРОБНО РАЗГРАЖДАНЕ , Т

Таблица №3: разделно събрани зелени и биоотпадъци за компостиране и анаеробно разграждане , т

РАЗДЕЛНО СЪБРАНИ ЗЕЛЕНИ И БИООТПАДЪЦИ ЗА КОМПОСТИРАНЕ И АНАЕРОБНО РАЗГРАЖДАНЕ , Т								
Отпадъци, т/год.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
Хранителни	0	0	181.72	183.54	185.30	187.00	188.64	190.23
Градински	0	0	318.00	321.19	324.27	327.25	330.13	332.90
Общо	0	0						
В резултат:								
Компост	0	0	няма данни	няма данни	няма данни	няма данни	няма данни	няма данни
Загуби при третиране	0	0	няма данни	няма данни	няма данни	няма данни	няма данни	няма данни
Произведена ел. енергия	0	0	няма данни	няма данни	няма данни	няма данни	няма данни	няма данни

Разделно събраните зелени и биоотпадъци за компостиране и анаеробно разграждане са определени на база на анализа на количествата разделно събрани отпадъци от системи за разделно събиране, които се предават за рециклиране/ повторна употреба (полезна фракция), по-конкретно фракции „хранителни отпадъци“ и „зелени отпадъци“.

4. СМЕСЕНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ТРЕТИРАНЕ В МБТ ИНСТАЛАЦИИ, Т

Таблица №4: Смесени битови отпадъци, предназначени за третиране в мбт инсталации, т

СМЕСЕНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ТРЕТИРАНЕ В МБТ ИНСТАЛАЦИИ, Т									
Отпадък и, т/год.	Дял в образу-вани	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
Храни-телни отпадъци	8.00%	263.00	263.00	161.14	156.35	151.61	146.93	142.31	137.75
Хартия	5.00%	164.38	164.38	100.72	97.72	94.76	91.83	88.94	86.09
Картон	4.00%	131.50	131.50	80.57	78.17	75.80	73.47	71.16	68.88
Пласт-маси	9.00%	295.88	295.88	181.29	175.89	170.56	165.30	160.10	154.97
Текстил	5.00%	164.38	164.38	100.72	97.72	94.76	91.83	88.94	86.09
Гума	1.00%	32.88	32.88	20.14	19.54	18.95	18.37	17.79	17.22
Кожа	1.00%	32.88	32.88	20.14	19.54	18.95	18.37	17.79	17.22
Зелени отпадъци	14.00%	460.25	460.25	282.00	273.61	265.32	257.13	249.04	241.07
Дървесни отпадъци	4.00%	131.50	131.50	80.57	78.17	75.80	73.47	71.16	68.88
Стъкло	5.00%	164.38	164.38	100.72	97.72	94.76	91.83	88.94	86.09
Метали	4.00%	131.50	131.50	80.57	78.17	75.80	73.47	71.16	68.88
Инертни	10.00%	328.75	328.75	201.43	195.43	189.51	183.66	177.89	172.19
Опасни отпадъци	0.00%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Други	30.00%	986.25	986.25	604.29	586.30	568.53	550.99	533.67	516.57
Общо	100.00%	3287.50	3287.50	2014.30	1954.33	1895.11	1836.63	1778.89	1721.90

Към момента РСУО Карлово разполага със сепарираща инсталация. Количествата за 2021 г. и 2022 г. са определени въз основа на количествата отпадъци, които към края на периода са предавани за сепариране/ сепарирани на събрания смесен битов отпадък. Количествата за следващите години са определени на база на прогнозните стойности на общите образувани отпадъци и разделно събрани отпадъци (виж Таблица №1), като е приложена настоящата норма на сепариране (около 20%).

**5. БИТОВИ ОТПАДЪЦИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ
(ИЗВЪН РЕЦИКЛИРАНЕ И ПОВТОРНА УПОТРЕБА) ЧРЕЗ
ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЯТА ИЛИ ПО ДРУГ НАЧИН, Т**

Таблица №5: Смесени битови отпадъци, предназначени за третиране в МБТ инсталации, т

ОТПАДЪЦИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ (ИЗВЪН РЕЦИКЛИРАНЕ И ПОВТОРНА УПОТРЕБА) ЧРЕЗ ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЯТА ИЛИ ПО ДРУГ НАЧИН, Т								
Операция по оползотворяване	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
Чрез оползотворяване на енергията	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Друг начин (опишете какъв начин на колкото реда е необходимо)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Общо	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

Не се предвижда изграждане на такива инсталации.

6. БИТОВИ ОТПАДЪЦИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ДЕПОНИРАНЕ, Т

Таблица №6: Отпадъци, предназначени за депониране, т

ОТПАДЪЦИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ДЕПОНИРАНЕ, Т								
Отпадъци, т/год.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
Депониранни отпадъци - общо	2794.38	2794.38	1712.16	1661.18	1610.84	1561.13	1512.06	1463.61
в т.ч:								
Биоразградими отпадъци	0.00	0.00	57.43	47.58	37.90	28.38	19.03	9.84

В резултат на всички направени прогнози се очаква значително намаляване на депонираните отпадъци до 35.7% от общите образувани отпадъци, като такъв темп на намаление би дал възможност за постигане на определената цел до 2030 г., а именно:

количеството на депонираните битови отпадъци да бъде намалено най-малко до 30% от общото им тегло.

Следва да се подчертае, че направените прогнози са оптимистични, като за тяхното реализиране е важно усъвършенстване на системите за разделно събиране на битовите отпадъци при източника на тяхното образуване.

С цел реализиране на прогнозите, в общинските програми за управление на отпадъци са заложили следните мерки:

1. Общинска програма за предотвратяване образуването на отпадъци:

Предвидена е мярка за безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци;

2. Общинска програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци. Предвидени са следните мерки:

Доизграждане/ надграждане на регионалната система за управление на битовите отпадъци – регион Карлово;

Създаване на център за подготовка за повторна употреба и поправка, и/или друг начин за предотвратяване на отпадъците;

Изграждане на инсталации за рециклиране на отпадъци;

Изготвяне на общинска/ регионална програма за управление на отпадъците;

Изграждане на нови и разширяване на съществуващите системи за разделно събиране на битови отпадъци. Най-приоритетно е изграждането на инсталация/ система за разделно събиране/ оползотворяване на биоразградими отпадъци, като е целесъобразно тя да обхваща и хранителните отпадъци, за които се очаква поставяне на цели на ниво ЕС.